

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) หมายถึง การขยายตัวหรือการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในอันที่จะผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งความสามารถในการผลิต ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ปริมาณ และคุณภาพของปัจจัยการผลิต รวมทั้งทรัพยากรต่าง ๆ และเทคโนโลยี ดังนั้นการที่ประเทศจะมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้นั้น จะต้องมาจากการเพิ่มของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ และผลิตภัณฑ์ประชาชาติ จะมีความเจริญเติบโตได้ จะต้องมีการลงทุนในสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างทั่วถึงไม่ว่าจะเป็นสาขาการอุตสาหกรรม สาขาการค้า และสาขาการบริการ เป็นต้น

ในกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจการลงทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ผลของการลงทุนทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และทำให้มีการสะสมทุนเพิ่มขึ้นด้วยการทำให้เกิดการลงทุนเพิ่มได้นั้นจะต้องสามารถหาแหล่งเงินทุนให้เพียงพอ โดยแหล่งเงินทุนทั่วไปได้จาก 2 แหล่ง คือ จากการออมภายในประเทศแหล่งหนึ่ง และจากการกู้ยืมจากต่างประเทศอีกแหล่งหนึ่ง โดยมีตลาดเงิน (Money Market) และตลาดทุน (Capital Market) เป็นสื่อกลางเชื่อมระหว่างผู้ออมกับผู้ลงทุน กล่าวคือตลาดเงินเป็นแหล่งจัดหาเงินทุนแก่ผู้ต้องการลงทุนระยะสั้น และตลาดทุนเป็นแหล่งที่ให้เงินลงทุนในระยะยาว เช่น พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ และหุ้นสามัญ เป็นต้น ในส่วนของตลาดเงินมีธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินหลักในการระดมเงินออมและกู้ยืมเงินทั้งจากภายในประเทศ และต่างประเทศ มาจัดสรรในรูปการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการลงทุน ตลาดสินเชื่อจึงเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่นำไปใช้ในการลงทุน ในอดีตที่ผ่านมาการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์นับว่ามีบทบาทสูงสุดในการให้สินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเป็นสถาบันการเงินที่ครองส่วนแบ่งตลาดสินเชื่อสูงที่สุด ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินในประเทศทั้งระบบ ในปี พ.ศ. 2546 – 2548 เป็นเงิน 4.70 , 5.08 และ 5.14 ล้านล้านบาท คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 76.51 , 77.01 และ 75.88 ตามลำดับ (ตารางที่ 1) จึงกล่าวได้

ว่าธนาคารพาณิชย์มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนที่ช่วยกระตุ้นและพัฒนาทางเศรษฐกิจ มาโดยตลอด

การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ถือได้ว่าเป็นแหล่งเงินทุนที่มีบทบาทมากที่สุดของ สถาบันการเงินในประเทศไทย โดยธนาคารพาณิชย์ได้จัดแบ่งสัดส่วนของการให้สินเชื่อเป็น ประเภทต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 12 ประเภท ตามวัตถุประสงค์ คือ สินเชื่อการอุตสาหกรรม สินเชื่อ การค้าส่งและการค้าปลีก สินเชื่อการอุปโภคและบริโภคส่วนบุคคล สินเชื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สินเชื่อการบริการ สินเชื่อการธนาคาร และธุรกิจธนาคาร สินเชื่อการก่อสร้าง สินเชื่อการส่งออก สินเชื่อการนำเข้า สินเชื่อการสาธารณูปโภค สินเชื่อการเกษตรกรรม และป่าไม้ และสินเชื่อการ เหมือนแร่ ซึ่งพบว่าปี พ.ศ. 2548 สินเชื่อประเภทที่มีการให้มากที่สุด คือ สินเชื่อเพื่อการ อุตสาหกรรม สินเชื่อการอุปโภคและบริโภคส่วนบุคคล และ สินเชื่อการค้าส่งและการค้าปลีก คิด เป็นมูลค่าสูงถึง 1.58, 1.02 และ 0.92 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนสูงถึง ร้อยละ 28.49, 18.36 และ 16.61 ตามลำดับ (ตารางที่ 2) และจะเห็นว่าในปี 2548 ผลัดกันที่มวลรวมในประเทศของไทย นั้นมีสัดส่วนจากสินค้าอุตสาหกรรม เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นการค้าส่งและการค้าปลีก คิดเป็นมูลค่า 0.43 และ 0.13 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 41.94 และ 13.01 ตามลำดับ (ตารางที่ 3) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า สินเชื่อเพื่อการค้าส่ง และการค้าปลีก เป็นหนึ่งในสินเชื่อของ ธนาคารพาณิชย์ ที่สำคัญเพราะเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับธุรกิจค้าส่งและค้าปลีกทั้งขนาดใหญ่ ขนาด กลาง และ ขนาดเล็ก ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจส่วนรวมให้ขยายตัวและเกิดการพัฒนาทาง เศรษฐกิจของประเทศมากยิ่งขึ้น

สำหรับการจัดสรรเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยเป็นตัวกลางสำคัญในการจัดสรรเงินไปสู่ภาค การผลิตต่าง ๆ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเป็นต้นทุนของการใช้เงิน จึงนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดการ ลงทุน หรือเป็นตัวจัดสรรทรัพยากรให้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นเครื่องมือทางนโยบาย ของรัฐบาลในการกระตุ้นให้เกิดการลงทุน รายได้ การจ้างงาน และส่งผลต่อการเจริญเติบโต และ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วย โดยสถาบันการเงินหลักที่มีบทบาทสำคัญเป็นแหล่งเงินทุนใน ตลาดสินเชื่อคือธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์จึงมีบทบาทสำคัญต่อ เศรษฐกิจโดยรวม ประกอบกับยังเป็นอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินประเภทอื่นใช้อ้างอิงอีกด้วย และเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทย ยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยทำให้กลไกราคาทำงาน ได้เพิ่มมากขึ้น มีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ในตลาดชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้พฤติกรรมที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนไป แนวโน้มการ

เปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย จะขึ้นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในประเทศ และปัจจัยภายนอกประเทศจึงส่งผลกระทบต่อระบบการเงิน โดยเฉพาะทิศทางอัตราดอกเบี้ยของไทยค่อนข้างมาก และรวดเร็ว และเป็นสิ่งสำคัญต่อการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น การศึกษา ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษา เพราะจะทำให้สามารถพยากรณ์แนวโน้มของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ในอนาคตได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการประมาณการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป

จากเหตุผลนี้เองจะเห็นว่าภาคการค้าเป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่ง และการค้าปลีก เนื่องจากสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่ง และการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์มีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเงินทุน ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และ ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่ง และการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เพื่อหาแนวทางในการขยายสินเชื่อให้มากขึ้น ตลอดจนสามารถประมาณการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เพื่อให้สินเชื่อดังกล่าวมีความเพียงพอต่อการลงทุน และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายการสนับสนุนสินเชื่อของรัฐบาล เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 เงินให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน

(หน่วย:ล้านบาท)

	ณ. สิ้นงวด	2546	2547	2548(มิ.ย.)
1 ธนาคารพาณิชย์		4,701,475	5,081,346	5,136,916
		(76.51)	(77.01)	(75.88)
2 ธนาคารออมสิน		285,963	343,891	362,318
3 ธนาคารอาคารสงเคราะห์		347,950	411,212	451,818
4 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร		318,912	356,680	380,721
5 ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย		42,589	48,551	51,721
6 บริษัทเงินทุน		236,657	281,129	302,070
7 บริษัทเครดิตฟองซิเอร์		1,254	1,080	1,017
8 บริษัทประกันชีวิต		42,060	45,014	47,329
9 บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย		149,971	n.a.	n.a.
10 ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย		18,483	29,281	36,071
	รวม	6,145,314	6,598,184	6,769,981

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บได้จากการคำนวณ แสดงถึงอัตราส่วน (หน่วย: ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549)

ตารางที่ 2 เงินให้สินเชื่อแยกตามประเภทธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

(หน่วย:ล้านบาท)

ลำดับ	ประเภทธุรกิจ	2546	2547	2548
1	การอุตสาหกรรม	1,292,531.17	1,506,741.99	1,581,779.89
		(27.23)	(29.30)	(28.49)
2	การอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	732,639.21	821,954.39	1,019,156.61
		(15.43)	(15.98)	(18.36)
3	การค้าส่งและการค้าปลีก	842,713.69	894,194.48	922,162.55
		(17.75)	(17.39)	(16.61)
4	การธนาคารและธุรกิจการเงิน	740,965.99	661,814.98	694,917.47
		(15.61)	(12.87)	(12.52)
5	การบริการ	152,876.15	187,595.44	206,204.32
		(3.22)	(3.65)	(3.71)
6	การสาธารณูปโภค	158,380.28	223,326.19	246,752.30
		(3.34)	(4.34)	(4.44)
7	ธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	331,198.39	381,311.01	418,147.11
		(6.98)	(7.42)	(7.53)
8	การก่อสร้าง	137,312.83	156,449.84	165,443.12
		(2.89)	(3.04)	(2.98)
9	การส่งสินค้าออกและการนำเข้าสินค้า	243,209.58	175,186.02	168,674.93
		(5.12)	(3.41)	(3.04)
10	เกษตรกรรมและป่าไม้	101,880.23	110,102.99	112,341.21
		(2.15)	(2.14)	(2.02)
11	การเหมืองแร่และย่อยหิน	13,101.14	23,414.89	15,842.50
		(0.28)	(0.46)	(0.29)
	รวม	4,746,869.25	5,142,151.78	5,551,479.63
		(100)	(100)	(100)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บได้จากการคำนวณ แสดงถึงอัตราส่วน (หน่วย: ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549)

ตารางที่ 3 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ราคาคงที่ ณ.ปี2531 โดยแยกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

(หน่วย:ล้านบาท)

ลำดับ	ประเภทธุรกิจ	2546	2547	2548
1	การอุตสาหกรรม	377,100 (40.85)	403,357 (41.49)	426,764 (41.94)
2	การค้าส่งและการค้าปลีก	122,129 (13.23)	128,839 (13.25)	132,381 (13.01)
3	การเกษตรกรรม การล่าสัตว์และป่าไม้	115,432	113,035	112,851
4	การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	94,811	100,624	106,812
5	อสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	35,000	37,064	38,353
6	โรงแรมและภัตตาคาร	33,328	35,313	36,762
7	ตัวกลางทางการเงิน	27,740	31,752	34,315
8	การสาธารณูปโภค	26,933	26,810	27,599
9	การศึกษา	21,649	21,304	23,576
10	การเหมืองแร่และเหมืองหิน	19,029	19,975	21,875
11	การก่อสร้าง	17,854	21,078	21,707
12	การสื่อสารอื่นๆ	20,296	21,243	21,387
13	สุขภาพ	11,079	11,061	12,307
14	อื่นๆ	807	837	826
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ		923,187	972,292	1,017,515

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บได้จากการคำนวณ แสดงถึงอัตราส่วน (หน่วย: ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงโครงสร้างของการปล่อยสินเชื่เพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ไทย
2. ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยศึกษาผ่านปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่ง และค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากผลการศึกษาทำให้ทราบถึงโครงสร้างของการปล่อยสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ไทย และทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่ง และการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นลู่ทางในการขยายสินเชื่อดังกล่าวของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง และนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจให้เกิดความเหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจของประเทศ

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษานี้จะศึกษาถึง โครงสร้างของการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย และศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่ง และค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย และสาขานาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย และกิจการวิเทศธุรกิจ แต่ไม่รวมสาขานาคารพาณิชย์ไทยในต่างประเทศ โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2538 – 2548

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประเภทอนุกรมเวลาเป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 – 2548 รวม 44 ไตรมาส โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารข้อมูลทางสถิติที่หน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมไว้ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หอการค้าไทย ห้องสมุดของธนาคารกรุงศรีอยุธยา ห้องสมุดของคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการวิเคราะห์ถึงโครงสร้างของการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์โดยจะเป็นการศึกษาถึง โครงสร้างธนาคารพาณิชย์ โครงสร้างตลาดสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ไทย ดอกเบี้ยกับการบรรลุเป้าหมายทางนโยบายการเงิน โดยศึกษาจากข้อมูลสถิติ ที่รวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่ง และค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยอาศัยวิธี การทางสถิติสร้างระบบสมการพร้อมกัน (Simultaneous Equation System) ซึ่งมีลักษณะเป็นการกะประมาณค่าทางสถิติด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบสองขั้น (Two Stage Least Squares) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายไตรมาสในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2548 ในการศึกษา

นิยามคำศัพท์

1. ปริมาณสินเชื่อรวมของระบบธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ปริมาณเงินกู้แบบมีกำหนดระยะเวลา ปริมาณเงินกู้ประเภท เบิกเงินเกินบัญชี และ ปริมาณซื้อลดตั๋วเงินต่าง ๆ

2. อัตราดอกเบี้ย MLR (Minimum Lending Rate หรือ Minimum Loan Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้แบบมีระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี
3. ธนาคารพาณิชย์ ครอบคลุมเฉพาะธนาคารพาณิชย์ในประเทศทั้งระบบ คือ ธนาคารพาณิชย์ไทย และสาขานานาชาติต่างประเทส ในประเทศไทย ทั้งนี้รวมกิจการวิเทศธนกิจที่ให้อู้ยืมในประเทศ (Out-in) แต่ไม่รวมสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยในต่างประเทส
4. ปริมาณเงิน (M2a) หมายถึง ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ในมือภาคเอกชนเงินฝากทุกประเภทของภาคเอกชนที่ธนาคารพาณิชย์ และตัวสัญญาใช้เงินของภาคเอกชนที่ออกโดยบริษัทเงินทุน
5. อัตราเงินเฟ้อ (Inflation) หมายถึงดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index : CPI)

บทที่ 2

แนวคิดทางทฤษฎี การตรวจเอกสาร และแบบจำลอง

แนวคิดทางทฤษฎี

จากการศึกษาผลงานวิจัยต่าง ๆ ได้นำทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยที่สำคัญ 3 ทฤษฎีมาสร้างแบบจำลองการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ คือ ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิก, ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่อง และทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้หลักของทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ เป็นพื้นฐานในการสร้างแบบจำลองการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิก (Classical Theory)

วเรศ (2545) ได้กล่าวถึงทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิกว่าเป็นทฤษฎีเรียบง่ายกว่าทฤษฎีอื่นๆ อัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดโดยอุปทานของเงิน ได้แก่ อุปทานเงินออมในระบบเศรษฐกิจซึ่งมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยโดยตรง กล่าวคือเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น อุปทานเงินออมจะมากขึ้น และถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลง อุปทานของเงินทุนก็จะลดลง ดังนั้น เส้นอุปทานของเงินทุนจะทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา เช่นเดียวกับอุปทานของสินค้าและบริการอื่นๆ

ฟังก์ชันอุปทานเงินทุนตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกแสดงได้ดังนี้

$$S = s(r) \quad ; \frac{\partial S}{\partial r} > 0 \quad (1)$$

ส่วนทางด้านอุปสงค์ของเงินทุน ซึ่งเป็นความต้องการลงทุนของภาคธุรกิจ อุปสงค์ของเงินลงทุนมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยอย่างผกผัน กล่าวคือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ปริมาณความต้องการการลงทุนจะลดลง และเมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลง ปริมาณความต้องการลงทุนจะเพิ่มขึ้น ถ้าให้ข้อสมมติฐานที่ว่าไม่มีส่วนรั่วไหลของเงินออม (Hoarding) และในขณะเดียวกันไม่มีแหล่งอื่นนอกเหนือจากเงินออมของผู้ออมและไม่มีการสร้างเงินของระบบธนาคารพาณิชย์

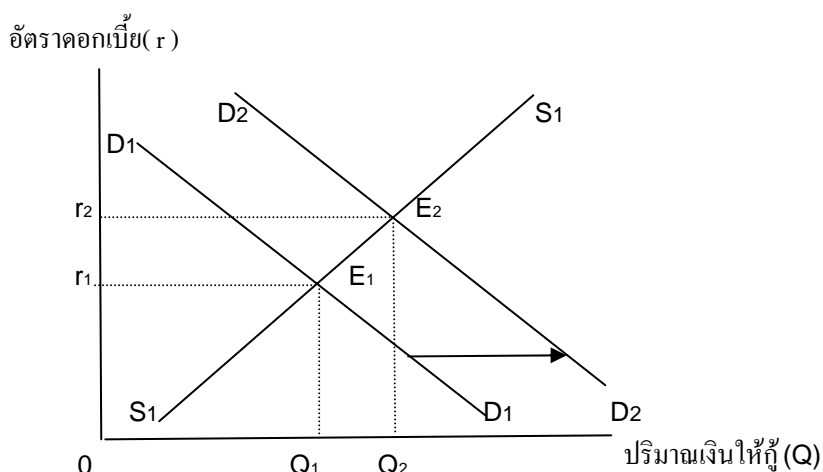
ฟังก์ชันอุปสงค์ของเงินทุนตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกแสดงได้ดังนี้

$$I = i(r) \quad ; \frac{\partial I}{\partial r} < 0 \quad (2)$$

โดย S แสดงถึงการออมที่แท้จริง I แสดงการลงทุนที่แท้จริง และ r แสดงถึงอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

ดุลยภาพระหว่างการออมและการลงทุนเกิดขึ้นเมื่อการออมที่แท้จริงเท่ากับการลงทุนที่แท้จริงหรือเขียนได้ว่า

$$S = I \quad (3)$$

ภาพที่ 1 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของสำนักคลาสสิก

จากภาพที่ 1 แกนตั้งวัดอัตราดอกเบี้ย แกนนอนวัดปริมาณเงิน เส้น D_1D_1 เป็นเส้นความต้องการเงินลงทุนของภาคธุรกิจ และเส้น S_1S_1 นั้นเป็นเส้นเงินออมของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพเกิดจากจุดตัดของเส้น D_1D_1 กับเส้น S_1S_1 ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจึงเป็น Or_1 และปริมาณเงินกู้ดุลยภาพ คือ OQ_1 และถ้าในระบบเศรษฐกิจภาคธุรกิจเกิดมีการผลิตสินค้าและบริการใหม่ ๆ (New Innovation) หรือ สินค้ามีราคาสูงขึ้น หรือ รายได้ประชาชาติสูงขึ้น จะมีผลทำให้เส้นอุปสงค์ของเงินทุนเคลื่อนจากเส้น D_1D_1 ไปเป็น D_2D_2 แล้วอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพใหม่จะสูง

ขึ้นเป็น Or_2 และปริมาณเงินทุนให้กู้จะเท่ากับ OQ_2 ดังนั้น ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิกในด้านอุปสงค์ของเงินทุนนั้นยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ต้องคำนึงถึงอีก เช่น นวัตกรรมใหม่ ราคาสินค้า และรายได้ประชาชาติ เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้สมการทฤษฎีของคลาสสิกปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ดังนี้

$$I = I(r, Tech, P, Y) \quad ; \frac{\partial I}{\partial Tech} > 0, \frac{\partial I}{\partial P} > 0, \frac{\partial I}{\partial Y} > 0 \quad (4)$$

อย่างไรก็ตามทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิกนี้ไม่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน เพราะทฤษฎีนี้มีข้อจำกัดมากเกินไป เช่น สมมติว่าระบบเศรษฐกิจอยู่ในลักษณะมีการจ้างงานเต็มที่ไม่มีการถือเงินโดยเปล่าประโยชน์ (Hoarding) ตลอดจนไม่มีการสร้างเงินใหม่เพิ่มขึ้นโดยระบบธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น

2. ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่อง (Liquidity Preference Theory)

วเรศ (2545) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความพึงพอใจสภาพคล่องว่าเป็นทฤษฎีของ John M. Keynes ซึ่งอธิบายว่า อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดถูกกำหนดขึ้นจากเส้นความต้องการถือเงิน (Demand for Money) ตัดกับเส้นอุปทานของเงิน (Supply of Money)

ในด้านความต้องการถือเงินนั้น เคนส์ แบ่งออกเป็นสามประเภทด้วยกัน ได้แก่

2.1 ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอย (Transaction Demand) ความต้องการลักษณะนี้ได้แก่ บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความจำเป็นในการถือเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการเพื่อดำรงชีพในแต่ละวัน เช่น ซื้ออาหาร เสื้อผ้า และยารักษาโรค นอกจากนี้ยังรวมถึงการถือเงินของภาคธุรกิจในการดำเนินธุรกิจประจำวันอีกด้วย ดังนั้น ความต้องการถือเงินลักษณะนี้ ตัวกำหนดที่สำคัญก็คือรายได้ นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยในระดับสูงๆ อาจจะมีผลกระทบต่อความต้องการถือเงินประเภทนี้ในลักษณะความสัมพันธ์ที่ผกผันกัน

สมการแสดงความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอย

$$M_T = g(y) \quad ; \frac{\partial M_T}{\partial Y} > 0 \quad (5)$$

2.2 ความต้องการถือเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน (Precautionary Demand) ความต้องการถือเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉินเกิดจากความไม่แน่นอนของรายรับและรายจ่ายในอนาคต ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ และผกผันกับอัตราดอกเบี้ย แต่อย่างไรก็ตามการถือเงินประเภทนี้อาจไม่ได้ใช้ก็ได้ ดังนั้นจึงมีความไหวตัว (Sensitive) ต่ออัตราดอกเบี้ยไวกว่าความต้องการถือเงินประเภทจับจ่ายใช้สอย

สมการแสดงความต้องการถือเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน

$$M_p = h(y) \quad ; \frac{\partial M_p}{\partial Y} > 0 \quad (6)$$

2.3 ความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (Speculative Demand) ความต้องการถือเงินประเภทจับจ่ายใช้สอยและการถือเงินไว้ใช้ยามจำเป็นนั้น ไม่มีส่วนขัดแย้งกับแนวคิดของคลาสสิกแต่อย่างใด ความต้องการถือเงินชนิดเพื่อจับจ่ายใช้สอยนั้น เงินทำหน้าที่เพียงเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ส่วนความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไรของเคนส์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างไปจากของคลาสสิกเป็นอย่างมาก ทั้งนี้โดยสำนักคลาสสิกมีความเชื่อว่า บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะไม่ถือเงินไว้เกินความจำเป็นในการจับจ่ายใช้สอย (รวมทั้งถือเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉินด้วย) ถ้ามีเช่นนั้นแล้ว จะสูญเสียดอกผลที่ควรจะได้ เช่นการลงทุนในการซื้อหลักทรัพย์ เหตุผลจึงมีอยู่ว่าแม้อัตราดอกเบี้ยจะต่ำเพียงใดก็ตาม การที่ได้ผลตอบแทนบ้างก็ยิ่งดีกว่าไม่ได้อะไรเสียเลย เคนส์ ชี้ให้เห็นว่าการซื้อหลักทรัพย์ก็จะต้องเป็นการคาดคะเนว่าอัตราดอกเบี้ยจะไม่สูงขึ้นในช่วงที่เขาถือหลักทรัพย์อยู่ ถ้าในกรณีเขาเชื่อว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะสูงขึ้นแล้ว จะเป็นการฉลาดที่เขาถือเงินตราแทนการถือสินทรัพย์ในรูปของหลักทรัพย์ ถ้าหากว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตเป็นสิ่งที่รู้และแน่นอน ก็จะไม่มีการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไรและแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการถือเงินของเคนส์ก็จะไม่มีความขัดแย้งกับแนวคิดของสำนักคลาสสิกแต่ประการใด ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรนี้มีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยอย่างผกผันกล่าวคือถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นความต้องการถือเงินประเภทนี้จะลดลง แต่ถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลงความต้องการถือเงินประเภทนี้จะสูงขึ้น

สมการแสดงความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร

$$M_s = l(r) \quad ; \frac{\partial M_s}{\partial r} < 0 \quad (7)$$

เมื่อนำความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอย ความต้องการถือเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉินและความต้องการถือเงินเพื่อเก็บกำไรมารวมเข้าด้วยกันจะได้ความต้องการถือเงินรวม ตามทฤษฎีของเคนส์ ซึ่งมีสมการดังนี้

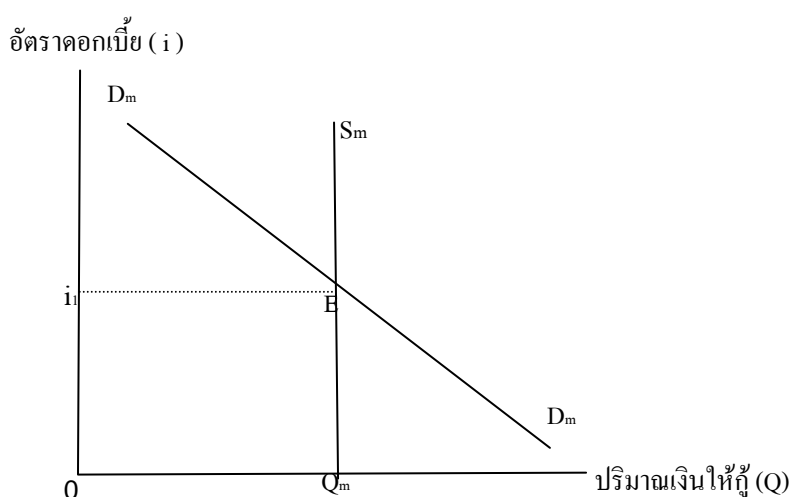
$$M_D = M_T + M_P + M_S \quad (8)$$

สำหรับอุปทานของเงิน (Supply of Money) ซึ่งประกอบด้วย ธนบัตร เหรียญกษาปณ์ และเงินฝากกระแสรายวันที่ย้ายคืนเมื่อทวงถามของระบบธนาคารพาณิชย์ อุปทานของเงินนี้ ธนาคารกลางสามารถควบคุมได้ โดยการใช้นโยบายการเงินที่เหมาะสม ซึ่งมีสมการดังนี้

$$M_S = M_{2a} \quad (9)$$

จากสมการที่ (5) - (9) แสดงถึงเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับดุลยภาพในตลาดเงินซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อความต้องการถือเงินรวมเท่ากับอุปทานของเงิน หรือเขียนเป็นสมการได้ว่า อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดถูกกำหนดขึ้นจากเส้นความต้องการถือเงิน (Demand for Money) ตัดกับเส้นอุปทานของเงิน (Supply of Money)

$$M_S = M_D = i \quad (10)$$

ภาพที่ 2 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพโดยทฤษฎีความพึงพอใจสภาพคล่อง

จากภาพที่ 2 แกนตั้งวัดอัตราดอกเบี้ย แกนนอนวัดปริมาณเงิน เส้น S_m เป็นเส้นอุปทานของเงิน และเส้น $D_m D_m$ เป็นเส้นอุปสงค์รวม หรือความต้องการถือเงินทั้งสามประเภท ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยเส้น $D_m D_m$ ตัดกับเส้น $S_m Q_m$ ที่จุด E อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ คือ O_i และปริมาณเงิน ดุลยภาพ คือ OQ_m

ทฤษฎีความพึงพอใจสภาพคล่องมีลักษณะเป็น “ Stock Concept ” คือ ปริมาณเงินที่มีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งซึ่งคิดกับทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (Loanable Fund Theory) มีลักษณะเป็น “ Flow Concept ” อย่างไรก็ตามมีนักเศรษฐศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่าทฤษฎีทั้งสองเป็นการอธิบายเรื่องเดียวกันแต่ใช้วิธีวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน ดังเช่น S.C.Tsing ถึงกับมีความเห็นว่าทั้งสองทฤษฎีสามารถผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพได้เป็นอย่างดี

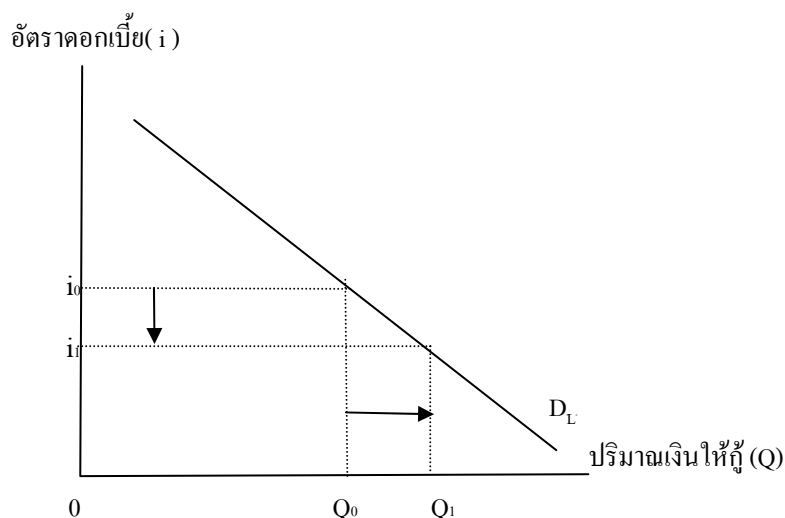
3. ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (Loanable Fund Theory)

วเรศ (2545) ; Hubbard (2000) กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (Loanable Fund Theory) นี้ ได้นำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของระบบเศรษฐกิจ มาใช้ประกอบการอธิบาย และมีความเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยโดยแท้จริงแล้วไม่ได้จ่ายเพื่อการออม แต่เป็นการจ่ายสำหรับการให้กู้ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ย จึงถูกกำหนด โดยอุปสงค์ต่อเงินกู้ (Demand for Loanable Fund) และอุปทานของเงินให้กู้ (Supply of Loanable Fund)

ในด้านอุปสงค์ต่อเงินกู้ที่สำคัญ ได้แก่ การลงทุน และการถือเงินไว้เฉย ๆ ซึ่งการถือเงินชนิดนี้อาจจะมีค่าเป็นลบ โดยทั่วไปผู้ขอกู้มักจะพอใจที่จะกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ดังนั้น เส้นอุปสงค์เงินกู้จะลาดลงจากซ้ายมาขวา เมื่อกำหนดให้แกนตั้งแสดงอัตราดอกเบี้ย และแกนนอนแสดงจำนวนเงินที่ขอกู้ แสดงว่า ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยสูงความต้องการกู้เงินจะมีน้อย และเมื่ออัตราดอกเบี้ยลดต่ำลง ความต้องการเงินกู้จะมีมาก ซึ่งมีสมการดังนี้

3.1 สมการอุปสงค์ต่อเงินกู้

$$D_L = f(r) \quad ; \frac{\partial D_L}{\partial r} < 0 \quad (11)$$

ภาพที่ 3 ลักษณะของเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้

จากภาพที่ 3 อธิบายได้ว่า ถ้าอัตราดอกเบี้ยเท่ากับ i_0 ความต้องการกู้เงินเท่ากับ Q_0 และหากอัตราดอกเบี้ยลดลงเป็น i_1 ทำให้ความต้องการเงินกู้เพิ่มขึ้นเป็น Q_1

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยภายนอกที่กำหนดความต้องการเงินกู้เพื่อการลงทุนนอกเหนือจากอัตราดอกเบี้ย เมื่อกำหนดให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยได้แก่

1) อัตราดอกเบี้ยในตลาดโลก เมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปสงค์ของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

$$\partial D_L / \partial r^w > 0$$

2) การคาดการณ์ผลตอบแทนจากการลงทุน (Expected Profitability) เมื่อการคาดการณ์ผลตอบแทนจากการลงทุนเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปสงค์ของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

$$\partial D_L / \partial \text{Exp} > 0$$

3) อัตราภาษีนิติบุคคล เมื่ออัตราภาษีนิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปสงค์ของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

$$\partial D_L / \partial Tax < 0$$

4) การสนับสนุนด้านภาษีจากรัฐบาลต่อบริษัทนิติบุคคล เมื่อการสนับสนุนด้านภาษีจากรัฐบาลต่อบริษัทนิติบุคคล (Tax Subsidies for Investment) เปลี่ยนแปลงไป โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปสงค์ของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

$$\partial D_L / \partial TS > 0$$

5) การคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อ เมื่อการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อเปลี่ยนแปลงไปโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปสงค์ของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

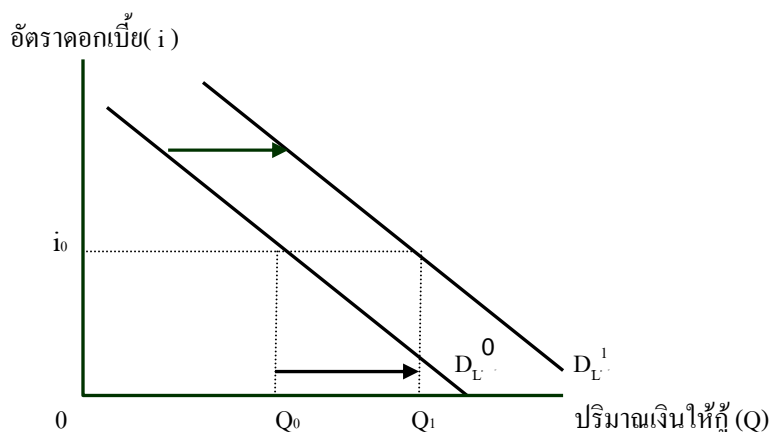
$$\partial D_L / \partial INF > 0$$

6) การกู้ยืมของรัฐบาล เมื่อการกู้ยืมของรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปสงค์ของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

$$\partial D_L / \partial Go > 0$$

ดังนั้นเมื่อปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลให้ระดับการลงทุนเปลี่ยนแปลงด้วย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้ ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$D_L = f(r, r^w, Exp, Tax, TS, INF, Go) \quad (12)$$

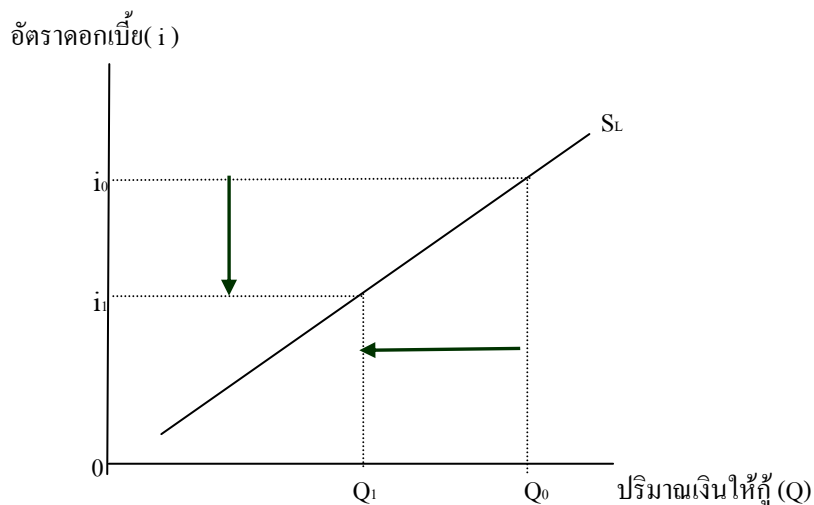
ภาพที่ 4 ลักษณะของเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง

จากภาพที่ 4 ซึ่งอธิบายได้ว่า เดิมอัตราดอกเบี้ยเท่ากับ i_0 ความต้องการกู้เงินเท่ากับ Q_0 ต่อมาเมื่อปัจจัยอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไป เช่น ธุรกิจคาดคะเนว่าในอนาคตผลตอบแทนจากการลงทุนจะสูงขึ้น ธุรกิจก็จะลงทุนเพิ่มมากขึ้น โดยหวังที่จะได้รับกำไรจากการลงทุนมากขึ้นตามการคาดคะเนนั้น เมื่อมีการลงทุนเพิ่ม ส่งผลให้เส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้ (D_L^0) ซิวเป็น เส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้เส้นใหม่ (D_L^1) ซึ่งทำให้ปริมาณเงินกู้เพิ่มขึ้นจาก Q_0 เป็น Q_1

ส่วนทางด้านอุปทานเงินให้กู้ นั้น หมายถึง เงินให้กู้ทั้งหมดในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งแก่ ผู้บริโภค รัฐบาล และองค์การธุรกิจ ซึ่งได้มาจากเงินออม (Saving) และการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน (Money Supply) ปกติถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำ ความต้องการให้กู้จะมีน้อย และถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง ความต้องการให้กู้จะมีมาก เส้นอุปทานให้กู้ยืมจะมีลักษณะลาดลงจากขวามาซ้าย คล้ายกับเส้น อุปทานของสินค้าและบริการ โดยกำหนดให้แกนตั้งแสดงอัตราดอกเบี้ย และแกนนอนแสดง อุปทานของเงินให้กู้ ซึ่งมีสมการดังนี้

3.2 สมการอุปทานต่อเงินกู้

$$S_L = f(r) \quad ; \quad \frac{\partial S_L}{\partial r} > 0 \quad (13)$$

ภาพที่ 5 ลักษณะของเส้นอุปทานของเงินให้กู้

จากภาพที่ 5 ถ้าแกนตั้งคืออัตราดอกเบี้ย และแกนนอนคืออุปทานของเงินให้กู้ สามารถอธิบายได้ว่าถ้าอัตราดอกเบี้ยเท่ากับ i_0 จะมีผู้ต้องการให้กู้เท่ากับปริมาณเงิน Q_0 และหากอัตราดอกเบี้ยลดลงเป็น i_1 จะมีผู้ต้องการให้กู้ลดลงเป็นปริมาณเงินเท่ากับ Q_1

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกที่กำหนดอุปทานเงินให้กู้ นอกเหนือจากอัตราดอกเบี้ย เมื่อกำหนดให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยได้แก่

1) อัตราดอกเบี้ยในตลาดโลก เมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

$$\partial S_L / \partial r^w < 0$$

2) ความมั่งคั่งของประชาชน เมื่อความมั่งคั่งของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

$$\partial S_L / \partial w > 0$$

3) การคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อ เมื่อการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อเปลี่ยนแปลงไปโดยที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้ามกัน

$$\partial S_L / \partial INF < 0$$

4) การคาดการณ์ผลตอบแทนการลงทุนในหลักทรัพย์ตัวอื่น ๆ เมื่อการคาดการณ์ผลตอบแทนการลงทุนในหลักทรัพย์ตัวอื่น ๆ (Expected Returns on Other Assets) เปลี่ยนแปลงไปโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้ามกัน

$$\partial S_L / \partial ERA < 0$$

5) ความเสี่ยงเมื่อเปรียบเทียบกับหลักทรัพย์ตัวอื่น ๆ เมื่อความเสี่ยงเมื่อเปรียบเทียบกับหลักทรัพย์ตัวอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้ามกัน

$$\partial S_L / \partial Risk < 0$$

6) สภาพคล่องเมื่อเปรียบเทียบกับหลักทรัพย์ตัวอื่น ๆ เมื่อสภาพคล่องเมื่อเปรียบเทียบกับหลักทรัพย์ตัวอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

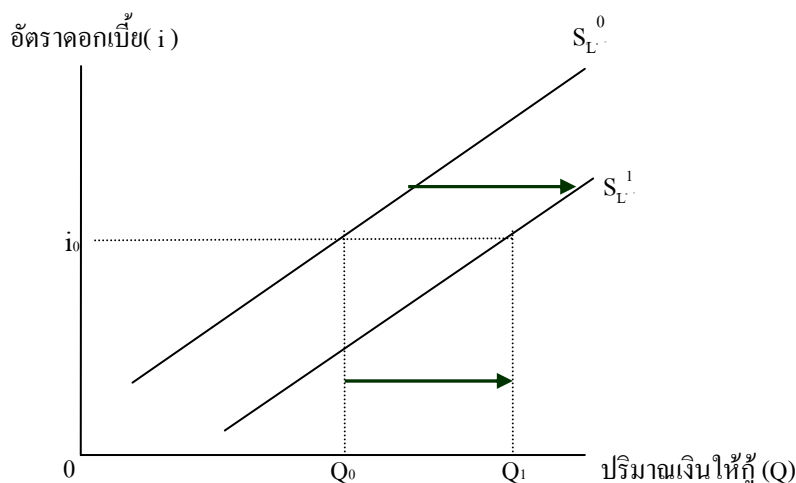
$$\partial S_L / \partial Li > 0$$

7) ต้นทุนข่าวสารเมื่อเปรียบเทียบกับหลักทรัพย์ตัวอื่น ๆ เมื่อต้นทุนข่าวสารเมื่อเปรียบเทียบกับหลักทรัพย์ตัวอื่น ๆ (Information Costs) เปลี่ยนแปลงไปโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้ อุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้ามกัน

$$\partial S_L / \partial Ifc < 0$$

ดังนั้นเมื่อปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลให้ระดับการออมเปลี่ยนแปลงด้วยซึ่งจะมีผลกระทบต่อเส้นอุปทานต่อเงินให้กู้ ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

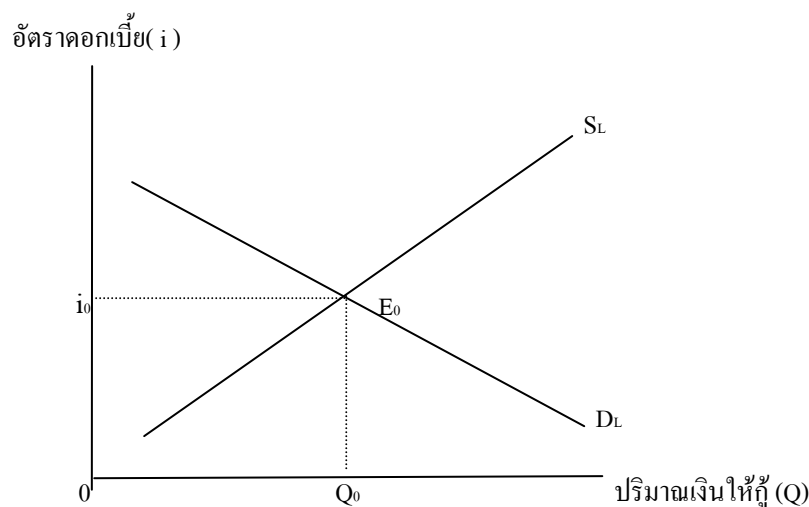
$$S_L = f(r, r^w, W, INF, ERA, Risk, Li, Ifc) \quad (14)$$

ภาพที่ 6 ลักษณะของเส้นอุปทานของเงินให้กู้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง

จากภาพที่ 6 ซึ่งอธิบายได้ว่าเดิมอัตราดอกเบี้ยเท่ากับ i_0 ความต้องการออมเงินเท่ากับ Q_0 ต่อมาเมื่อปัจจัยอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปเช่นรายได้ประชาชาติ หรือ ความมั่งคั่งของประชากรสูงขึ้น ก็จะมีการออมเพิ่มมากขึ้น โดยประชาชนหวังผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการออมเพิ่ม เมื่อมีการออมเพิ่ม ส่งผลให้เส้นอุปทานต่อเงินให้กู้ (S_L^0) ซิวเป็น เส้นอุปทานต่อเงินให้กู้เส้นใหม่ (S_L^1) ซึ่งทำให้ปริมาณเงินให้กู้เพิ่มขึ้นจาก Q_0 เป็น Q_1

อุปสงค์และอุปทานของเงินกู้ยืมจะเป็นตัวกำหนดระดับอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ โดยจะเกิดขึ้น ณ จุดตัดกันของเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้และอุปทานของเงินให้กู้ และอัตราดอกเบี้ยนี้ จะเป็นอัตราที่เหมาะสมที่เกิดจากการให้กู้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่ง ณ จุดนี้จะแสดงถึงปริมาณอุปสงค์เท่ากับปริมาณอุปทาน

ภาพที่ 7 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของการให้กู้

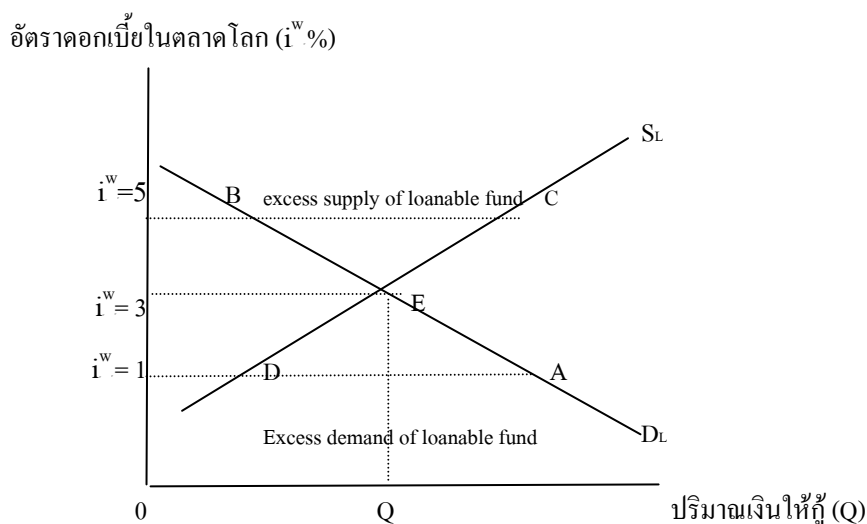
จากภาพที่ 7 จุดตัดของเส้นอุปสงค์และเส้นอุปทานของเงินกู้ คือ จุด E_0 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ คือ i_0 และปริมาณเงินให้กู้ดุลยภาพ คือ Q_0 และอัตราดอกเบี้ยนี้จะเป็นอัตราที่เหมาะสมที่เกิดจากการให้กู้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

จากสมการที่ (12) และ (14) ตามแนวคิดทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ สามารถกำหนดแบบจำลองเพื่อใช้อธิบายปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์ของเงินทุนและอุปทานของเงินทุนในตลาดสินเชื่อ โดยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อ ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยและปัจจัยภายนอกต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดแต่ละแห่ง อาจมีความแตกต่างกัน เช่น สภาพการแข่งขัน ลักษณะของอุปทานเงินให้กู้และระยะเวลาในการให้กู้ไม่เท่ากัน เป็นต้น ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของแต่ละประเภทการกู้จึงอาจแตกต่างกัน และจะมีได้หลายอัตรา ซึ่งอัตราดอกเบี้ยในตลาดแต่ละแห่งนั้น จะต้องปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพตรงที่อุปทานของเงินให้กู้และอุปสงค์ต่อเงินกู้ในตลาดนั้น ๆ เท่ากันพอดี

3.3 ทัศนคติปริมาณเงินให้กู้สำหรับประเทศเล็กที่เป็นเศรษฐกิจเปิด (Small Open Economy)

Hubbard (2000) ได้กล่าวถึงทัศนคติปริมาณเงินให้กู้สำหรับประเทศเล็กที่เป็นเศรษฐกิจเปิด สำหรับประเทศที่เป็นเศรษฐกิจปิด ไว้ว่า อัตราดอกเบี้ยคลุยกภาพถูกกำหนดจากอุปสงค์ และอุปทาน ของปริมาณเงินให้กู้ แต่สำหรับในประเทศเล็กที่เป็นเศรษฐกิจเปิด อุปทานของเงินให้กู้มีอิทธิพล น้อยมากต่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดโลก และยังคงยอมรับอัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกอีกด้วยหรือ อาจกล่าวได้ว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศเล็กถูกกำหนดให้เท่ากับอัตราดอกเบี้ยในตลาดโลก มิฉะนั้น จะเกิดการเคลื่อนย้ายของเงินทุนออกนอกประเทศ จากภาพที่ 8 จะเห็นว่า ถ้าอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ในตลาดโลกเท่ากับอัตราดอกเบี้ยในประเทศ คือ ร้อยละ 3 จะได้ว่าอุปทาน และอุปสงค์ของเงินให้กู้ ในประเทศจะอยู่ที่จุด E ซึ่งเป็นจุดดุลยภาพจะไม่เกิดการเคลื่อนย้ายทุนออกนอกประเทศ แต่ถ้า กำหนดให้ อัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกเป็น ร้อยละ 5 จะทำให้เกิดอุปทานส่วนเกินของเงินให้กู้ ภายในประเทศ ผู้ออมอยากจะได้รับผลตอบแทนที่ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 จึงส่งผลให้เกิดเงินทุนไหล ออก เนื่องจากผลตอบแทนในตลาดโลกสูงกว่าในประเทศ แต่ถ้า อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงในตลาด โลกเป็น ร้อยละ 1 จะส่งผลให้ประเทศเล็กเกิดอุปสงค์ส่วนเกินของปริมาณเงินให้กู้เนื่องจากผู้ กู้ยืมอยากได้ที่อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าเพราะจะทำให้ต้นทุนถูกลง ส่งผลให้เกิดการกู้ยืมเงินจากตลาด โลกเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าในประเทศ

ภาพที่ 8 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยคลุยกภาพของการให้กู้ในประเทศเล็กที่เป็นเศรษฐกิจเปิด

จากทั้ง 3 ทฤษฎีตามข้างต้นจะเห็นว่า ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิกจะมีข้อจำกัดมากเกินไป เช่น สมมติว่าระบบเศรษฐกิจอยู่ในลักษณะมีการจ้างงานเต็มที่ ไม่มีการถือเงินโดยเปล่าประโยชน์ ตลอดจนไม่มีการสร้างเงินใหม่เพิ่มขึ้นโดยระบบธนาคารพาณิชย์ สำหรับทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่องจะมีลักษณะเป็น “ Stock Concept ” คือ ปริมาณเงินที่มีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งซึ่งคิดกับทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ มีลักษณะเป็น “ Flow Concept ” อย่างไรก็ตามจากการศึกษาในครั้งนี้จะใช้ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ เพราะทำให้อุปสงค์ของเงินทุนครอบคลุมไปทุกภาคเศรษฐกิจอันได้แก่การกู้ของรัฐบาล (D), ของผู้บริโภค (Bc), ของธุรกิจ (Bb), เพื่อที่พักอาศัย (Bh) และเพื่อการเก็งกำไร (Bs) จึงทำให้ทฤษฎีนี้มีความถูกต้องใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น และสามารถนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการสร้างแบบจำลองที่ใช้อธิบายปัจจัยที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินเชื่อได้และใช้ในการสร้างแบบจำลองอุปสงค์และอุปทานเงินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกอีกด้วย

การตรวจเอกสาร

ในส่วนนี้จะเป็นการแสดงถึงการตรวจสอบเอกสารและผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ แนวคิดทางทฤษฎี แบบจำลองทางเศรษฐมิติ ที่ใช้ในการศึกษา ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ดังแปรที่ใช้ในการศึกษา ตลอดจน สมมติฐานในการศึกษาซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัญญารัตน์ (2535) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดความต้องการสินเชื่อภาคอุตสาหกรรม จากสถาบันการเงินภายในประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแหล่งที่มา และความต้องการสินเชื่อภาคอุตสาหกรรมจากสถาบันการเงินภายในประเทศและศึกษาปัจจัยที่กำหนดความต้องการสินเชื่อภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดจากสถาบันการเงินภายในประเทศ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดความต้องการสินเชื่อภาคอุตสาหกรรมจากธนาคารพาณิชย์ โดยแยกศึกษาเป็นภาค อุตสาหกรรม ทั้งหมด และรายประเภทอุตสาหกรรม โดยใช้ข้อมูลทุกไตรมาสระหว่างปี พ.ศ. 2520 ถึง ปี พ.ศ. 2532 โดยใช้แบบจำลองเศรษฐมิติในรูปแบบสมการถดถอยพหุคูณเชิงซ้อน และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา มาทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์และใช้ทฤษฎีอุปสงค์ (Demand Theory) และทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ โดยใช้แบบจำลองสมการความต้องการสินเชื่อภาคอุตสาหกรรม

ผลการศึกษาแบบจำลองของปัจจัยที่กำหนดความต้องการสินเชื่อภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด จากสถาบันการเงินภายในประเทศโดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันได้แก่ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวล

รวมภายในประเทศภาคอุตสาหกรรมในปีที่ผ่านมาและอัตราเงินเฟ้อ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ตรงข้ามได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้จากธนาคารพาณิชย์ จากผลการวิเคราะห์ที่ $F_{\text{test}} = 192.44$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และค่า D.W. = 1.5 แสดงว่าไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยดังกล่าว และปัจจัยที่กำหนดความต้องการ สินเชื่อภาคอุตสาหกรรมจากธนาคารพาณิชย์ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศภาคอุตสาหกรรมในปีที่ผ่านมา และอัตราเงินเฟ้อ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ตรงข้ามได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้จากธนาคารพาณิชย์ จากผลการวิเคราะห์ที่ $F_{\text{test}} = 229.99$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และค่า D.W. = 1.5 แสดงว่าไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าว สำหรับส่วนของปัจจัยที่กำหนดความต้องการสินเชื่อภาคอุตสาหกรรม จากธนาคารพาณิชย์โดยจำแนกรายประเภทอุตสาหกรรมนั้น พบว่าทุกปัจจัย คือมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศของประเภทอุตสาหกรรมนั้นๆ อัตราเงินเฟ้อ และ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ สามารถกำหนดความต้องการสินเชื่อดังกล่าว ในทุกประเภทอุตสาหกรรม ยกเว้นอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากธัญพืช น้ำตาล อาหาร อื่นๆ มีเพียงปัจจัยเดียวโดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศภาคอุตสาหกรรมในปีที่ผ่านมา

สมชาย (2535) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ของสถาบันการเงินในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ของประเทศไทย และศึกษาโครงสร้าง และลักษณะของสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ และแนวโน้มปริมาณสินเชื่อสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์จำแนกตามสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์และธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยอาศัยแนวคิดทางทฤษฎีเรื่องเงินให้กู้ยืม พฤติกรรมการเลือกถือทรัพย์สินของสถาบันการเงิน และพฤติกรรมความต้องการสินเชื่อ ซึ่งได้กล่าวถึงความต้องการสินเชื่อจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิวัติระหว่างปี พ.ศ.2519-2533 และใช้แบบจำลองสมการเส้นถดถอยเชิงซ้อนโดยประมาณแบบสมการปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง

ผลจากการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ได้แก่ ปริมาณเงินฝากประจำ มูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสาขา

ก่อสร้าง อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ และราคาวัสดุก่อสร้าง และที่อยู่อาศัยมีความเหมาะสมสามารถอธิบายสมการปริมาณสินเชื่อสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ได้ร้อยละ 99.24 (Adjusted $R^2 = 99.24\%$) โดยมีค่า $F_{\text{test}} = 457.4018$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 99 และไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัว (D.W. = 1.8377) และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ของบริษัทเงินทุน และหลักทรัพย์ ได้แก่ ปริมาณเงินฝากทั้งหมด ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ มูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสาขาก่อสร้าง อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ และราคาวัสดุก่อสร้าง และที่อยู่อาศัย ด้วย Adjusted $R^2 = 99.12\%$, $F_{\text{test}} = 314.6823$, D.W. = 2.1982 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 99 และไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ได้แก่ ปริมาณเงินฝากทั้งหมด ปริมาณเงินกู้ยืมจากภายในและต่างประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารสงเคราะห์ และมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสาขาก่อสร้างมีความเหมาะสม สามารถอธิบายสมการปริมาณสินเชื่อสาขาก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ได้ร้อยละ 99.67 (Adjusted $R^2 = 99.67\%$) โดยมีค่า F_{test} เป็น 888.1836 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 99 การทดสอบสหสัมพันธ์ในตัว (Autocorrelation) ผลปรากฏว่า ค่า D.W. เป็น 1.723 ซึ่งไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์

กันยารัตน์ (2538) ศึกษาผลกระทบของเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศต่อการออม และผลิตภัณฑ์ประชาชาติในประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมภายในประเทศ คือ การออมสุทธิของภาคครัวเรือน การออมสุทธิของภาคธุรกิจการออมสุทธิภาครัฐบาล การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เงินกู้ต่างประเทศระยะยาวภาคเอกชน และเงินกู้ต่างประเทศภาครัฐบาล โดยใช้ข้อมูลทศวรรษระหว่างปี พ.ศ. 2519 - 2538 และใช้แบบจำลองสมการเชิงซ้อน และประมาณค่าสัมประสิทธิ์ ต่าง ๆ ด้วยวิธี Two Stage Least Square

ผลจากการศึกษา พบว่า ถ้าช่องว่างการออมการลงทุนเพิ่มสูงขึ้น ทำให้นำเงินทุนเข้ามาจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อปิดช่องว่างนี้ ดังนั้น การออมจึงถูกกำหนดโดยความสามารถนำเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศ นอกจากนี้ การส่งออกยังมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการออม เพราะเมื่อการส่งออกเพิ่มสูงขึ้น ทำให้รายได้เพิ่มสูงขึ้นก็จะทำให้การออมเพิ่มขึ้นส่วนการขยายสินเชื่อจะมีทิศทางเดียวกับการออมรวม เนื่องจากเมื่อสินเชื่อเพิ่มขึ้นทำให้รายได้เพิ่มสูงขึ้น และตามทฤษฎีรายได้ของเคนส์ที่กล่าวว่าเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งจะใช้บริโภค ส่วนที่เหลือจะเก็บออมไว้ และข้อสมมติ

ว่าเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (APC) จะลดลงขณะที่ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม (APS) จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นสรุปได้ว่าเมื่อสินเชื่อเพิ่มขึ้นจะทำให้การออมรวมเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน

พงษ์สวัสดิ์ (2538) ทำการศึกษาถึงการกระจายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหา การกระจายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์และเพื่อศึกษาการกระจายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เทียบกับการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เกี่ยวกับการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ด้วยทฤษฎีแบบจำลองส่วนแบ่ง และส่วนแปรเปลี่ยน ทฤษฎีความจำเจริญเติบโตแบบอสมดุลย์ (Unbalanced Growth Theory) ทฤษฎีการแสวงหากำไรสูงสุด และแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ โดยใช้ข้อมูลทศวรรษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 – 2534 และ ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้แบบจำลอง “Shift and Share Analysis” เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์กับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยจะทำการวิเคราะห์ทั้งภาคการเงิน และภาคแท้จริง ขนานกันไปเพื่อเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของตัวแปรการเงิน คือสินเชื่อกับมูลค่าเพิ่มของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงทั้ง 7 สาขาเศรษฐกิจ และ 5 ภาค กับเขตกรุงเทพฯ และระดับประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรทางการเงิน และการธนาคารที่จะนำมาใช้ไม่ได้เป็นส่วนแบ่งของรายได้ประชาชนแต่เป็นส่วนของภาคการเงินซึ่งแยกไปจากภาคเศรษฐกิจจริง

ผลการศึกษา พบว่า ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่ภาคต่าง ๆ ในอัตราที่สูงกว่าการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์ประชาชาติระดับประเทศ และสูงกว่าการเติบโตของสินเชื่อในระดับประเทศ โดยกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีอัตราที่สูงที่สุด เนื่องจากมีการนำสินเชื่อไปแก่งำไรในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการเจริญเติบโตน้อยกว่าสินเชื่อในระดับประเทศ เนื่องจากธุรกิจหลักเป็นการผลิต และค้าการเกษตร ซึ่งมีความเสี่ยงมาก และเมื่อพิจารณาถึงสาขาเศรษฐกิจนำในผลิตภัณฑ์ประชาชาติรายภาค พบว่าสาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขานำในกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีการเติบโตที่สูงกว่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติในระดับประเทศ และสูงกว่าสาขาอุตสาหกรรมในระดับประเทศ ส่วนสาขาเกษตรเป็นสาขานำในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ มีการเติบโตในอัตราที่น้อยกว่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติในระดับประเทศ และน้อยกว่าสาขาเกษตรในระดับประเทศ ส่วนการศึกษาถึงปัญหา การกระจายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์พบว่า สาเหตุที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ มีแบบแผนการเติบโตที่น้อยกว่า เนื่องจากสาขาเกษตรซึ่งเป็นสาขาเศรษฐกิจนำ ได้รับสินเชื่อต่ำกว่าความต้องการ ซึ่ง

เป็นผลมาจากความเสถียรของผู้กู้ โดยเฉพาะด้านความสามารถในการชำระหนี้ น้อย มากกว่าข้อจำกัดในการให้บริการของธนาคาร

กิตติชัย (2541) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยกับการออมภายในประเทศโดยรวม การลงทุนในแต่ละภาคเศรษฐกิจ และผลิตภัณฑ์ประชาชาติในแต่ละภาคเศรษฐกิจ โดยจำแนกภาคเศรษฐกิจออกเป็น ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการค้า และภาคอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของธนาคารพาณิชย์กับการออมและความสัมพันธ์ของปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ แต่ละภาคเศรษฐกิจ กับการลงทุนในแต่ละภาคเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาในช่วงปี พ.ศ. 2520 – 2539 และใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยเชิงซ้อน ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มสมการเกี่ยวเนื่อง และทำการกะประมาณค่าทางสถิติด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสองชั้น

ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการออม ส่วนปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในแต่ละภาคเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการลงทุนในแต่ละภาคเศรษฐกิจ และผลิตภัณฑ์ประชาชาติในแต่ละภาคเศรษฐกิจ

เจนตา (2541) ทำการศึกษาถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภูมิภาคในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มนโยบายของธนาคารพาณิชย์ไทยในการจัดสรรสินเชื่อให้แก่สาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ ในภูมิภาค และพฤติกรรมการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ ฮาร์รอด-โดมาร์ และใช้ข้อมูลทศนิยมในระหว่างปี 2528-2538 โดยใช้แบบจำลองโครงสร้างอุตสาหกรรมและการเติบโตของท้องถิ่นหรือแบบจำลองส่วนแบ่งและส่วนแปรเปลี่ยน (Shift and Share Model)

ผลการศึกษาพบว่าสาขาเกษตร เหมือนแร่ บริการ บริโภคส่วนบุคคล และอื่น ๆ มีการเติบโตที่ไม่สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายภาค นอกจากนี้บางสาขาเศรษฐกิจโดยเฉพาะสาขาการพาณิชย์และการเงินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในภูมิภาค ยกเว้นกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีการเติบโตที่น้อยกว่าการเติบโตของสาขาเศรษฐกิจเดียวกันในระดับประเทศ และจากผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ช่วงปี 2528-2538 ปรากฏว่ามีการระดมเงินฝากและปล่อยสินเชื่อเพิ่มขึ้น และ

กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยส่วนใหญ่เป็นการให้สินเชื่อในสาขาการพาณิชย์ อุตสาหกรรม และการเงินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ในขณะที่สาขาเศรษฐกิจหลักในประเทศ ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตร และ บริการ

สุขสวัสดิ์ (2541) ทำการศึกษาถึงการให้สินเชื่ออุตสาหกรรมการผลิตของธนาคารพาณิชย์ ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการพัฒนาอุตสาหกรรมของ ไทย และแหล่งที่มาของสินเชื่ออุตสาหกรรมจากสถาบันการเงินต่างๆ ในประเทศและศึกษาลักษณะ การให้สินเชื่ออุตสาหกรรมการผลิตของธนาคารพาณิชย์แก่ภูมิภาคต่างๆ ของไทยโดยใช้ทฤษฎี แบบจำลองส่วนแบ่งและส่วนแปรเปลี่ยน โดยแบบจำลองนี้แยกเป็นการเติบโตของตัวแปรในระดับ ท้องถิ่นเช่นตัวแปรมูลค่าเพิ่มหรือตัวแปรผลผลิตรวม เป็นต้น ออกเป็น 3 ส่วนคือส่วน แบ่งของ ท้องถิ่น ส่วนเปลี่ยนแปลงตามสัดส่วนระหว่างท้องถิ่นและส่วนเปลี่ยนแปลงตามผลต่างระหว่าง ท้องถิ่น โดยใช้ข้อมูลทศวรรษตั้งแต่ พ.ศ. 2525 – 2537 เป็นการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่ง และส่วนแปรเปลี่ยน การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปริมาณสินเชื่ออุตสาหกรรมของธนาคารพาณิชย์กับผลผลิตของภาค อุตสาหกรรมโดยใช้ สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า สินเชื่ออุตสาหกรรมของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์กับการเจริญ เติบโตของภาคอุตสาหกรรมในระดับที่สูงมากและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า ทุกภูมิภาคของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะได้รับสินเชื่ออุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้นแต่ภาค กลางยังได้รับในสัดส่วนที่สูงที่สุดมาโดยตลอด ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และ ภาคใต้ ได้รับในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันและได้รับน้อยกว่าภาคกลาง เมื่อพิจารณาอัตราการเจริญ เติบโตของปริมาณสินเชื่ออุตสาหกรรมพบว่า ภาคเหนือและภาคกลางมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยใกล้เคียง กับอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของสินเชื่ออุตสาหกรรมในระดับประเทศ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ ภาคใต้มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่ำกว่าภาคอื่นๆ และต่ำกว่าระดับประเทศ ส่วนอัตราการเจริญเติบโต ของผลผลิตภายในภาค สาขาอุตสาหกรรม ทุกภาคมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยที่ภาคเหนือมีอัตราการ เพิ่มเฉลี่ยสูงที่สุดและสูงกว่าอัตราการเพิ่มเฉลี่ยในระดับประเทศเล็กน้อย ในขณะที่ภาคกลางและ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยใกล้เคียงกับระดับประเทศ ส่วนภาคใต้มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ย ต่ำกว่าระดับประเทศ อย่างไรก็ตามอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของปริมาณสินเชื่ออุตสาหกรรมสูงกว่าอัตรา การเพิ่มของผลผลิตรายภาคสาขาอุตสาหกรรมในทุกภูมิภาค นอกจากนี้จากการวิเคราะห์อัตราส่วน

ของปริมาณสินเชื่ออุตสาหกรรมต่อผลผลิตภาคอุตสาหกรรมพบว่าอัตราส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกภูมิภาค

บุญรอด (2544) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการให้สินเชื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร และเพื่อพยากรณ์ปริมาณการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรและใช้ทฤษฎีการจัดสรรหลักทรัพย์ ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ นโยบายสินเชื่อเกษตรแบบดั้งเดิมอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร หลักเกณฑ์ในการประเมินความเสี่ยงภัยในการให้สินเชื่อ และเศรษฐศาสตร์ด้านอุปทานกับประเทศกำลังพัฒนา โดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิวัติระหว่างปี พ.ศ. 2521 ถึง ปี พ.ศ. 2540 และใช้สมการถดถอยเชิงซ้อนเพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อ โดยใช้แบบจำลองศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการขยายขนาดสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ผลจากการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการขยายขนาดปริมาณเงินให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรประกอบด้วยปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินให้กู้ทั้งในและต่างประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคและ งบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะมีผลต่อการขยายขนาดปริมาณเงินให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร ตามข้อสมมติฐาน ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, ค่า Adjusted R^2 เป็น 99.31%, D.W. = 1.977 และสมการแสดงการประมาณค่าที่ได้รับสามารถนำมาพยากรณ์ค่าปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารได้อย่างมีนัยสำคัญ

ทยากร (2545) ทำการศึกษาถึงการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการให้สินเชื่อกรณีศึกษาธนาคารนครหลวงไทย จำกัด(มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงขั้นตอน ประเภท และนโยบายการให้สินเชื่อของ ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) และ ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) และได้้นำแนวคิดทฤษฎีแห่งการแสวงหากำไรสูงสุดโดยใช้หลักความเหมาะสม ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ในด้านอุปทานสินเชื่อ และทฤษฎีความพึงพอใจแห่งเวลา หรือ ทฤษฎีการออม-การลงทุนโดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิวัติไตรมาสระหว่างปี พ.ศ. 2539-2544 โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาคือแบบจำลองการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัย

ที่กำหนดปริมาณการให้สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย และใช้สมการถดถอยเชิงซ้อนหลายตัวแปรในการวิเคราะห์และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง

ผลจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารนครหลวงไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 99 ได้แก่ ปริมาณเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารและปริมาณเงินฝาก ส่วนปัจจัยทางด้านอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อเฉลี่ย และเงินลงทุนในหลักทรัพย์นั้น ไม่พบความสัมพันธ์กับปริมาณสินเชื่อของธนาคารนครหลวงไทย (จากค่าสถิติทดสอบ $F_{\text{test}} = 6.105$ และมีความเชื่อมั่นในค่าประมาณการได้ร้อยละ 57 (Adjusted $R^2 = 57\%$) และ D.W. = 1.123 ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าสมการนี้มีสหสัมพันธ์หรือไม่มี) และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับระบบธนาคารพาณิชย์พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการให้สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 99 กลับเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อเฉลี่ยและเงินลงทุนในหลักทรัพย์สำหรับปริมาณเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารและปริมาณเงินฝากไม่มีผลกระทบต่อปริมาณให้สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย (จากค่าสถิติทดสอบ $F_{\text{test}} = 39.684$ และมีความเชื่อมั่นในค่าประมาณการได้ร้อยละ 87.1 (Adjusted $R^2 = 87.1\%$) และ D.W. = 0.967 ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าสมการนี้มีสหสัมพันธ์หรือไม่มี)

อมร (2545) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์และอุปทานในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ และลักษณะของสินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยรวมถึงความสำคัญ กลไกการทำงานของอัตราดอกเบี้ยและนโยบายด้านอัตราดอกเบี้ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524–2544 และเพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์อุปทานเงินทุน ในตลาดสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์โดยใช้ทฤษฎีเงินให้กู้และแนวคิดการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในระบบเศรษฐกิจการเงินแบบกึ่งเปิดและปิด และใช้ข้อมูลรายครึ่งปีตั้งแต่ มิ.ย. 24 – ธ.ค. 44 และใช้แบบจำลองอุปสงค์และอุปทานของสินเชื่อ และภาวะดุลยภาพในตลาดสินเชื่อ โดยศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ยในตลาดสินเชื่อ ด้วยวิธีการทางเศรษฐมิติ Three Stages Least Square (3SLS) เพื่อใช้ค่าที่ได้จากการประมาณเกิดประสิทธิภาพ โดยทำการพัฒนาแบบจำลองทั้ง 3 ลักษณะข้างต้น

ผลจากการศึกษาพบว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของเงินลงทุนมีค่าเท่ากับ -0.27 ค่าความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อ GDP ต่อเงินเฟ้อและสัดส่วนเงินกู้ต่อเงินฝากมีค่า 1.053, 0.035 และ 1.209

ตามลำดับ สำหรับอุปทานของเงินทุนมีค่าความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยเท่ากับ 2.498 ค่าความยืดหยุ่นอุปทานต่อปริมาณเงิน อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ และ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำมีค่า -2.533, 0.057 และ 0.151 ตามลำดับ จากผลการศึกษาที่ได้นำไปสู่ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายที่ว่า เมื่อกำหนดอุปสงค์ในเงินทุนคงที่ การแทรกแซงในตลาดสินเชื่อของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุปทานของเงินทุนจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยมากกว่าการเปลี่ยนแปลงด้านอุปสงค์

จากการตรวจเอกสารข้างต้นจะเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ กล่าวคือ การศึกษาของ กิตติชัย , เจนตา , ทยากร , บุญรอด , สุขสวัสดิ์ , สมชาย , ปัญญาภรณ์ , พงษ์สวัสดิ์ และ อมร มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อและมีความแตกต่างกันตรงที่ผลการศึกษาของแต่ละคนจะมีจำนวนปัจจัยที่ไม่เท่ากัน ส่วนผลการศึกษากันยาร์ดน์ จะเน้นศึกษาถึงเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศที่มีผลต่อการออม

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ จะนำผลการศึกษาดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยจะใช้แนวทางของ อมร มาศึกษาเป็นหลักโดยทำการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ และอุปทานในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ และลักษณะของสินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย รวมถึงความสำคัญกลไกการทำงานของอัตราดอกเบี้ย และนโยบายด้านอัตราดอกเบี้ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 – 2544 และ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ อุปทานเงินทุนในตลาดสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์โดยใช้ทฤษฎีเงินให้กู้และแนวคิดการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในระบบเศรษฐกิจการเงินแบบกึ่งเปิดและปิด

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดทางทฤษฎี และการตรวจสอบเอกสารพบว่าอัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดโดยอุปสงค์ และ อุปทานของสินเชื่อ โดยอุปสงค์ในสินเชื่อจะถูกกำหนดจากตัวแปรภายในซึ่งได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และ กลุ่มตัวแปรปัจจัยภายนอก เช่น ผลกระทบที่มวลรวมภาคการค้าภายในประเทศ อัตราเงินเฟ้อ และการใช้จ่ายของรัฐบาล ส่วนทางด้านอุปทานสินเชื่อถูกกำหนดจากอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และกลุ่มปัจจัยภายนอกเช่น การกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ ปริมาณอุปทานเงินตรา และอัตราเงินเฟ้อ เป็นต้น

แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก และปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยไทย แสดงได้ดังนี้

1. แบบจำลองอุปสงค์ของปริมาณเงินให้กู้ในตลาดสินเชื่อ (Demand for Loanable Fund)

$$Q_D^T = a_0 + a_1MLR + a_2INF + a_3INV + a_4GDP_T + a_5G + a_6D + u_1 \quad (1)$$

โดยกำหนดให้

Q_D^T = อุปสงค์ของปริมาณเงินให้กู้ในตลาดสินเชื่อเพื่อการค้าส่งและการค้าปลีก
(หน่วย: ล้านบาท)

MLR = อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีของธนาคารพาณิชย์
(หน่วย: เปอร์เซ็นต์)

INF = อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ (หน่วย: เปอร์เซ็นต์)

INV = การลงทุนจากต่างประเทศ (หน่วย: ล้านบาท)

GDP_T = ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการค้า (หน่วย: ล้านบาท)

G = ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (หน่วย: ล้านบาท)

D = ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) แสดงนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุน
ด้านสินเชื่อ

D = 1 มีการสนับสนุนด้านสินเชื่อจากรัฐบาล โดยใช้นโยบายการเงินแบบ
ผ่อนคลาย

D = 0 ไม่มีการสนับสนุนด้านสินเชื่อจากรัฐบาล โดยใช้นโยบายการเงินแบบ
เข้มงวด

2. แบบจำลองอุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในตลาดสินเชื่อ (Supply for Loanable Fund)

$$Q_S^T = b_0 + b_1MLR + b_2INF + b_3USRATE + b_4CD + b_5BOF + b_6Bg + b_7M2a + u_2 \quad (2)$$

โดยกำหนดให้

Q_S^T	=	อุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในตลาดสินเชื่อเพื่อการค้าส่งและการค้าปลีก (หน่วย: ล้านบาท)
MLR	=	อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีของธนาคารพาณิชย์ (หน่วย: เปอร์เซ็นต์)
INF	=	อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ (หน่วย: เปอร์เซ็นต์)
USRATE	=	อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศ สหรัฐอเมริกา) (หน่วย: เปอร์เซ็นต์)
CD	=	สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก (หน่วย: เปอร์เซ็นต์)
BOF	=	ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (หน่วย: ล้านบาท)
Bg	=	ปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาล (หน่วย: ล้านบาท)
M2a	=	ปริมาณเงิน (หน่วย: ล้านบาท)

3. แบบจำลองแสดงภาวะดุลยภาพในตลาดสินเชื่อ

จากแนวคิดทฤษฎีทางทฤษฎีเงินให้กู้ จะเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยที่ดุลยภาพถูกกำหนดจากกลไกอุปสงค์ และอุปทานของปริมาณเงินให้กู้ โดย ณ. อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพอุปทานของปริมาณเงินให้กู้ในตลาดจะเท่ากับอุปสงค์ของปริมาณเงินให้กู้ในตลาดถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ จะทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกินของปริมาณเงินให้กู้ ทำให้อัตราดอกเบี้ยปรับตัวสูงขึ้นเพื่อปรับเข้าสู่อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ และเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ จะเกิดอุปทานส่วนเกินของปริมาณเงินให้กู้ ทำให้อัตราดอกเบี้ยปรับตัวลดลง เพื่อปรับเข้าสู่อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพเช่นเดียวกัน

ในกรณีที่ปัจจัยภายนอกเปลี่ยนแปลง จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเส้นอุปสงค์ และอุปทานของปริมาณเงินให้กู้ จะส่งผลต่อจุดดุลยภาพของอัตราดอกเบี้ย

เมื่อนำสมการอุปสงค์ของปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก สมการที่ (1) และสมการอุปทานของปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก สมการที่ (2) ในตลาดสินเชื่อข้างต้น จะได้สมการดุลยภาพ ดังนี้

$$Q_D^T = Q_S^T = Q^T \quad (3)$$

โดยกำหนดให้

Q^T = ปริมาณเงินให้กู้ในตลาดสินเชื่อเพื่อการค้าส่งและการค้าปลีก (หน่วย: ล้านบาท)

จากสมการที่ (1) และ (2) สามารถหาคำตอบได้คือ

$$a_0 + a_1 MLR + a_2 INF + a_3 INV + a_4 GDP_T + a_5 G + a_6 D + u_1 =$$

$$b_0 + b_1 MLR + b_2 INF + b_3 USRATE + b_4 CD + b_5 BOF + b_6 Bg + b_7 M2a + u_2$$

ดังนั้นจะได้

$$MLR = \pi_0 + \pi_1 INF + \pi_2 USRATE + \pi_3 CD + \pi_4 BOF + \pi_5 Bg + \pi_6 M2a + \pi_7 INV \\ + \pi_8 GDP_T + \pi_9 G + \pi_{10} D + V_1 \quad (4)$$

$$\text{โดยที่ } \pi_0 = \frac{b_0 - a_0}{a_1 - b_1}, \quad \pi_1 = \frac{b_2 - a_2}{a_1 - b_1}, \quad \pi_2 = \frac{b_3}{a_1 - b_1}, \quad \pi_3 = \frac{b_4}{a_1 - b_1},$$

$$\pi_4 = \frac{b_5}{a_1 - b_1}, \quad \pi_5 = \frac{b_6}{a_1 - b_1}, \quad \pi_6 = \frac{b_7}{a_1 - b_1}, \quad \pi_7 = \frac{-a_3}{a_1 - b_1}, \quad \pi_8 = \frac{-a_4}{a_1 - b_1},$$

$$\pi_9 = \frac{-a_5}{a_1 - b_1}, \quad \pi_{10} = \frac{-a_6}{a_1 - b_1} \text{ และ } V_1 = \frac{U_2 - U_1}{a_1 - b_1}$$

ดังนั้นเมื่อนำอัตราดอกเบี้ยที่ได้ (MLR) ในสมการที่ (4) ไปแทนในสมการอุปทานของปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก สมการที่ (2) จะได้คำตอบคือ

$$Q^T = \pi_{11} + \pi_{12}INF + \pi_{13}USRATE + \pi_{14}CD + \pi_{15}BOF + \pi_{16}Bg + \pi_{17}M2a$$

$$+ \pi_{18}INV + \pi_{19}GDP_T + \pi_{20}G + \pi_{21}D + V_2 \quad (5)$$

โดยที่ $\pi_{11} = \frac{a_1b_0 - a_0b_1}{a_1 - b_1}$, $\pi_{12} = \frac{a_1b_2 - a_2b_1}{a_1 - b_1}$, $\pi_{13} = \frac{a_1b_3}{a_1 - b_1}$,

$$\pi_{14} = \frac{a_1b_4}{a_1 - b_1} ,$$

$$\pi_{15} = \frac{a_1b_5}{a_1 - b_1} , \pi_{16} = \frac{a_1b_6}{a_1 - b_1} , \pi_{17} = \frac{a_1b_7}{a_1 - b_1} , \pi_{18} = \frac{-a_3b_1}{a_1 - b_1} , \pi_{19} = \frac{-a_4b_1}{a_1 - b_1}$$

$$\pi_{20} = \frac{-a_5b_1}{a_1 - b_1} , \pi_{21} = \frac{-a_6b_1}{a_1 - b_1} \text{ และ } V_2 = \frac{a_1U_2 - b_1U_1}{a_1 - b_1}$$

สมการที่ (4) และ (5) นี้เรียกว่าสมการลดรูป (Reduced Form Equations) ซึ่งเป็นสมการที่แสดงเงื่อนไขดุลยภาพในตลาดสินเชื่อ และเป็นสมการที่จะนำไปประมาณค่าในการศึกษา

วิธีการศึกษาแบบจำลอง

1. ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบ Identification

จากสมการอุปสงค์ของปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกสมการที่ (1) และสมการอุปทานของปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก สมการที่ (2) เราสามารถตรวจสอบเพื่อดูว่าสมการใดสามารถระบุชี้ชัด (Identified) ได้หรือไม่ โดยอาศัยหลักการทั่วไปด้วยเงื่อนไขสองประการ ได้แก่ Order Condition for Identification และ Rank Condition for Identification โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 Order Condition เงื่อนไขที่เป็นเงื่อนไขจำเป็น (Necessary Condition)

กำหนดให้

M = จำนวนตัวแปรภายในในแบบจำลอง

m = จำนวนตัวแปรภายในในสมการ

K = จำนวนตัวแปรภายนอกในแบบจำลอง

k = จำนวนตัวแปรภายนอกในสมการ

สำหรับการที่สมการหนึ่ง ๆ ในระบบจะเรียกได้ว่าเป็น Identified มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

$K - k = m - 1$; เป็นสมการ Exactidentified

$K - k > m - 1$; เป็นสมการ Overidentified

$K - k < m - 1$; เป็นสมการ Underidentified

ดังนั้นจากสมการอุปสงค์ และ อุปทาน สมการที่ (1) และ สมการที่ (2) คือ

อุปสงค์ : $Q_D^T = a_0 + a_1MLR + a_2INF + a_3INV + a_4GDP_T + a_5G + a_6D + u_1$

อุปทาน : $Q_S^T = b_0 + b_1MLR + b_2INF + b_3USRATE + b_4CD + b_5BOF + b_6Bg + b_7M2a + u_2$

พิจารณาจากสมการอุปสงค์ $K = 10$, $k = 5$, $m = 2$

เพราะฉะนั้น $10 - 5 > 2 - 1$

แสดงว่าเป็นสมการ Overidentified

พิจารณาจากสมการอุปทาน $K = 10$, $k = 6$, $m = 2$

เพราะฉะนั้น $10 - 6 > 2 - 1$

แสดงว่าเป็นสมการ Overidentified

1.2 Rank Condition จากกฎ Order Condition ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นอาจจะเป็นเงื่อนไขที่จำเป็น แต่ยังไม่เพียงพอที่จะตอบว่าระบบสมการเป็น Identified หรือไม่ จึงจำเป็นต้องใช้เงื่อนไขที่เพียงพอ (Sufficient Condition) เข้ามาพิจารณาด้วย

เงื่อนไขตำแหน่งของความซ้ซัดกล่าววาระบบสมการที่ประกอบด้วย G สมการ สมการใดจะมีความซ้ซัดก็ต่อเมื่อสามารถหาดีเทอร์มิแนนต์ลำดับ (G – 1) ที่ไม่เท่ากับศูนย์อย่างน้อย 1 ค่าจากสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ไม่อยู่ในสมการนั้น แต่อยู่ในสมการอื่นของแบบจำลองดังกล่าว

พิจารณาแบบจำลองอุปสงค์ สมการที่ (1) สมการอุปทาน สมการที่ (2) และสมการดุลยภาพ สมการที่ (3) จากแบบจำลองเหล่านี้จะเห็นว่ามีส่วนแปรภายใน 3 ตัว คือ Q_D^T , Q_S^T และ MLR และมีสมการอิสระอยู่ 3 สมการ ส่วนตัวแปรอื่น ที่อยู่ในแบบจำลอง ล้วนเป็นตัวแปรที่ถูกกำหนดค่าจากภายนอกทั้งสิ้น จากสมการทั้ง 3 นี้ เราสามารถเขียนใหม่ คือ

จากสมการที่ (1) และ (2) สามารถหาคำตอบได้คือ

$$Q_D^T - a_0 - a_1MLR - a_2INF - a_3INV - a_4GDP_T - a_5G - a_6D = u_1 \quad (6)$$

$$Q_S^T - b_0 - b_1MLR - b_2INF - b_3USRATE - b_4CD - b_5BOF - b_6Bg - b_7M2a = u_2 \quad (7)$$

$$Q_D^T - Q_S^T = 0 \quad (8)$$

แล้วนำมาเขียนในรูปตารางที่แสดงสัมประสิทธิ์ของตัวแปร โดยไม่ต้องพิจารณาค่าความคลาดเคลื่อนในแบบจำลอง ดังนี้

สมการ ที่	ตัวแปร												
	Q_D^T	Q_S^T	MLR	INF	INV	GDP_T	G	D	USRATE	CD	BOF	Bg	M2a
1	1	0	-a ₁	-a ₂	-a ₃	-a ₄	-a ₅	-a ₆	0	0	0	0	0
2	0	1	-b ₁	-b ₂	0	0	0	0	-b ₃	-b ₄	-b ₅	-b ₆	-b ₇
3	1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

พิจารณาจากสมการอุปสงค์ สมการที่ (6) จะตัดแถวที่ 1 และสดมภ์ที่ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการที่ (6) ที่ไม่เป็นศูนย์ออก ดังนี้

1	0	$-a_1$	$-a_2$	$-a_3$	$-a_4$	$-a_5$	$-a_6$	0	0	0	0	0	0							
0	1	$-b_1$	$-b_2$	0	0	0	0	$-b_3$	$-b_4$	$-b_5$	$-b_6$	$-b_7$	→	1	$-b_3$	$-b_4$	$-b_5$	$-b_6$	$-b_7$	
1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		-1	0	0	0	0	0

แสดงว่ามีดีเทอร์มิแนนต์ของลำดับ (2 X 2) อย่างน้อย 1 ค่า ที่มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ ดังนั้นเงื่อนไขแรงค์ของความซ้ดจึงเป็นจริงเพราะ $(G-1) = (3-1) = 2$ ซึ่งเป็นลำดับของดีเทอร์มิแนนต์ที่มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ แต่เนื่องจากเงื่อนไขคำสั่งของความซ้ด $(K-k) > (m-1)$ ดังนั้นสมการที่ (6) จึงเป็นสมการที่มีความซ้ดเกินจำเป็น

พิจารณาจากสมการอุปทาน สมการที่ (7) จะตัดแถวที่ 2 และสดมภ์ที่ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการที่ (7) ที่ไม่เป็นศูนย์ออก ดังนี้

1	0	$-a_1$	$-a_2$	$-a_3$	$-a_4$	$-a_5$	$-a_6$	0	0	0	0	0						
0	1	$-b_1$	$-b_2$	0	0	0	0	$-b_3$	$-b_4$	$-b_5$	$-b_6$	$-b_7$	→	1	$-a_3$	$-a_4$	$-a_5$	$-a_6$
1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		1	0	0	0	0

แสดงว่ามีดีเทอร์มิแนนต์ของลำดับ (2 X 2) อย่างน้อย 1 ค่า ที่มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ ดังนั้นเงื่อนไขแรงค์ของความซ้ดจึงเป็นจริงเพราะ $(G-1) = (3-1) = 2$ ซึ่งเป็นลำดับของดีเทอร์มิแนนต์ที่มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ แต่เนื่องจากเงื่อนไขคำสั่งของความซ้ด $(K-k) > (m-1)$ ดังนั้นสมการที่ (7) จึงเป็นสมการที่มีความซ้ดเกินจำเป็น

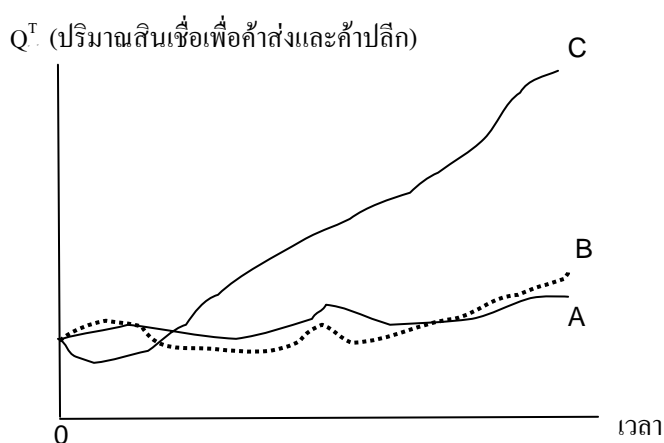
2. ขั้นตอนที่ 2 การกะประมาณสมการ Overidentified

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้จะใช้การกะประมาณด้วยวิธี Two Stage Least Squares (2SLS) เพราะสามารถใช้กับกรณีที่เป็น Overidentified ได้

3. ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการ ซิมูเลชัน (Simulation Process)

3.1 สร้าง Simulation Model โดยเราสามารถหาค่าของตัวแปรภายในจากตัวแปรภายนอก นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงตามเวลาของตัวแปรภายใน (Time Path) และการที่ โมเดลมีเสถียรภาพ เป็น

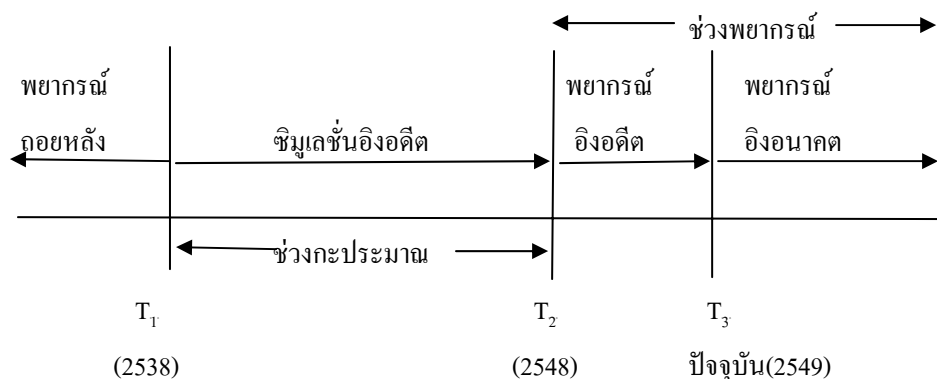
สิ่งสำคัญเพราะจะทำให้ ค่าที่ได้ใกล้เคียงกับค่าที่เกิดขึ้นจริง เมื่อได้ผลการประมาณค่าที่มีความน่าเชื่อถือทั้งทางด้านเศรษฐศาสตร์และเศรษฐมิติแล้วจะนำเอาแบบจำลองที่สร้างขึ้นมาทำการศึกษาหาผลลัพธ์ด้วยวิธีการจำลองค่า (Simulation) โดยในที่นี้สมมติให้มีการเพิ่มขึ้นของปัจจัยภายนอก (Exogenous Variables) ต่าง ๆ ในทุกไตรมาส ตั้งแต่ในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2547 จนถึงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2548 ผลการศึกษาจะแสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายนอกเหล่านี้ที่มีผลต่อปัจจัยภายใน (Endogenous) คืออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรายใหญ่ขึ้นดีภายในประเทศ และปริมาณสินเชื่อค้าส่งและค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ไทย

ภาพที่ 9 คำตอบที่เสถียรและไม่เสถียร

ตัวอย่างจากภาพที่ 9 จะเห็นว่าถ้าปริมาณเงินให้กู้ยืมเพื่อการค้าส่ง และค้าปลีกเคลื่อนไหวในช่วงเวลาหนึ่ง ตามเส้นประ B เราก็เชื่อว่าโมเดลซิมูเลชันสามารถให้ค่าในลักษณะเดียวกัน ซึ่งในที่นี้แสดงโดยเส้นทึบ A แต่ถ้าการเคลื่อนไหวเป็นไปตามเส้นทึบ C ก็จะได้เห็นว่าคำตอบที่เราได้นั้นไม่เสถียร เพราะว่าจะมีค่าที่หนีห่าง (Diverge) ออกจากค่าที่แท้จริงอย่างรวดเร็วในปีท้าย ๆ

เพราะฉะนั้นการทำซิมูเลชัน นั้น มีเหตุผลต่าง ๆ กันขึ้นกับวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษา ในที่นี้เราต้องการทดสอบโมเดลและวิเคราะห์นโยบายเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกที่ผ่านมาและพยากรณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต ช่วงเวลาที่เราจะทำซิมูเลชัน ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการใช้โมเดลแบบนี้เป็นหลัก

ภาพที่ 10 ช่วงซิมูเลชัน

จากภาพที่ 10 T_1 และ T_2 เป็นเวลาที่ทำการกะประมาณสมการ คือช่วง ปี พ.ศ.2538 – 2548 และ T_3 เป็นเวลาปัจจุบัน คือปี พ.ศ. 2549 การที่เราทำการพยากรณ์ช่วงแรกเราเรียกว่า การพยากรณ์อิงอดีต (Expost) ช่วงซิมูเลชันเริ่มจากปีที่ 2538 และวิเคราะห์เดินหน้าไปจนถึงปีที่ 2548 สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตในช่วง ปี 2538 จะเป็นเงื่อนไขเริ่มแรกของการพยากรณ์ตัวแปรภายในโมเดลต่อไป ช่วงซิมูเลชันอิงอดีตจะสิ้นสุดที่ ปี 2548 ซึ่งทั้งช่วงนี้จะถือว่าเป็นช่วงตัวแปรภายนอก ตั้งแต่ต้นช่วงที่ 2538 เป็นต้นไปนั้นมีค่าตัวแปรภายในระบบสมการต่าง ๆ จะได้จากผลของการทำกะประมาณค่าสัมประสิทธิ์ให้แก่โมเดลซิมูเลชัน เมื่อเราได้คำตอบของตัวแปรภายในระบบสมการหมดแล้ว เราสามารถตรวจสอบผลที่ได้กับตัวเลขที่มีอยู่แล้ว (ที่เกิดขึ้นจริง) ได้ ช่วงการพยากรณ์อิงอดีต มีประโยชน์มากในแง่การวิเคราะห์นโยบายโดยการเปลี่ยนแปลงค่าพารามิเตอร์ และการปล่อยให้ค่าตัวแปรภายนอกซึ่งนโยบายเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา เราสามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นถ้านโยบายเปลี่ยนแปลงไปเป็นต้น เช่น ในแง่ของการใช้เศรษฐกิจวิเคราะห์โมเดลปริมาณเงินให้กู้ เราต้องทราบว่าเมื่อ ปัจจัยภายนอกต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป เช่น อุปทานของเงิน GDP ส่งผลกระทบต่อ ปริมาณเงินให้กู้ได้อย่างไรบ้าง

การพยากรณ์นั้นเป็นการกะประมาณของโมเดลซิมูเลชันเกิน ไปกว่าช่วงที่เรากะประมาณ (T_1 , T_2) ที่เราจะทำการพยากรณ์ในอนาคตได้เราต้องการทราบค่าของตัวแปรภายนอกตลอดช่วงที่เราต้องการกะประมาณ ตามความนิยมแล้วนักวิเคราะห์อาจจะเริ่มตั้งแต่ช่วงก่อนถึงปัจจุบันเพื่อจะเปรียบเทียบผลที่วิเคราะห์จากโมเดล ว่าใกล้เคียงกับค่าที่เกิดขึ้นจริงเพียงใด ซึ่งเราเรียกว่า การซิมูเลชันแบบอิงอดีต เป็นการทดสอบความแม่นยำของโมเดล แต่ถ้าเราทำการพยากรณ์โดยเริ่มจากปีปัจจุบันไปในอนาคต เราเรียกว่าการพยากรณ์อิงอนาคต (Ex Ante) การพยากรณ์มีประโยชน์

มากในการตรวจสอบผลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรภายนอก หรือว่าค่าพารามิเตอร์บางตัว และใช้เปรียบเทียบผลของทางเลือกของนโยบายต่าง ๆ ซึ่งก็คือการเคลื่อนไหวของตัวแปรภายนอก ซึ่งเราสามารถควบคุมได้ เช่น อัตราภาษี เป็นต้น

3.2 การประเมินโมเดลซิมูเลชัน (Evaluating Simulation Models) เป็นการตรวจสอบ โมเดลว่าผลที่ได้ใกล้เคียงกับค่าที่ได้เกิดขึ้นตามปกติมากน้อยเพียงใด ในฐานะผู้สร้างโมเดล ก็จะปรารถนาที่จะได้โมเดลที่สะท้อนให้เห็นสภาพที่เกิดขึ้นจริงได้ดีที่สุด โดยใช้ค่าทางสถิติในการวัด ความคลาดเคลื่อนของโมเดล ด้วยค่า Theil Inequality Coefficient ซึ่งค่านี้จะวัดความเบี่ยงเบนของ ตัวแปรที่เราทำซิมูเลชัน กับค่าที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งค่าที่ได้จะต้องอยู่ในช่วง $0 > \text{Theil} > 1$ จึงจะมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ดี

สมมติฐานของการศึกษา

จากแบบจำลองทางเศรษฐมิติที่ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทาน ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ของธนาคารพาณิชย์นั้น คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะดังนี้

1. จากแบบจำลองอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR)

$$MLR = \pi_0 + \pi_1 INF + \pi_2 USRATE + \pi_3 CD + \pi_4 BOF + \pi_5 Bg + \pi_6 M2a + \pi_7 INV \\ + \pi_8 GDP_T + \pi_9 G + \pi_{10} D + V_1$$

1.1 อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้ กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือเมื่ออัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะ ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) ปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของ ต้นทุนของอัตราดอกเบี้ยที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อ

$$\partial MLR / \partial INF > 0$$

1.2 อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมค่าขึ้นดีของสหรัฐอเมริกา (USRATE) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) ปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยในประเทศ มักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศเพื่อป้องกันการไหลออกของเงินทุน

$$\partial \text{MLR} / \partial \text{USRATE} > 0$$

1.3 สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือ เมื่อสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากเพิ่มสูงขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากเมื่ออัตราส่วนสินเชื่อมากกว่าเงินฝากจะทำให้เกิด Over Demand of Credit ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าว

$$\partial \text{MLR} / \partial \text{CD} > 0$$

1.4 ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (BOF) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือ เมื่อปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (BOF) เพิ่มสูงขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) ลดลง เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจจากการกู้ยืมจากต่างประเทศ

$$\partial \text{MLR} / \partial \text{BOF} < 0$$

1.5 การกู้ยืมของรัฐบาลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือเมื่อปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาลเพิ่มขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปริมาณสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจส่วนหนึ่งจะต้องแบ่งไปให้รัฐบาลใช้ จึงทำให้เกิดการขาดแคลนเงินให้กู้ และส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น

$$\partial \text{MLR} / \partial \text{Bg} > 0$$

1.6 ปริมาณเงิน (M2a) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือ เมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่คาดว่าจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) ปรับตัวลดลงเนื่องจากปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมีมากจะทำให้เกิด Over Demand of Credit ในระบบเศรษฐกิจ

$$\partial \text{MLR} / \partial \text{M2a} < 0$$

1.7 การลงทุนจากต่างประเทศ (INV) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือ เมื่อมีการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) ปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกิด Over Demand of Credit ในระบบเศรษฐกิจ

$$\partial \text{MLR} / \partial \text{INV} > 0$$

1.8 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการค้า (GDP_T) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือเมื่อ GDP_T เพิ่มสูงขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) ปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากเมื่อมีการลงทุนภายในประเทศภาคการค้าเพิ่มสูงขึ้น ก็จะทำให้ GDP_T เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิด Over Demand of Credit ในระบบเศรษฐกิจ

$$\partial \text{MLR} / \partial \text{GDP}_T > 0$$

1.9 ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (G) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือเมื่อการใช้จ่ายของรัฐบาลเพิ่มสูงขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) ปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากเมื่อมีการใช้จ่ายของภาครัฐบาลเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิด Over Demand of Credit ในระบบเศรษฐกิจ

$$\partial \text{MLR} / \partial G > 0$$

1.10 นโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ (ตัวแปร Dummy) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) กล่าวคือ

$D = 1$ เมื่อ มีการสนับสนุนด้านสินเชื่อจากนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลจะลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) เพื่อให้เกิดการลงทุนในภาคเอกชน และการใช้จ่ายในระบบมากขึ้น

$D = 0$ เมื่อ ไม่มีการสนับสนุนด้านสินเชื่อจากนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลจะเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) เพื่อให้เกิดการลดการลงทุนในภาคเอกชน และลดการใช้จ่ายในระบบให้น้อยลง

$$\partial \text{MLR} / \partial D < 0$$

2. จากแบบจำลองปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

$$Q^T = \pi_{11} + \pi_{12}INF + \pi_{13}USRATE + \pi_{14}CD + \pi_{15}BOF + \pi_{16}Bg + \pi_{17}M2a + \pi_{18}INV + \pi_{19}GDP_T \\ + \pi_{20}G + \pi_{21}D + V2$$

2.1 อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือ เมื่ออัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่คาดว่าจะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาเนื่องจากอัตราเงินเฟ้อจะทำให้มีการลงทุนในธุรกิจของภาคเอกชนสูงขึ้น ส่งผลให้ความต้องการเงินกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนสูงขึ้น

$$\partial Q_T / \partial INF > 0$$

2.2 อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ลูกค้าชั้นดีของสหรัฐอเมริกา (USRATE) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก

ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้นทุนในการกู้ยืมจากต่างประเทศสูงกว่าการกู้ยืมในประเทศ

$$\partial Q_T / \partial \text{USRATE} > 0$$

2.3 สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อเพื่อการค้าส่งและค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือ เมื่อสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากเพิ่มสูงขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนสินเชื่อ

$$\partial Q_T / \partial \text{CD} > 0$$

2.4 ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (BOF) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือเมื่อปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (BOF) เพิ่มสูงขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจจากการกู้ยืมจากต่างประเทศ

$$\partial Q_T / \partial \text{BOF} > 0$$

2.5 การกู้ยืมของรัฐบาลมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือเมื่อปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาลเพิ่มขึ้น โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อการค้าส่ง และค้าปลีกปรับตัวลดลง เนื่องจากปริมาณสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจส่วนหนึ่ง จะต้องแบ่งไปให้รัฐบาลใช้ จึงทำให้เกิดการขาดแคลนเงินให้กู้ และส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อการค้าลดลง

$$\partial Q_T / \partial \text{Bg} < 0$$

2.6 ปริมาณเงิน (M2a) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจ การค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือเมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้นโดยที่ ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจาก ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมีมากขึ้นจะทำให้มีเงินให้กู้ได้มากขึ้น

$$\partial Q_T / \partial M2a > 0$$

2.7 การลงทุนจากต่างประเทศ (INV) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อ เพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือเมื่อมีการลงทุนจาก ต่างประเทศเพิ่มขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่คาดว่าจะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและ การค้าปลีกเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีการกู้เงินไปลงทุนเพิ่มขึ้น

$$\partial Q_T / \partial INV > 0$$

2.8 ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการค้า (GDP_T) มีความสัมพันธ์ในทิศทาง เดียวกันกับปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือเมื่อ GDP_T เพิ่มสูงขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้า ส่งและการค้าปลีกเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากเมื่อมีการลงทุนภายในประเทศภาคการค้าเพิ่มสูงขึ้น ก็จะทำให้ GDP_T เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการกู้เงินไปลงทุนมากขึ้น

$$\partial Q_T / \partial GDP_T > 0$$

2.9 ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (G) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณสินเชื่อเพื่อ ธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือเมื่อการใช้จ่ายของ รัฐบาลเพิ่มสูงขึ้นโดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดว่าจะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและ การค้าปลีกลดลง เนื่องจากเมื่อมีการใช้จ่ายของภาครัฐบาลเพิ่มสูงขึ้น จะทำให้เงินกู้ยืมเพื่อการค้า ลดลงไปจากระบบเศรษฐกิจ

$$\partial Q_T / \partial G < 0$$

2.10 นโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ (ตัวแปร Dummy) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือ

$D = 1$ เมื่อ มีการสนับสนุนด้านสินเชื่อจากนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลจะเพิ่มปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก เพื่อให้เกิดการลงทุนภาคการค้าในภาคเอกชนมากขึ้น

$D = 0$ เมื่อ ไม่มีการสนับสนุนด้านสินเชื่อจากนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลจะลดปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก

$$\partial Q_T / \partial D > 0$$

บทที่ 3

โครงสร้างธนาคารพาณิชย์ สินเชื่อ อัตราดอกเบี้ย และ ดอกเบี้ยกับการบรรลุเป้าหมายทางการเงิน

โครงสร้างธนาคารพาณิชย์

สุรภัย (2541) ได้กล่าวถึงเรื่องโครงสร้างธนาคารพาณิชย์ โครงสร้างสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ ไว้ดังนี้

1. ความหมายและหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์

1.1 ความหมายของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ตามความหมายที่นิยามไว้ในพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 คือ การประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น ให้กู้ยืม ชื้อขายหรือเก็บเงินตามตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด และซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศ ตามความหมายนี้ธนาคารใดก็ตามที่รับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามถือเป็นธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น ในความเป็นจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะนอกจากธนาคารพาณิชย์แล้ว ยังมีธนาคารประเภทอื่นอีกที่รับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม เราจะทราบได้ว่าธนาคารใดเป็นธนาคารพาณิชย์ คือ เราต้องดูลักษณะอื่นประกอบ ด้วย เช่น สัดส่วนของเงินฝากกระแสรายวันต่อเงินฝากทั้งสิ้น และส่วนประกอบของสินทรัพย์ที่ให้รายได้ (Earning Assets) เป็นต้น ถ้าเป็นธนาคารพาณิชย์ สัดส่วนเงินฝากกระแสรายวันต่อเงินฝากทั้งสิ้นจะมีขนาดใหญ่

1.2 หน้าที่ของธนาคารพาณิชย์

1.2.1 การสร้างและทำลายเงินฝากถือเป็นหน้าที่พิเศษโดยเฉพาะของธนาคารพาณิชย์ ผิดแผกแตกต่างไปจากสถาบันการเงินประเภทอื่น และต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมมากกว่าธุรกิจปกติอื่นทั่วไป

1.2.2 ให้บริการทางการเงินทั้งในและต่างประเทศ เช่น รับฝากเงิน โอนเงิน ให้กู้เงิน รับเก็บรักษาของมีค่ารับแลก เปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รับปรึกษาและให้คำแนะนำด้านการเงิน และธุรกิจแก่ลูกค้า เผยแพร่ข่าวสารความรู้ทางการเงินและเศรษฐกิจ เป็นต้น

การทำธุรกิจการเงินของธนาคารพาณิชย์มิได้จำกัดอยู่เฉพาะกับการค้าการพาณิชย์ เท่านั้น ยังทำธุรกิจกับกิจการประเภทอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การบริโภคน การเกษตร การลงทุน เป็นต้น แต่ใช้ชื่อว่าธนาคาร “พาณิชย์” มีเหตุผลมาจากความเชื่อที่ว่า ธนาคารที่รับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม ควรให้กู้เฉพาะการกู้ระยะสั้นที่มีสภาพคล่องมาก ซึ่งส่วนใหญ่ก็ใช้ในกิจการค้า เท่านั้น ความคิดนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ว่า ธนาคารพาณิชย์มิได้ให้กู้แก่การค้าการพาณิชย์เท่านั้น แต่ยังให้ธุรกิจประเภทอื่นกู้ยืมด้วย และเป็นจำนวนไม่น้อย

2. ที่มาและการใช้เงินทุนของธนาคารพาณิชย์

ตาราง 4 ที่มาและการใช้เงินทุนของธนาคารพาณิชย์

ที่มาของเงินทุน (Sources of Funds)	การใช้เงินทุน (Uses of Funds)
1. เงินกองทุน	1. เงินสดในมือและที่ธนาคารอื่น
2. เงินฝาก	2. หลักทรัพย์หรือการลงทุน
3. เงินยืม	3. เงินให้กู้หรือซื้อลด
4. หนี้สินอื่น ๆ	4. สินทรัพย์อื่น ๆ

2.1 ที่มาของเงินทุน

2.1.1. เงินกองทุน มีค่าเท่ากับสินทรัพย์ทั้งสิ้นหักด้วยหนี้สินของบุคคลภายนอกทั้งสิ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง เงินกองทุน คือ มูลค่าของทรัพย์สินที่เหลือจากหักชำระหนี้สินแก่บุคคลภายนอกทั้งหมดแล้ว เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Net Worth ประกอบด้วย มูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว, เงินสำรองต่าง ๆ เช่น สำรองค่าเสื่อมราคา สำรองกำไรสะสม สำรองหนี้สูญ และกำไรที่ยังไม่ได้จัดสรรประจำปีถ้า Net Worth มีมูลค่าต่ำกว่ามูลค่าหุ้นที่ชำระแล้วทั้งสิ้น แสดงว่าฐานะเงินทุนของธนาคารไม่สู้ดีนัก

และถ้าเมื่อใดธนาคารมีหนี้สินล้นพ้นตัว คือ มูลค่าสินทรัพย์น้อยกว่าหนี้สินทั้งสิ้นธนาคารก็จำเป็นต้องปิดกิจการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้ฝากเงิน เงินกองทุนมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1) แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของเจ้าของเงินทุนที่มีต่อการบริหารงานของธนาคาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ผู้ถือหุ้นใหญ่มักจะมีส่วนในการบริหารธนาคาร

2) เงินกองทุนเป็นส่วนรับประกันการคืนเงินแก่ผู้ฝาก ซึ่งจะประกันได้เพียงไร มักพิจารณาจากอัตราส่วน ระหว่างเงินกองทุน ต่อสินทรัพย์เสี่ยง อัตราส่วนนี้ไม่สู้ประโยชน์นัก เพราะโดยปกติธนาคารให้กู้เป็นหลายเท่าของเงินกองทุน ดังนั้น จึงไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะใช้หนี้ผู้ฝากได้หมดจากเงินกองทุนถ้าธนาคารต้องล้มกิจการ อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนนี้ก็เป็ประโยชน์สำหรับการเปรียบเทียบระหว่างธนาคารต่าง ๆ

3) เงินกองทุนเป็นหลักในการหาเงินทุนเพิ่มเติม โดยการกู้ยืมจากแหล่งอื่น ถ้าธุรกิจใดมีเงินทุนมากเมื่อเทียบกับเจ้าหนี้ ซึ่งภาษาเทคนิคเรียกว่า Gearing Ratio การเสี่ยงของผู้ให้กู้ก็มีน้อย โดยปกติเงินกองทุนเท่ากัน ธนาคารสามารถกู้ยืมเงินทุนจากแหล่งอื่นทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากสินทรัพย์ส่วนใหญ่ของธนาคารมีสภาพคล่องมากนั่นเอง

4) สะท้อนให้เห็นถึงฐานะกำไรได้บ้างไม่มากก็น้อย เพราะโดยปกติการเพิ่มขึ้นในเงินกองทุนมักมาจากกำไรสะสมและเงินสำรองมากกว่าการขายหุ้นเพิ่มเติมซึ่งนาน ๆ จึงจะทำการครั้งหนึ่ง ดังนั้นถ้าเงินกองทุนเพิ่มก็หมายถึงกำไรเพิ่ม ข้อมูลเกี่ยวกับเงินกองทุนจึงมีประโยชน์ยิ่งในกรณีที่ธนาคารไม่นิยมเปิดเผยตัวเลขกำไรขาดทุนประจำปี

5) เป็นมาตรฐานในการกำหนดการขยายสินทรัพย์ เฉพาะอย่างยิ่งสินทรัพย์เสี่ยงซึ่งได้แก่ เงินให้กู้ และลงทุนในภาคเอกชน เช่น กำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเท่ากับร้อยละ 10 หมายความว่า ถ้ามีเงินกองทุน 10 ล้านบาท ก็ขยายสินทรัพย์เสี่ยงได้สูงสุดไม่เกิน 100 ล้านบาท สินทรัพย์อีกประเภทหนึ่งที่มีถูกกำหนดขีดจำกัดในการขยายตัวคือสินทรัพย์ประจำ ซึ่งมักตั้งอัตราไว้สูงมาก ทั้งนี้เพราะสภาพคล่องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับธุรกิจธนาคาร ถ้ายังมีการลงทุนขยายสินทรัพย์ประจำมากเท่าไร สินทรัพย์สภาพคล่องก็ลดลงมากเท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งปล่อยให้ไปไม่ได้สำหรับธุรกิจธนาคาร

2.1.2. เงินฝาก เป็นแหล่งที่มาของเงินทุน ที่สำคัญที่สุดของธนาคารพาณิชย์ ในทางปฏิบัติ ธนาคารพาณิชย์มีเงินฝากอยู่ 3 ประเภทใหญ่ คือ

- 1) เงินฝากกระแสรายวัน (Current หรือ Demand Deposits)
- 2) เงินฝากออมทรัพย์ (Saving Deposits) ซึ่งอาจใช้ชื่อต่าง ๆ เช่น เงินฝากเพื่อเลหะสงเคราะห์ เพื่อการศึกษา เพื่อแสวงบุญ เป็นต้น
- 3) เงินฝากประจำ (Time Deposits)

เงินฝากกระแสรายวันมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากเงินฝากอีก 2 ประเภทหลายประการ คือ เป็นเงินฝากที่จ่ายโอนกัน โดยเช็คซึ่งสามารถใช้ชำระหนี้สินค้าและบริการและอื่น ๆ ได้ เงินฝากกระแสรายวันจึงถือเป็นสิ่งใกล้เงิน (Near Money) , ธนาคารมักไม่ให้ออกเบี้ยแก่เงินฝากประเภทนี้ เพราะถือว่าได้ให้บริการความสะดวกในการชำระเงินเป็นสิ่งตอบแทนแก่ผู้ฝากแล้ว เงินฝากประเภทอื่นได้รับดอกเบี้ยตอบแทน , เงินฝากกระแสรายวันมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าเงินฝากประเภทอื่น การให้กู้หรือลงทุนของธนาคารจึงต้องพิจารณาถึงสภาพคล่องเป็นสำคัญที่สุด และเงินฝากกระแสรายวันคือสิ่งที่แยกธนาคารพาณิชย์ออกจากธนาคารประเภทอื่น

เป็นที่น่าสังเกตว่า เงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งโดยหลักการควรอยู่ในรูปของเงินฝากกระแสรายวันเป็นส่วนใหญ่ กลับอยู่ในรูปของเงินฝากประจำ ลักษณะเช่นนี้ ตรงกับข้อสังเกตที่ว่า ประเทศกำลังพัฒนาจะมีเงินฝากกระแสรายวันในสัดส่วนน้อยกว่าเงินตรา (Currency) ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เงินฝากกระแสรายวันจะมีสัดส่วนสูงกว่าเงินตรามาก เช่น เงินฝากกระแสรายวันของธนาคารพาณิชย์ในสหรัฐอเมริกา การที่เงินฝากกระแสรายวันมีสัดส่วนน้อยกว่าเงินตรา แสดงให้เห็นว่าการใช้เงินธนาคารยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ในกรณีของประเทศไทย การที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ดังนี้

- 1) ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยยินยอมให้มีการถอนเงินฝากประจำก่อนกำหนด โดยไม่มีการลงโทษ เพียงแต่ให้ออกเบี้ยตามระยะเวลาที่ฝากจริงเท่านั้น ซึ่งธนาคารพาณิชย์ส่วนมากในประเทศตะวันตกจะลงโทษผู้ถอนเงินฝากประจำก่อนกำหนด โดยการงดจ่ายดอกเบี้ย เมื่อเงินฝากประจำในประเทศมีสภาพคล่องมากเช่นนี้และยังได้ดอกเบี้ยอีกด้วย ดังนั้นการฝากประจำจึงได้รับความนิยมมากกว่าการฝากกระแสรายวันซึ่งไม่ได้ดอกเบี้ย

2) ข้อบังคับทางกฎหมายเกี่ยวกับเวลาเปิดปิดธนาคารก็เป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งที่ทำให้ความนิยมในการใช้เงินธนาคารลดน้อยลงเนื่องจากขาดความสะดวกกว่าที่ควร

3) รัฐบาลไม่พยายามส่งเสริมการใช้เงินฝากกระแสรายวันอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากการนำธนบัตรใบละ 500 บาท ออกใช้เมื่อปี พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นสิ่งไม่จำเป็นถ้ามีการใช้เช็คอย่างแพร่หลาย

วิธีหนึ่งที่จะสามารถดึงดูดให้มีการฝากเงินมากขึ้น คือ การประกันเงินฝาก (Deposit Protection หรือ Deposit Insurance) ซึ่งเป็นที่นิยมในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น วิธีนี้ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในความปลอดภัยในเงินฝากของตนเองมากยิ่งขึ้น และยินดีฝากเงินไว้กับธนาคาร

การแบ่งเงินฝากออกเป็น 3 ประเภทที่กล่าวมานี้ เป็นสิ่งนิยมกระทำกันทางปฏิบัติ แต่ในทางทฤษฎีเรายังแบ่งได้อีกเป็น (1) เงินฝากขั้นต้น (Primary Deposits) (2) เงินฝากขั้นสองหรือเงินฝากต่อเนื่อง (Secondary or Derivative Deposits) การแบ่งเช่นนี้เพื่อประโยชน์ในการอธิบายเกี่ยวกับการสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ในทางปฏิบัติเป็นการยากที่จะแยกออกว่าเป็นเงินฝากประเภทใด เพราะเงินฝากขั้นสองของธนาคารหนึ่งอาจเป็นเงินฝากขั้นแรกของอีกธนาคารหนึ่งก็ได้

1) เงินฝากขั้นต้น หมายถึง เงินฝากที่เข้าสู่ระบบธนาคารเป็นครั้งแรก แต่ต้องไม่ใช่เงินฝากที่ธนาคารสร้างขึ้น เงินฝากขั้นต้นจึงได้แก่เงินตราที่มีผู้นำมาฝากธนาคาร การเพิ่มขึ้นของเงินฝากขั้นต้น ไม่มีผลให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น แต่ส่วนประกอบของปริมาณเงินจะเปลี่ยนแปลง คือ ปริมาณเงินจะมีเงินตราน้อยลง แต่เงินฝากกระแสรายวันเพิ่มขึ้น

2) เงินฝากขั้นสองหรือเงินฝากต่อเนื่อง คือ เงินฝากระบบธนาคารสร้างขึ้นจากการให้กู้ยืมหรือลงทุน ซึ่งนับเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณเงิน และเรียกว่าเงินธนาคาร

2.1.3. เงินกู้ยืม เป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญเป็นอันดับสองธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยกู้ยืมเงินจาก 3 แหล่งที่สำคัญ คือ

- 1) ธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ
- 2) ธนาคารพาณิชย์ในประเทศ
- 3) ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศเป็นจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการกู้จากแหล่งอื่นอีก 2 แหล่ง

การกู้ยืมจากธนาคารในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นผลจากการทำธุรกิจติดต่อระหว่างธนาคาร กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถให้บริการต่างประเทศแก่ลูกค้าได้ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องมอบหมายให้ธนาคารในต่างประเทศที่เป็นธนาคารในเครือ (Correspondent Bank) ทำหน้าที่แทน การให้บริการระหว่างธนาคารดังกล่าวย่อมทำให้เกิดหนี้สินขึ้นได้ ถ้าธนาคารมีเงินในธนาคารในเครือน้อยกว่าที่ธนาคารในเครือได้จ่ายแทนไป ธนาคารจึงมีฐานะเป็นลูกหนี้ของธนาคารในเครือ

ธนาคารพาณิชย์กู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทยมากเป็นอันดับสองรองจากธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ การกู้ทำได้ทั้งการกู้โดยตรงโดยมีหลักทรัพย์รัฐบาลเป็นประกัน และการขายลดตั๋วเงินที่ธนาคารพาณิชย์นิยมกู้เงินจากต่างประเทศมากกว่าธนาคารแห่งประเทศไทย มีสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ในอดีตจนถึงปี พ.ศ. 2521 ธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ยืมเงินจากตลาดเงินในต่างประเทศเกือบจะไม่มีขอบเขตจำกัด และเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเรียกเก็บ (2) ธนาคารแห่งประเทศไทยรับซื้อลดตั๋วเงินบางประเภทเท่านั้น ซึ่งได้แก่ตั๋วเงินเพื่อการส่งออก ตั๋วเงินเพื่อการอุตสาหกรรม และตั๋วเงินเพื่อเกษตรกรรม นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไขว่า ธนาคารพาณิชย์ต้องนำไปหักกิจการดังกล่าวกู้ยืม โดยจะเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กำหนดไม่ได้ อย่างไรก็ดี ตั้งแต่มีการประกาศขึ้นอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐฯ และตลาดยุโรปดอลลาร์ จนกระทั่งอัตรา Prime Rate ขึ้นไปถึงร้อยละ 19-20 ก็มีแนวโน้มว่าการกู้จากต่างประเทศจะลดลง

การกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นไปเพื่อการเสริมสภาพคล่องเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีบ้างที่กู้มาเพื่อทำกำไรอีกต่อหนึ่ง เช่น ในปี พ.ศ. 2513 อัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินในยุโรปสูงจนถึงร้อยละ 12 ธนาคารพาณิชย์จึงถือโอกาสกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย อัตรา

ร้อยละ 9 ซึ่งทำให้ธนาคารพาณิชย์ได้กำไรถึงร้อยละ 3 เพื่อป้องกันการไหลออกของเงินทุนไปยังตลาดเงินในต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงประกาศเพิ่มอัตราธนาคารเป็นร้อยละ 11

จากที่กล่าวมานี้จึงเห็นได้ว่า ธนาคารพาณิชย์จะกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย และอัตราดอกเบี้ยเปรียบเทียบระหว่างประเทศ

การกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศมีจำนวนไม่มากนัก ส่วนมากเป็นการกู้ยืมเพื่อเพิ่มยอดเงินสดสำรอง ให้มีครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งขาดไปเนื่องจากการหักลดหนี้ทางบัญชีระหว่างธนาคารซึ่งกระทำเป็นประจำทุกวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ผลของการหักลดหนี้ทำให้บางธนาคารสูญเสียเงินสดสำรองให้แก่ธนาคารอื่น จนกระทั่งเงินสดสำรองที่ต้องดำรง (Required Reserves) มีเหลือน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด เกิดความจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมจากธนาคารที่มีเงินสดสำรองเหลือใช้ การขาดแคลนเงินสดสำรองเช่นนี้ มีระยะเวลาสั้นมาก เช่น 1 หรือ 2 วันเท่านั้น ดังนั้น การกู้ยืมเพื่อเพิ่มเงินสดสำรองจึงมีระยะสั้นมาเพียง 1 หรือ 2 วันเท่านั้น หรือเป็นการกู้ยืมแบบ Call Loan คือ จ่ายคืนเมื่อทวงถาม

2.2 การใช้เงินทุน (Uses of Funds)

ธนาคารเป็นธุรกิจค้าเงิน เงินทุนส่วนใหญ่ที่ธนาคารหามาได้จึงถูกใช้ในการให้กู้และลงทุนซื้อหลักทรัพย์เพื่อหารายได้ให้แก่ธนาคาร โดยทั่วไปการใช้เงินทุนของธนาคารพาณิชย์ไม่ได้แต่ประโยชน์ของธนาคารฝ่ายเดียวดังเช่นธุรกิจอื่นทั่วไป แต่ยังมีถึงประโยชน์ของผู้ฝากและสังคมส่วนรวมอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก เงินทุนส่วนใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ได้มาจากเงินของผู้ฝาก และธนาคารพาณิชย์มีอำนาจสร้างเงิน และการให้กู้และลงทุนของธนาคารพาณิชย์มีผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจมวลรวมเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ธนาคารพาณิชย์จึงใช้หลักในการจัดสินทรัพย์ ดังต่อไปนี้

1) ความปลอดภัยหรือความอยู่รอด (Solvency) เนื่องจากเงินทุนส่วนใหญ่มาจากหนี้สินที่มีมูลค่าคงที่ ดังนั้น ธนาคารจำเป็นต้องให้กู้หรือลงทุนในหลักทรัพย์ที่เกือบจะแน่ใจว่าจะได้เงินต้นคืนหรือที่เสี่ยงน้อยที่สุด เรื่องความปลอดภัยหรือความอยู่รอดของธนาคารจึงเป็นเรื่องของมูลค่าของสินทรัพย์เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของหนี้สิน (ซึ่งอาจเป็นไปได้ถ้ามีการขาดทุน

สะสมมาเป็นเวลานาน หรือราคาตลาดของหลักทรัพย์บางอย่างตกลงมาก ๆ) เมื่อนั้นธนาคารก็จะไม่สามารถอยู่ได้ในทางกฎหมาย (Legally Insolvent)

2) สภาพคล่อง (Liquidity) โดยที่หนี้สินเกินครึ่งอยู่ในรูปของเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งธนาคารต้องจ่ายเป็นเงินสดได้ทันที ในการจัดสินทรัพย์ของธนาคารจึงต้องคำนึงถึงสภาพคล่องเป็นสำคัญที่สุด เพราะถ้าธนาคารไม่สามารถจ่ายเงินสดให้ลูกค้าตามที่ต้องการได้ ย่อมหมายถึงความหายณะที่จะเกิดขึ้นแก่ธนาคารนั้น ๆ และอาจลุกลามต่อไปยังธนาคารอื่น ๆ ในระบบได้อีกด้วย ดังนั้นการถือสินทรัพย์เป็นเงินสดหรือหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายจึงเป็นสิ่งจำเป็นขาดไม่ได้สำหรับธนาคาร

3) กำไรหรือรายได้ (Profitability or Earnings) นอกจากธนาคารจะต้องดำรงไว้ซึ่งความปลอดภัย และสภาพคล่องแล้ว ธนาคารยังต้องมีรายได้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายดำเนินงาน และเป็นผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นด้วย

4) ผลประโยชน์ของส่วนรวม (Public Interests) นอกจากเป้าหมายสามข้อข้างต้นซึ่งตรงกับเป้าหมายของหน่วยธุรกิจโดยทั่วไปแล้ว ธนาคารพาณิชย์จะต้องมีเป้าหมายทางสังคมอีกด้วย ทั้งนี้เพราะ วิธีการใช้เงินทุนในการให้เงินกู้ และลงทุนของของธนาคารพาณิชย์ ไม่เพียงแต่สำคัญสำหรับการดำเนินงานของธนาคาร และเจ้าของหุ้นเท่านั้น ยังมีผลกระทบต่อจนถึงสังคมส่วนรวมด้วย ทั้งนี้เพราะความสามารถของธนาคารในการชำระหนี้แก่เจ้าของเงินฝากขึ้นอยู่กับลักษณะและคุณภาพของสินทรัพย์ที่ถืออยู่ และยิ่งกว่านี้ธนาคารยังเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญยิ่ง สำหรับการขยายธุรกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ทางสังคมประการหนึ่งของธนาคารพาณิชย์ ที่จะต้องตอบสนองความต้องการทางการเงินของสังคม เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า

5) ข้อบังคับทางราชการ (Government Regulations) การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เกือบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ต้องตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับทางกฎหมายการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่การเงินของรัฐ ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องศึกษาข้อบังคับดังกล่าวและปฏิบัติตาม

การจัดสินทรัพย์หรือการใช้เงินทุนของธนาคารพาณิชย์คู่ได้จากงบดุลของธนาคารอื่น หลักทรัพย์ลงทุน เงินให้กู้และซื้อลด และสินทรัพย์อื่น ๆ เราสามารถแบ่งสินทรัพย์เหล่านี้ออกเป็น 3 ประเภทตามสภาพคล่องของสินทรัพย์ คือ

2.2.1. เงินสำรองป้องกันชั้น 1 (Primary Reserves) ประกอบด้วย

- 1) เงินสดในมือ
- 2) เงินฝากที่ธนาคารกลาง
- 3) เงินฝากที่ธนาคารอื่น
- 4) เงินสดระหว่างเรียกเก็บ

เงินสำรองป้องกันชั้นที่ 1 เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องมากที่สุด ไม่ก่อให้เกิดรายได้แต่ก็เป็นประโยชน์แก่ธนาคารในด้านสภาพคล่องและการเพิ่มรายได้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1) เงินสดสำรองตามกฎหมาย (Legal or Required Reserves) ธนาคารกลางเป็นผู้กำหนดโดยคิดเป็นร้อยละของเงินฝาก เรียกว่า อัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย ธนาคารกลางใช้เงินสดสำรองตามกฎหมายเป็นเครื่องมือกำหนดสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ และเป็นเครื่องมือแห่งนโยบายการเงิน

2) สำรองเพื่อการดำเนินงาน (Working Reserves) โดยทั่วไปธนาคารพาณิชย์จะดำรงเงินสดสำรองไว้สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในสภาพคล่องของธนาคารเอง เงินสำรองจำนวนนี้จะเพียงพอไว้กับปัจจัยหลายประการ เช่น สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น ฤดูกาล ความนิยมในการใช้เช็ค เป็นต้น

2.2.2. เงินสำรองป้องกันชั้นที่ 2 (Secondary Reserves) เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องน้อยกว่าเงินสดสำรองป้องกันชั้นที่ 1 และดังนั้น จึงสามารถตอบสนองความต้องการสภาพคล่องของธนาคารได้รองจากเงินสำรองป้องกันชั้นที่ 1 เงินสำรองจำนวนนี้ให้รายได้แก่ธนาคาร แต่น้อยกว่ารายได้จากการให้กู้และลงทุน เงินสำรองป้องกันชั้นที่ 2 ประกอบด้วย

- 1) เงินตราต่างประเทศในมือ

- 2) เงินฝากในธนาคารต่างประเทศ
- 3) หลักทรัพย์รัฐบาลในส่วนที่ปราศจากข้อผูกพัน
- 4) ตัวเงินที่สามารถนำไปขายช่วงลดแก่ธนาคาร
- 5) ทองคำ

2.2.3. เงินให้กู้และลงทุน เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ 2 ประเภทแรก แต่ก็ยังเป็นสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ธนาคาร สินทรัพย์เหล่านี้ ได้แก่ เงินให้กู้ เงินลงทุน สินทรัพย์อื่น ๆ การให้กู้และลงทุนของธนาคารแตกต่างกัน คือ การให้กู้คือการให้ลูกค้าของธนาคารกู้ยืมเงินโดยตรง การลงทุนคือการซื้อหลักทรัพย์ในตลาดการเงิน

การให้กู้ของธนาคารมี 3 ลักษณะ คือ

- 1) การให้กู้โดยทำสัญญา (Loans)
- 2) การเบิกเกินบัญชี (Overdrafts)
- 3) การซื้อลดตั๋วเงิน (Discounting)

ทั้ง 3 วิธีนี้รวมเรียกว่า Bank Advances ซึ่งมีความสำคัญต่อธนาคารมากในฐานะที่เป็นแหล่งรายได้ส่วนใหญ่ของธนาคาร Bank Advances มักจะมีระยะสั้นและมีหลักทรัพย์ค้ำประกันมั่นคง การให้กู้ระยะยาวมีบ้างแต่น้อยกว่า ดังนั้น เงินกู้ส่วนใหญ่ของธนาคารจึงเป็นเงินกู้เพื่อการพาณิชย์

การลงทุนของธนาคารเป็นการลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ เพราะหลักทรัพย์รัฐบาลมีความปลอดภัยมากกว่าหลักทรัพย์อื่น ๆ และ ข้อบังคับทางกฎหมายให้ธนาคารถือหลักทรัพย์รัฐบาลเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่ง

โครงสร้างตลาดเงินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

1. สื่อกลางทางการเงินและระบบเครดิต (Finance Intermediaries and the Credit System)

พัฒนาการของระบบเครดิตก่อให้เกิดสถาบันการเงินประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ภายใต้โครงสร้างอันสลับซับซ้อน สถาบันการเงินเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้มีเงินออม และผู้ต้องการเงินลงทุน (Finance Intermediaries) หน้าที่ของระบบเครดิตคือส่งเสริมการออม และจัดหาวิธีที่จะทำให้แน่ใจได้ว่า เงินออมจะถูกใช้ไปในการลงทุน ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะเป็นไปได้ จำเป็นต้องสนับสนุนให้มีการพัฒนาสถาบันซึ่งเชี่ยวชาญการเงินด้านต่างๆ ขึ้นทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงิน (Finance Intermediaries) สถาบันเหล่านี้สนับสนุนการออม และการสะสมทุน โดยเป็นตัวกลางที่เชื่อถือได้ ให้ความสะดวกแก่ผู้ออม และเป็นผู้ชำนาญการออมและการสะสมทุน โดยเป็นตัวกลางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการลงทุน ในช่วงก่อนจะมีระบบเครดิต แหล่งเงินทุน ที่สำคัญของหน่วยต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจคือเงินทุนของตนเอง ต่อมาเมื่อระบบเครดิตเกิดขึ้น หน่วยเศรษฐกิจที่ขาดแคลนเงินทุนก็สามารถกู้ยืมจากหน่วยเศรษฐกิจที่มีเงินทุนเหลือใช้ ในกรณีที่ขาดสถาบันการเงิน การหาเงินทุนจากภายนอก ทำได้ทางเดียวคือทางตรง (Direct External Financing) กล่าวคือ ผู้ให้กู้ ให้เครดิตแก่ผู้ต้องการใช้เงินทุนคนสุดท้ายโดยตรง หรือผู้กู้ ออกเอกสารเครดิตให้แก่เจ้าหนี้โดยตรง การตั้งสถาบันการเงินทำให้เกิดวิธีหาเงินทุนจากภายนอก โดยทางอ้อม (Indirect External Financing) กล่าวคือ เจ้าของเงินทุนจะฝากเงินของตนไว้กับสถาบันการเงินโดยแลกกับสัญญาชำระเงิน (Promises to Pay) จากสถาบันเหล่านี้ และสถาบันการเงินก็นำเงินเหล่านี้ให้กู้แก่ผู้ต้องการเงินทุนต่อไป โดยแลกกับสัญญาชำระเงินของบุคคลเหล่านี้ การให้เงินทุนโดยอ้อมนี้มีข้อดี คือ ทำให้ผู้ฝากมีความมั่นใจในความปลอดภัยของเงินออมของตนและมีกำลังใจจะออมมากขึ้น ทั้งนี้เพราะสถาบันการเงินมีความเชี่ยวชาญชำนาญงานด้านนี้โดยเฉพาะและมีหลักทรัพย์มั่นคงพอควร , ผู้กู้สามารถกู้ได้ รายละเอียดจำนวนมาก ๆ เพราะสถาบันการเงินสามารถระดมเงินออมจากที่ต่าง ๆ มารวมไว้เป็นเงินทุนก้อนใหญ่ และสถาบันการเงินมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถตรวจสอบวิเคราะห์ฐานะผู้กู้ และตัดสินใจให้กู้แก่ผู้ที่สามารถใช้เงินทุนให้เกิดผลดีที่สุด

2. ระบบเครดิตในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังอยู่ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ ระบบเครดิตจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจต้องการเงินทุนมหาศาล ซึ่งระบบเครดิตที่มีประสิทธิภาพจะสามารถสนองความต้องการได้ดี ระบบเครดิตในไทยจึงได้รับการพัฒนาเป็นลำดับมา ปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันการเงินประเภทต่างๆ ที่จัดเข้าข่ายสื่อกลางทางการเงิน

2.1 ธนาคารพาณิชย์

- 2.2 ธนาคารออมสิน
 - 2.3 บริษัทเงินทุน
 - 2.4 บริษัทประกันชีวิต
 - 2.5 ธนาคารอาคารสงเคราะห์
 - 2.6 สหกรณ์ต่างๆ
 - 2.7 บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT)
 - 2.8 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
 - 2.9 บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (Credit Foncier)
- ฯลฯ

แม้ว่าระบบเครดิตของไทยจะได้ออกมาตลอดมา แต่ก็ยังมีช่องว่างอีกมากให้พัฒนาต่อไป ตัวอย่างเช่น สถาบันการเงินต่างๆมีระดับการพัฒนาแตกต่างกันมาก ทำให้การจัดสรรเงินทุนแก่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ เหลื่อมล้ำกันมาก ประเภทของสถาบันการเงินก็ยังมีน้อยประเภทเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว และในจำนวนน้อยประเภทก็มีเพียง 2-3 ประเภทที่ครองความสำคัญในระบบเครดิตโดยแท้จริงสถาบันการเงินบางประเภทเช่น บริษัทประกันชีวิตและสหกรณ์ซึ่งน่าจะมีบทบาทในการจัดหาเงินทุนระยะยาว ก็ปรากฏว่า ไม่สามารถทำหน้าที่ได้แท้จริง เพราะไม่ได้รับการสนับสนุน จากทั้งเอกชนและรัฐบาลเท่าที่ควร

สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ มีบทบาทสำคัญในการโอนเงินออมให้เป็นเงินลงทุน ซึ่งก่อให้เกิดการสะสมทุน และการดำรงระดับรายได้ โดยธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ได้แบ่งลักษณะการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

3. ประเภทการให้สินเชื่อแก่ลูกค้า

3.1 แบ่งตามลักษณะของตราสารหรือสัญญาต่างๆ

3.1.1 เงินเบิกเกินบัญชี (Overdraft) เป็นการให้สินเชื่อโดยธนาคารยินยอมให้ผู้ฝากเงินประเภทกระแสรายวันทำสัญญาเบิกเกินบัญชี และยอมให้ลูกค้าสามารถถอนเงินจากบัญชีโดยสั่งจ่ายเช็คได้เกินกว่าจำนวนเงินฝากที่ลูกค้ามีอยู่ ซึ่งธนาคารจะมีการกำหนดวงเงินสูงสุด ที่จะเบิก

เกินบัญชีได้ และมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ด้วย ซึ่งลูกค้าสามารถถอนเงินได้เมื่อมีความต้องการใช้เงิน แต่ยอดเกินบัญชีในขณะใดขณะหนึ่งต้องไม่เกินวงเงินที่กำหนดไว้ตามสัญญา

สำหรับดอกเบี้ยเงินเบิกเกินบัญชีนี้จะคำนวณจากยอดค้างในแต่ละวัน และนำดอกเบี้ยที่คำนวณได้นี้มารวมเป็นรายเดือนและนำเข้าบัญชีลูกหนี้ทับเป็นเงินต้น ในกรณีนี้ผู้กู้เป็นลูกหนี้เฉพาะยอดที่เกินบัญชีไปจริง ๆ เท่านั้น และจ่ายดอกเบี้ยเฉพาะส่วนที่เป็นหนี้ในแต่ละขณะ เมื่อลูกหนี้นำเงินฝากเข้าบัญชี จะทำให้ยอดหนี้คงค้างลดลงหรือหมดไป การให้กู้ยืมประเภทนี้ได้รับความนิยมนจากลูกค้าเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเจ้าของกิจการที่มีการหมุนเวียนของเงินเข้าออกเป็นประจำ

3.1.2 เงินให้กู้ยืม (Loans) เป็นการให้กู้ยืมเงินตามจำนวน และจ่ายดอกเบี้ยตามที่ลูกค้าต้องการตามที่ตกลงกับธนาคารไว้โดยมีการจ่ายชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายหลังเป็นรายเดือนตามกำหนดเวลาชำระหนี้ที่แน่นอน

3.1.3 การรับซื้อลดตั๋วเงิน (Bills Discounted) เป็นการให้สินเชื่อโดยธนาคารรับซื้อลดตั๋วเงินชนิดต่างๆ เช่น เช็ค ตั๋วสัญญาใช้เงิน และตั๋วแลกเงินที่ลูกค้านำมาขายลดให้แก่ธนาคารซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าที่ต้องการใช้เงินก่อนวันครบกำหนดของตั๋วเงิน โดยธนาคารเป็นผู้จ่ายเงินให้กับลูกค้าไปก่อนตามจำนวนเงินหน้าตั๋ว และคิดส่วนลดตามอัตราที่กำหนด เมื่อตั๋วเงินนั้นครบกำหนดชำระ ธนาคารจะเรียกเก็บเงินตามตัวจากผู้จ่ายเงินต่อไป แต่ถ้าหากธนาคารเรียกเก็บเงินตามตั๋วเงินไม่ได้ผู้ขายลดตั๋วเงินจะต้องรับผิดชอบชดใช้เงินตามตัว

3.2 แบ่งตามวัตถุประสงค์ของผู้กู้ หมายถึงวัตถุประสงค์ที่ผู้กู้ต้องการเงินสินเชื่อไปใช้ในธุรกิจต่างๆ กัน ดังนี้

3.2.1 สินเชื่อเพื่อการเกษตร (Agricultural Credit) หมายรวมถึงการประมงและการป่าไม้ด้วย โดยธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่อทางการเกษตรเพื่อต้องการให้เป็นทุนดำเนินงานในการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนเพื่อซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ประมง และการป่าไม้เป็นสำคัญ และส่วนใหญ่มักเป็นเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยระยะสั้นจะเป็นเงินกู้เพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เป็นต้น ส่วนเงินกู้ในระยะปานกลางเป็นเงินกู้เพื่อการซื้อเครื่องจักร เครื่องมือทางการเกษตร เป็นต้น

3.2.2 สินเชื่อเพื่อการเหมืองแร่ (Mining Credit) เป็นการให้สินเชื่อแก่กิจการที่ดำเนินเกี่ยวกับเหมืองแร่ การแปรสภาพแร่ เพื่อเป็นเครื่องประดับและตกแต่ง ตลอดจนการถลุงแร่ เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ

3.2.3 สินเชื่อเพื่อการอุตสาหกรรม (Manufacturing Credit) เป็นการให้สินเชื่อเพื่อขยายกิจการ ตลอดจนการลงทุนใหม่ของรัฐกิจที่เพิ่งเปิดดำเนินงานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการซื้อวัตถุดิบ เครื่องจักร และอุปกรณ์ ซึ่งรวมถึงสินทรัพย์ถาวรเพื่อการอุตสาหกรรมทุกชนิด

3.2.4 สินเชื่อเพื่อการก่อสร้าง (Construction Credit) เป็นการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการก่อสร้าง และการจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง รวมถึงการให้สินเชื่อแก่ผู้รับเหมาก่อสร้าง การเปลี่ยนแปลงต่อเติม หรือซ่อมแซมอาคาร สถานที่ต่าง ๆ ของภาคเอกชนและทางราชการด้วย

3.2.5 สินเชื่อเพื่อธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Credit) เป็นการให้สินเชื่อเพื่อการซื้อขายที่ดิน รวมถึงการสร้างอาคาร สำนักงาน อาคารที่พักอาศัย

3.2.6 สินเชื่อเพื่อการนำเข้า (Imports Credit) เป็นการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าต่าง ๆ จากต่างประเทศ ในรูปแบบของการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit) นอกจากนี้แล้วอาจมีการให้สินเชื่อต่อเนื่อง เช่น การทำทรีดีซีท อันมีผลต่อการผลิต และการอุปโภคบริโภคในประเทศ

3.2.7 สินเชื่อเพื่อการส่งออก (Exports Credit) เป็นการให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออก และเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ

3.2.8 สินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก (Wholesale and Retail Trading Credit) เป็นการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจการค้าทั้งในด้านการค้าปลีกและค้าส่งทุกประเภทรวมทั้งธุรกิจขนาดเล็ก และอุตสาหกรรมในครัวเรือน หรือเพิ่มอุปทานสินค้าอุปโภคบริโภคในประเทศให้เพียงพอกับความต้องการในประเทศ

3.2.9 สินเชื่อเพื่อการสาธารณูปโภค (Public Utilities Credit) เป็นการให้สินเชื่อแก่หน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เพื่อความสะดวกสบายขั้นพื้นฐาน และสวัสดิการทางสังคมที่ประชาชนโดยทั่วไปพึงได้รับ

3.2.10 สินเชื่อเพื่อการธนาคารและธุรกิจการเงิน (Banking and Other Financial Business Credit) เป็นการให้สินเชื่อแก่สถาบันการเงินต่าง ๆ ที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินในขณะใดขณะหนึ่ง เพื่อให้สถาบันการเงินเหล่านั้นมีสภาพคล่องที่ดีขึ้น

3.2.11 สินเชื่อเพื่อการบริการ (Service Credit) เป็นการให้สินเชื่อแก่สถาบันการหรือบุคคลที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการขายบริการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การแพทย์ หนายความ โรงแรม ตลอดจนกิจการร้านอาหาร และสถานบันเทิงต่าง ๆ

3.2.12 สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล (Personal Consumption) เป็นการให้สินเชื่อแก่บุคคลที่ประกอบอาชีพการงานที่มั่นคง และเป็นที่เชื่อถือได้ในสังคมโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้กู้สามารถที่จะซื้อสินค้าประเภทคงทนได้ก่อนที่จะสามารถสะสมเงินได้ เช่น การสร้างบ้านที่อยู่อาศัย การกู้เพื่อการศึกษา เป็นต้น

3.2.13 สินเชื่อเพื่อการอื่น ๆ (Other Credit) หมายถึง การให้สินเชื่อเพื่อวัตถุประสงค์อื่น นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

3.3. การแบ่งประเภทสินเชื่อตามอายุ

3.3.1 สินเชื่อระยะยาว (Long-Term Credit) คือสินเชื่อที่ครบกำหนดชำระเงิน (Maturity) ภายหลัง 5 ปีขึ้นไป สินเชื่อประเภทนี้ส่วนมากถูกนำไปใช้จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร ซึ่งให้ผลตอบแทนผู้ลงทุนนานหลายปี แต่ปีละน้อยมากเมื่อเทียบกับหนี้ ดังนั้น สัญญาชำระหนี้จึงต้องมีอายุนานหลายปีเพราะลูกหนี้จำเป็นต้องชำระคืนด้วยผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุน

3.3.2 สินเชื่อระยะปานกลาง (Intermediate Credit) คือ สินเชื่อที่กำหนดอายุการชำระหนี้สั้นกว่า 1 ปีแต่น้อยกว่า 5 ปี สินเชื่อส่วนมากมีอายุปานกลาง เครดิตประเภทนี้ใช้สำหรับซื้อสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนอย่างน้อยที่สุดเต็มมูลค่าหนี้ภายในระยะเวลาที่ต้องชำระหนี้

เช่น ชวานาใช้เครดิตชนิดนี้ซื้อควาย เจ้าของโรงงานใช้ซื้อเครื่องมือเครื่องจักรที่มีอายุใช้งานปานกลาง พ่อค้าใช้ซื้อเครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น

3.3.3 สินเชื่อระยะสั้น (Short-Term Credit) คือ สินเชื่อที่ต้องชำระคืนภายใน 1 ปี สินเชื่อชนิดนี้ใช้สำหรับการดำเนินงานปัจจุบัน เช่น ซื้อวัตถุดิบ จ่ายค่าแรง เงินเดือน ซื้อสินค้าเข้าร้าน เป็นต้น โดยปกติสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นหรือสินค้าที่ซื้อเข้าร้านจะขายได้ภายในเวลาไม่นานนัก และรายได้นี้ก็ให้นำมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ต่อไป

3.3.4 สินเชื่อเรียกคืนได้ทันที (Demand Credit) สินเชื่อชนิดนี้ต้องชำระคืนทันทีที่เจ้าหนี้ต้องการ นักธุรกิจและบุคคลทั่วไปไม่นิยมสินเชื่อชนิดนี้ เพราะไม่สามารถทราบล่วงหน้าได้เลยว่าจะถูกเรียกคืนเมื่อใดแน่ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดของหนี้ชนิดนี้ คือ เงินฝากกระแสรายวันในธนาคารพาณิชย์ (Bank Demand Deposit)

3.4. การแบ่งประเภทเครดิตตามประเภทลูกหนี้

3.4.1 เครดิตสาธารณะ (Public Credit) คือ เครดิตที่มีรัฐบาลเป็นผู้ชำระหนี้หรือค้ำประกันการชำระหนี้

3.4.2 เครดิตเอกชน (Private Credit) คือ เครดิตที่ให้กับหน่วยงานหรือบุคคลที่ไม่ใช่รัฐบาลถ้าเป็นเครดิตที่ให้แก่ธุรกิจก็เรียกว่า Business Credit ถ้าเป็นเครดิตที่ให้แก่ผู้บริโภคหรือครัวเรือนก็เรียกว่า Consumer, Personal หรือ Retail Credit

4. เครื่องมือเครดิต (Credit or Debt Instruments)

เครื่องมือเครดิต คือ หลักฐานแสดงสภาพหนี้และเงื่อนไขการชำระคืน เช่น จำนวนหนี้ วันกำหนดชำระคืน อัตราดอกเบี้ย วิธีชำระเงินต้นและดอกเบี้ย การค้ำประกัน เป็นต้น เครื่องมือเครดิตเท่าที่นำมาใช้แยกได้เป็น 3 ชนิด คือ

4.1 สัญญาปากเปล่า (Oral Agreement) เป็นเครื่องมือเครดิตที่นิยมกันมากสำหรับเครดิตจำนวนเล็กน้อย เจ้าหนี้ลูกหนี้รู้จักกันพอจะเชื่อใจกันได้ ซึ่งก็เป็นเครดิตเพื่อการบริโภคเสียส่วนมาก

เครดิตเพื่อการพาณิชย์มีไม่มากนัก เครื่องมือเครดิตชนิดนี้ไม่สมควรนำมาใช้กับเครดิตจำนวนมาก ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ ไม่มีทางที่จะพิสูจน์ได้อย่างมั่นใจว่าฝ่ายใดผิดเมื่อลูกหนี้และเจ้าหนี้ถกเถียงเกี่ยวกับเงื่อนไขเครดิต, เจ้าหนี้ทำการพิสูจน์นี้ได้ยาก และ เมื่อเจ้าหนี้มีความจำเป็นต้องใช้เงินก็ไม่สามารถโอนสิทธิเรียกร้องให้กับบุคคลที่สามเพื่อแลกกับเงินเพราะขาดเอกสารรับรองหนี้

4.2 เครดิตในบัญชี (Book Credit) เป็นเครื่องมือเครดิตที่ใช้มากที่สุดในการขยายเครดิตระหว่างธุรกิจด้วยกัน วิธีการที่ง่าย กล่าวคือ เมื่อเจ้าหนี้ขายสินค้าหรือให้ผู้ใดกู้ยืมเงินก็จะบันทึกไว้ในบัญชีลูกหนี้ผู้ขายลูกหนี้ก็จะบันทึกในบัญชีเจ้าหนี้ผู้ขาย หลักฐานการเป็นหนี้ที่เป็นลายลักษณ์อักษรของเครื่องมือเครดิตชนิดนี้ ถ้าจะมีก็ได้แก่ใบส่งสินค้า หรือเอกสารขนส่งสินค้า

4.3 เอกสารเครดิต (Written Agreement) แม้ว่าทั้งสัญญาปากเปล่าและเครดิตในบัญชีจะเป็นวิธีสะดวก แต่ก็มักก่อให้เกิดปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับเงื่อนไขที่แน่นอนของสัญญา และยากจะพิสูจน์ได้แน่ชัดว่าใครผิดถูก ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้ด้วยเครื่องมือเครดิตที่เป็นลายลักษณ์อักษร เรียกว่าเอกสารเครดิต (Financial Instruments) ซึ่งเป็นเอกสารทางกฎหมายที่ใช้บันทึกหนี้และเงื่อนไขของหนี้และดังนั้น จึงช่วยลดความเสี่ยงจากการที่ลูกหนี้จะบิดพลิ้วไม่ชำระหนี้ เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องหนี้ตามกฎหมายเช่นนี้แล้ว จึงทำให้เจ้าหนี้สามารถโอนหรือขายสิทธิเรียกร้องแก่สถาบันการเงินทันทีที่ต้องการใช้เงิน เอกสารเครดิตมีมากมายหลายชนิด และแยกประเภทได้หลายทาง เช่น แยกประเภทตามอายุ ได้แก่ เอกสารเครดิตระยะสั้น เอกสารเครดิตระยะปานกลาง และเอกสารเครดิตระยะยาว แยกประเภทตามวัตถุประสงค์ได้แก่ เอกสารเครดิตสำหรับการพาณิชย์ เอกสารเครดิตสำหรับการลงทุน แยกประเภทตามประเภทผู้ออกตราสาร ได้แก่ สัญญาจ่ายเงิน และคำสั่งให้จ่ายเงิน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน คือสัญญาจ่ายเงินกำหนดให้ผู้ออกตราสารเป็นผู้จ่ายเงินตามที่ระบุไว้ได้แก่ ตั๋วสัญญาใช้เงิน พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ เป็นต้น คำสั่งให้จ่ายเงินกำหนดให้ผู้ออกตราสารเป็นผู้สั่งให้ผู้อื่นจ่ายเงินตามคำสั่งของตนให้แก่ผู้รับเงินซึ่งอาจเป็นผู้ออกตราสารหรือบุคคลอื่นก็ได้ ได้แก่ ตั๋วแลกเงิน ดราฟท์ เช็ค เป็นต้น

เครดิตเพื่อการพาณิชย์ที่ใช้กันมาก ได้แก่ ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน และเช็ค

4.3.1 ตั๋วสัญญาใช้เงิน (Promissory Notes) มีลักษณะเป็นสัญญาจ่ายเงิน เพราะลูกหนี้เป็นผู้ออกตราสารสัญญาว่าจะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้หรือบุคคลที่สามตามคำสั่งของเจ้าหนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้นิยามตั๋วสัญญาใช้เงินไว้ดังนี้ “ตั๋วสัญญาใช้เงิน คือ หนังสือหรือตรา

สารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้ออกตั๋วให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือใช้ให้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน” เนื่องจากตั๋วสัญญาใช้เงินเป็นเอกสารทางกฎหมาย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องระบุข้อความให้ครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ข้อความอื่นใดที่เพิ่มเติมขึ้นเองจะไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย ตั๋วสัญญาใช้เงินที่มีข้อความไม่ครบตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ถือว่า เป็นตัวเงินที่ไม่สมบูรณ์

4.3.2 **ตั๋วแลกเงินหรือตราฟท์ (Bill of Exchange or Draft)** มีลักษณะเป็นคำสั่งให้จ่ายเงิน เพราะผู้ออกตราสารเป็นผู้สั่งให้ผู้อื่นจ่ายเงินแก่ตน หรือบุคคลอื่นใดตามสั่งของตน ตามความหมายทางกฎหมาย **ตั๋วแลกเงิน** คือ “ หนังสือหรือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลหนึ่ง หรือใช้ตามคำสั่งของบุคคลหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน ” ตามความหมายนี้ ผู้ออกตั๋วคือเจ้าหนี้สั่งให้ลูกหนี้จ่ายเงิน ซึ่งตรงข้ามกับตั๋วสัญญาใช้เงิน ที่ลูกหนี้เป็นผู้ออกตั๋วสัญญาจะจ่ายเงิน โดยที่ตั๋วแลกเงินออกโดยเจ้าหนี้ ดังนั้น เจ้าหนี้จึงจำเป็นต้องให้ลูกหนี้รับรองตั๋ว (Acceptance) เสียก่อนจึงจะมีผลบังคับตามกฎหมายได้ **ตั๋วแลกเงิน** จะต้องบรรจุข้อความตามที่กฎหมายระบุไว้ให้ครบถ้วนจึงจะเป็นตั๋วแลกเงินที่สมบูรณ์

ตั๋วแลกเงิน ที่ออกโดยธนาคารหนึ่งสั่งให้อีกธนาคารหนึ่งจ่ายเงิน เรียกว่า **ตราฟท์ธนาคาร (Bank Draft)** โดยปกติ **ตราฟท์ธนาคาร**จะมีลักษณะเป็นการจ่ายเงินเมื่อทวงถาม (Payable on Demand)

4.3.3 (Checks, Cheque) มีลักษณะเป็นคำสั่งให้จ่ายเงินเช่นเดียวกับ**ตั๋วแลกเงิน** หรือ**ตราฟท์** แต่เช็คแตกต่างจาก**ตั๋วแลกเงิน** คือ **เช็ค**มีธนาคารเป็นผู้จ่ายและจ่ายเมื่อทวงถาม ผู้จ่ายเงินตาม**ตั๋วแลกเงิน**ไม่จำเป็นต้องเป็นธนาคาร และกำหนดเวลาจ่ายเงินจะเป็นเมื่อไรก็ได้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 987 ได้บัญญัติความหมายของ**เช็ค**ไว้ดังนี้ “**เช็ค**คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งให้ธนาคารใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน”

5. บทบาททางเศรษฐศาสตร์ของสินเชื่อหรือหนี้ (Economic Role of Debt)

ในปัจจุบันนี้ **เครดิตหรือหนี้**ได้กลายเป็นสิ่งขาดไม่ได้สำหรับระบบเศรษฐกิจเนื่องจาก **สินเชื่อหรือหนี้**มีบทบาทต่อเศรษฐกิจมากมายหลายด้านซึ่งล้วนแต่สำคัญทั้งสิ้นดังต่อไปนี้

5.1 หนึ่กับการบริโภค ทุกครัวเรือนทุกหน่วยเศรษฐกิจจะต้องเผชิญกับการตัดสินใจในการบริโภคระยะยาวจากรายได้ปัจจุบันและที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต หลักที่ใช้ในการตัดสินใจคือความพอใจสูงสุดที่จะได้รับการบริโภคในระยะยาว การตัดสินใจของแต่ละครัวเรือน หรือแต่ละหน่วยเศรษฐกิจจะปรากฏผลไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะต่างก็มีค่านิยมต่อการบริโภคปัจจุบัน และอนาคตแตกต่างกัน บางคนให้ความสำคัญในอนาคตส่วนหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนกับการบริโภคปัจจุบันที่เกินกว่ารายได้ แต่บางคนก็จะให้ความสำคัญในการบริโภคในอนาคตมากกว่าในปัจจุบัน บุคคลเหล่านี้จะยินดีบริโภคน้อยในปัจจุบันแม้จะไม่ได้รับสิ่งตอบแทนหรือได้รับเล็กน้อย ปัจจัยที่ทำให้คนเรามีค่านิยมต่อการบริโภคปัจจุบันและอนาคตแตกต่างกันมีหลายประการ เช่น นิสัยการประหยัดแตกต่างกัน บางคนประหยัดมาก บางคนประหยัดน้อย บางคนไม่ประหยัดเลย , ความจำเป็นในการใช้จ่ายปัจจุบัน และอนาคตแตกต่างกัน บางคนจำเป็นต้องใช้จ่ายปัจจุบันมาก เช่น ต้องส่งลูกให้เล่าเรียน บางคนจำเป็นต้องใช้จ่ายในอนาคตมาก เช่น จะต้องส่งลูกไปเรียนต่อต่างประเทศ และลักษณะรายได้ปัจจุบันและอนาคตแตกต่างกัน บางคนรายได้ปัจจุบันไม่มากนักแต่จะสูงขึ้นเป็นลำดับแน่นอนในอนาคต บางคนรายได้ปัจจุบันมากแต่รายได้ในอนาคตเอาแน่นอนไม่ได้ เป็นต้น

ความแตกต่างในค่านิยมต่อการบริโภคปัจจุบันและอนาคตของครัวเรือนต่างๆ จะนำไปสู่ การแลกเปลี่ยนการบริโภคปัจจุบันกับอนาคต ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพในการบริโภค (Efficiency of Consumption) หรืออรรถประโยชน์รวม (Total Utility) เพิ่มขึ้น เหตุผลก็คือ การแลกเปลี่ยนการบริโภคจะช่วยให้ครัวเรือนต่างๆ สามารถบรรลุผลสำเร็จในแผนการบริโภคระยะยาวได้ดีกว่าขาดการแลกเปลี่ยนและดังนั้น จึงได้รับอรรถประโยชน์รวมเพิ่มขึ้น การแลกเปลี่ยนนี้จะเป็นไปได้ต้องมีประสิทธิภาพมากที่สุดจำเป็นต้องมีการสร้างเครดิตเพื่อการบริโภค คือ การโอนเงินจากหน่วยที่มีการบริโภคน้อยกว่ารายได้ ไปสู่หน่วยที่มีความต้องการบริโภคเกินรายได้โดยแลกเปลี่ยนกับสัญญาว่าจะชำระคืนในอนาคตแน่นอนพร้อมดอกเบี้ย

ในสังคมที่ไม่มีเครดิตหรือหนี้ การแลกเปลี่ยนการบริโภคปัจจุบันกับอนาคตจะเป็นไปได้ยากและจำกัดมาก ในกรณีที่ไม่สามารถแลกเปลี่ยนการบริโภคได้ ทางเดียวที่ครัวเรือนจะบริโภคเกินรายได้หรือได้อรรถประโยชน์เพิ่มขึ้นคือเงินออมในอดีตหรือขายสินทรัพย์ที่มีอยู่ ส่วนครัวเรือนที่สามารถออมได้ก็จะไม่สามารถใช้ประโยชน์ของเงินออมได้อย่างเต็มที่

สรุป สินเชื่อหรือหนี้ให้ประโยชน์ในด้านการบริโภค 3 ประการ คือ

5.1.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการบริโภค เพราะการสร้างเครดิตเพื่อการบริโภคจะช่วยให้ครัวเรือนต่างๆ สามารถบริโภคตามแผนที่จะก่อให้เกิดความพอใจสูงสุดในระยะยาวได้มากที่สุด

5.1.2 ทำให้เกิดเครื่องมือเครดิต ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ในรูปแบบดอกเบี้ยแก่ผู้ออม

5.1.3 ช่วยพยุงดีมานด์ให้สินค้าอุปโภคและบริโภคไม่ตกต่ำ เนื่องจากการสร้างเครดิตเพื่อการบริโภคคือการโอนดีมานด์ของหน่วยที่ไม่ต้องการใช้ไปสู่หน่วยที่ต้องการใช้ ดังนั้นดีมานด์มวลรวมเพื่อการอุปโภคจึงดำรงอยู่หรือลดลงไม่มากนัก ซึ่งจะผลต่อไปยังการดำรงระดับรายได้

5.2 หนี้กับการลงทุนรายได้ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่งจะถูกใช้จ่ายในการบริโภคส่วนหนึ่ง และใช้จ่ายในการลงทุนอีกส่วนหนึ่ง การลงทุนสุทธิมีผลให้สินทรัพย์ประเภททุนในประเทศเพิ่มขึ้น เช่น ที่อยู่อาศัย เครื่องมือ เครื่องจักร โรงงาน สินค้าคงคลัง เป็นต้น การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ประเภททุนจะมีผลให้ผลิตภาพ (Productivity) เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจเจริญเติบโต

การลงทุนเกิดการออม เพราะการออมทำให้สามารถโอนทรัพยากรส่วนหนึ่งไปใช้ในการผลิตสินค้าประเภททุน (Capital Goods) ถ้าทุกคนบริโภคจนหมดรายได้ก็จะไม่มีทรัพยากรเหลือผลิตสินค้าประเภททุนได้ อย่างไรก็ตาม การออมเพียงอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้สินค้าทุนเพิ่มได้จำเป็นต้องมีการลงทุนเกิดขึ้นด้วย การออมที่ไม่มีการลงทุนจะมีผลให้ทรัพยากรที่เหลือจากการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคอยู่ว่างเฉย (Idle) ไร้ประโยชน์ เกิดผลเสียหายแก่เศรษฐกิจ ดังนั้นเพื่อให้เงินออมเกิดประโยชน์จึงต้องนำมาลงทุน ในเศรษฐกิจที่ขาดการให้เครดิต เงินออมของหน่วยเศรษฐกิจใดก็จะต้องใช้ลงทุนในเศรษฐกิจนั้น ซึ่งเป็นวิธีการลงทุนที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะ

5.2.1 หน่วยเศรษฐกิจแต่ละหน่วยมี Marginal Productivity of Capital (MPC) คือ ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มสินค้าทุนแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถในการบริหารแตกต่างกัน การศึกษาและประสบการณ์แตกต่างกัน จำนวนสินทรัพย์ประเภททุนแตกต่างกัน เป็นต้น ดังนั้น ถ้าไม่มีเครดิตเงินทุนของหน่วยที่มี MPC ต่ำก็จะไม่สามารถโอนไปให้แก่หน่วยผลิตที่มี MPC สูง จำเป็นต้องใช้ประโยชน์ในหน่วยผลิตของตน ประสิทธิภาพในการลงทุนจึงยากที่จะมีได้

5.2.2 การไม่ประหยัดอันเกิดจากขนาด(Diseconomies of Small Scale) ทั้งนี้เพราะการไม่มีเครดิตทำให้หน่วยผลิต แต่ละแห่งสามารถหาทุนได้เพียงเท่าจำนวนเงินออมที่สะสมไว้ได้ ดังนั้นหน่วยผลิตส่วนมากจึงมีขนาดเล็กเกินกว่าที่จะได้ประโยชน์จากการประหยัดอันเกิดจากขนาด (Economies of Scale) ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการผลิตตกต่ำ

จากที่กล่าวมานี้จึงเห็นได้ชัดว่า ถ้าจะให้เงินทุนก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผลิตภาพมากที่สุด ก็จำเป็นจะต้องโอนเงินทุนจากหน่วยผลิตที่มี MPC ต่ำไปสู่หน่วยผลิตที่มี MPC สูง และจะต้องมีการรวบรวมเงินทุนเข้าด้วยกัน ให้มีจำนวนมากพอเพียงสำหรับการผลิตขนาดใหญ่ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการประหยัดเนื่องจากขนาดของกิจการ (Economies of Scale) ต้นทุนการผลิตจะลดต่ำ การรวบรวมเงินลงทุนคราวละเป็นจำนวนมาก ๆ มหาศาลเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญพิเศษ เหตุนี้เองสถาบันการเงินจึงถูกตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งกลางระดมเงินออมและกระจายเงินลงทุน และเครื่องมือเรียกทรัพย์สินทางการเงิน (Finance Instruments) ชนิดต่างๆก็ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องแสดงสิทธิเรียกร้องเจ้าของเงินทุน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สิทธิความเป็นเจ้าของ (Equity Claims) และสิทธิเรียกร้องหนี้ (Debt Claims)

5.3 หนี้กับกระแสเงินได้ประโยชน์ของหนี้ที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร ต่อไปนี้จะได้พิจารณาบทบาทของหนี้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระแสเงินได้ (Flow of Income) หนี้มีผลต่อกระแสเงินได้ในแง่ที่ว่า การสร้างหนี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินได้ในเศรษฐกิจที่ขาดการสร้างหนี้ ระดับรายได้จะลดถ้าหากหน่วยที่มีเงินเหลือใช้ (Surplus Unit) ไม่นำเงินออกมาลงทุนให้หมด ซึ่งจะก่อให้เกิดการว่างงาน และรายได้แท้จริงลดลง ในเศรษฐกิจที่มีการสร้างหนี้ ระดับรายได้แท้จริงอาจไม่ลด ทั้งนี้เพราะการสร้างหนี้ใหม่จะทำให้เกิดดีมานด์ ซึ่งจะทดแทนดีมานด์ ที่ขาดไปเนื่องจากเงินออมไม่ถูกนำมาลงทุน ดังนั้น ดีมานด์มวลรวมจึงมีมากพอที่จะดำรงระดับรายได้แท้จริงไว้ได้ นอกจากนี้การสร้างหนี้ ยังก่อให้เกิดการสะสมทุน (Capital Formation) อีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้กำลังผลิตในอนาคตของประเทศเพิ่มขึ้น สามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากขึ้น รายได้แท้จริงจึงเพิ่มสูงขึ้น

5.4 หนี้กับการค้า (Debt and Trade) หนี้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่การค้าในประเทศ และต่างประเทศ หนี้ก่อให้เกิดการซื้อเชื่อขายเชื่อ ซึ่งช่วยให้สามารถขายสินค้าได้มากขึ้นกว่าการขายเงินสด นอกจากนี้การใช้เอกสารเครดิตในการค้าระหว่างประเทศก็ช่วยให้พ่อค้าไม่ต้องเดินทางไป

ซื้อขายสินค้าด้วยตนเองซึ่งสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่าย ทำให้สินค้ามีราคาแพงโดยไม่จำเป็น ก่อให้เกิดอุปสรรคในการค้าต่างประเทศ

โครงสร้างอัตราดอกเบี้ย

1. หน้าที่และบทบาทของดอกเบี้ย

1.1 ดอกเบี้ยกับการจัดสรรทรัพยากร เนื่องจากเงินทุนเป็นทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น จึงควรได้รับการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งจะเป็นไปได้จำเป็นต้องจัดสรรเงินทุนให้กับหน่วยผลิตที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเป็นอันดับแรก และเรียงลำดับตามประสิทธิภาพของหน่วยผลิตจนหมดเงินทุน เครื่องมือที่ใช้สำหรับจัดสรรเงินทุนคือดอกเบี้ย ทั้งนี้เพราะความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของหน่วยผลิตขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของหน่วยผลิต ยิ่งหน่วยผลิตมีประสิทธิภาพในการผลิตสูงก็ยิ่งจ่ายดอกเบี้ยได้มาก และเจ้าหนี้ก็ยินดีให้แก่ผู้ที่สามารถจ่ายดอกเบี้ยได้มากกว่า การทำหน้าที่ของดอกเบี้ยไม่เพียงแต่มีผลให้การจัดสรรเงินทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังมีผลกำหนดโครงสร้างของอุตสาหกรรมอีกด้วย ทั้งนี้เพราะเงินทุนจะหลั่งไหลไปยังอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงกว่า และดังนั้น การผลิตจึงถูกชักนำไปสู่อุตสาหกรรมเหล่านั้น

1.2 ดอกเบี้ยกับเงินให้กู้และลงทุน ดอกเบี้ยในระบบการเงินและการธนาคารเกิดจากหนี้ ดอกเบี้ยเป็นสิ่งชักจูงให้ผู้มีเงินเหลือให้นำเงินออกให้กู้ ในขณะที่เดียวกันดอกเบี้ยก็กำหนดความต้องการกู้ยืมของผู้ต้องการใช้เงิน อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเกินไปก็หาผู้ยืมได้ยาก แต่ถ้าสูงเกินไปก็หาผู้ยืมได้ยากเช่นเดียวกัน จากที่กล่าวมานี้จึงเห็นได้ว่า ดอกเบี้ยมีความสำคัญในการกำหนดซัพพลายและดีมานด์ของเงินกู้ กล่าวคือ ถ้าสิ่งอื่นอยู่คงที่ ซัพพลายเงินกู้จะเปลี่ยนแปลงตามอัตราดอกเบี้ย คือ ถ้าสูงสูงตาม ถ้าต่ำต่ำตาม แต่ดีมานด์เงินกู้จะเปลี่ยนแปลงตรงข้ามกับอัตราดอกเบี้ย คือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง ดีมานด์เงินกู้ต่ำ ถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำ ดีมานด์เงินกู้สูง

โดยเหตุที่อัตราดอกเบี้ยในอนาคตเอาแน่นอนไม่ได้ อาจสูงหรือต่ำกว่าอัตราปัจจุบัน ดังนั้นในการตัดสินใจให้กู้ยืมเงินของผู้ให้กู้จึงต้องพิจารณาอัตราดอกเบี้ยในอนาคตด้วย กล่าวคือ ถ้าคาดว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะสูงขึ้น ผู้ให้กู้จะตัดสินใจถือเงินสดไว้มากกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นจึงนำเงินออกให้กู้ ตรงกันข้ามถ้าผู้ให้กู้คาดว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะต่ำลง ก็จะรีบนำเงิน

ออกให้กู้ การถือเงินเพื่อเก็งกำไรนี้ เคนส์เรียกว่า Speculative Demand for Money และเชื่อว่าขึ้นกับอัตราดอกเบี้ยในอนาคตเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้าคาดว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะสูงขึ้น คนก็จะเก็บเงินรอไว้ให้กู้หรือลงทุนในอนาคต เพราะจะมีรายได้ดีกว่าให้กู้หรือลงทุนในปัจจุบัน ตรงกันข้าม ถ้าคาดว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะต่ำลงคนจะรีบนำเงินออกให้กู้หรือรีบลงทุน เพราะถ้ารอต่อไปจะทำให้มีรายได้น้อยลง ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรมีความสัมพันธ์โดยตรงกับอัตราดอกเบี้ยที่คาดว่าจะเป็นในอนาคต กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ อัตราดอกเบี้ยในอนาคตมีความสำคัญในการกำหนดความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร

นอกจากดอกเบี้ยจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดสภาพคล่องและปริมาณเงินกู้ และความ ต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรแล้ว ยังมีส่วนสำคัญในการแสวงหาเงินทุนของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินทั้งหลาย การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศและการดำเนินนโยบายการเงินของรัฐบาลอีกด้วย

แหล่งที่มาของเงินทุนให้กู้หรือลงทุนของธนาคารพาณิชย์ คือ เงินฝากประเภทต่าง ๆ ยังมีเงินฝากมากก็ยิ่งให้กู้ได้มาก ธนาคารสามารถมีรายได้มากขึ้น เพื่อดึงดูดให้มีผู้นำเงินมาฝากมากขึ้นธนาคารพาณิชย์ได้ใช้ดอกเบี้ยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ธนาคารพาณิชย์ได้ใช้เพียงในขอบเขตจำกัดมาก เพราะกฎหมายห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์จ่ายดอกเบี้ยให้กับเงินฝากกระแสรายวัน (Demand Deposits) เงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เหตุนี้เอง ทำให้ธนาคารพาณิชย์อยู่ในฐานะเสียเปรียบสถาบันการเงินประเภทอื่นในการแข่งขันหาเงินทุน เพราะสถาบันการเงินอื่นสามารถจ่ายดอกเบี้ยได้ในอัตราสูงกว่า อย่างไรก็ตาม ธนาคารพาณิชย์ก็แข่งขันเฉพาะการหาเงินทุนรายใหญ่ ๆ เท่านั้น เพราะการลงทุนแต่ละครั้งในสถาบันการเงินต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่าที่กำหนดโดยทางการ ซึ่งเป็นจำนวนค่อนข้างสูง แต่เงินทุนรายเล็ก ๆ ส่วนใหญ่ยังคงไหลไปที่ธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ ในบางประเทศยังมีกฎหมายกีดกันเงินได้ให้กับดอกเบี้ยที่รับจากธนาคารพาณิชย์อีกด้วย

โดยปกติเจ้าของเงินย่อมอยากจะมีรายได้สูงสุดจากเงินของตน ดังนั้น จึงยินดีให้กู้แก่บุคคลที่สามารถให้ดอกเบี้ยสูงกว่า จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เงินทุนเคลื่อนย้ายจากแหล่งที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำไปสู่แหล่งที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยในประเทศแตกต่างจากอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศ กล่าวคือ ทุนจะไหลจากประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำไปยังประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง การเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศ

จะมีผลกระทบดุลการชำระเงิน (International Balance of Payment) ถ้าสิ่งอื่นคงที่การไหลออกของเงินทุนจะกระทบดุลชำระเงินทางลบ ตรงกันข้าม การไหลเข้าของเงินทุนจะกระทบดุลชำระเงินทางบวก ตัวอย่างเช่น สมมติว่าประเทศมีดุลการชำระเงินเกินดุล 800 ล้านบาท เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในตลาดต่างประเทศสูงกว่าตลาดในประเทศ เป็นเหตุให้มีการส่งเงินออกไปลงทุนนอกประเทศเพิ่มขึ้น 200 ล้านบาท ทำให้ดุลชำระเงินเกินดุลเหลือเพียง 600 ล้านบาท ตรงกันข้าม ถ้าอัตราดอกเบี้ยในตลาดในประเทศสูงกว่าตลาดต่างประเทศ เงินจะไหลเข้าประเทศมากขึ้น ทำให้ดุลชำระเงินที่เกินดุล 800 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 1,000 ล้านบาท

1.3 ดอกเบี้ยกับการลงทุนและการออม ดอกเบี้ยกับการลงทุนมีความสัมพันธ์กันในแง่ที่ว่า ดอกเบี้ยเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดการลงทุน กล่าวคือการตัดสินใจลงทุนของนักธุรกิจขึ้นกับการเปรียบเทียบ ระหว่างอัตราดอกเบี้ย กับผลตอบแทนรายปี ที่ได้รับจากการลงทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งเรียกว่า Marginal Revenue Product of Capital หรือ Marginal Efficiency of Capital (MEC) ซึ่งคิดเป็นร้อยละของราคาสินค้าทุน ถ้าจากการเปรียบเทียบปรากฏว่า MEC สูงกว่าอัตราดอกเบี้ย ผู้ผลิตก็จะตัดสินใจลงทุนเพิ่มขึ้น ถ้า MEC ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ย จะไม่มีการลงทุนเพิ่ม ดังนั้น ถ้าสิ่งอื่นไม่เปลี่ยนแปลง การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยจะมีผลลดการลงทุน และการลดลงของอัตราดอกเบี้ยจะมีผลเพิ่มการลงทุน อัตราผลตอบแทนต่อปีที่ได้รับจากการลงทุนเพิ่มขึ้น คือ อัตราส่วนลด (Rate of Discount) ที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของรายได้ที่คาดว่าจะได้รับจากทุนเท่ากับจำนวนเงินที่ซื้อสินค้าทุนพอดี

แม้ว่าดอกเบี้ย จะมีความสัมพันธ์กับการลงทุน แต่กับการออมแล้วเกือบกล่าวได้ว่า ดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์กับการอมน้อยมากหรือไม่มีเลย อย่างไรก็ตาม นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิก ได้มีความเห็นตรงข้าม คือ เชื่อว่า ดอกเบี้ยเป็นตัวกำหนดเงินออม โดยให้เหตุผลว่าถ้าสิ่งอื่นคงที่ ผู้บริโภคยินดีจะใช้จ่ายเงินมากกว่าเก็บออม ดังนั้น ผู้บริโภคจึงยินดีออมเฉพาะเมื่อได้รับดอกเบี้ยเป็นรางวัลตอบแทน ดอกเบี้ยยิ่งสูง เงินออมยิ่งมาก จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกสรุปว่าเงินออมจะเท่ากับเงินทุน โดยอัตโนมัติ เคนส์ไม่เห็นด้วยและโต้แย้งด้วยเหตุผลที่ดีกว่า กล่าวคือ เคนส์เห็นว่าตัวกำหนดสำคัญของการลงทุนหาใช่ดอกเบี้ยไม่ แต่เป็นรายได้ ยิ่งรายได้มากก็สามารถออมได้มาก จึงอยู่อัตราดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์กับซัพพลายเงินกู้ และซัพพลายเงินกู้ก็มาจากเงินออม แต่ก็เป็นคนละสิ่ง เงินออมในขณะหนึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นซัพพลายเงินกู้ทั้งหมด ขณะนั้น ผู้ออมอาจยินดีถือไว้เป็นเงินสดและให้กู้หรือลงทุนในอนาคตก็ได้ เงินออมที่ถือไว้เป็นเงินสดนี้จึงยังไม่เป็นซัพพลายเงินกู้จนกว่าเจ้าของยินดีให้กู้หรือลงทุน ซึ่งขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

1.4 ดอกเบ็ญกับการบรรลุเป้าหมายของนโยบาย โดยเหตุที่ดอกเบ็ญเป็นตัวแปร (Variables) ที่เชื่อมโยง ระหว่างตลาดการเงิน และตลาดผลผลิตและบริการ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของอัตรา ดอกเบ็ญ จึงมีผลกระทบต่อกระเทือนตลาดทั้ง 2 แห่ง ด้วยเหตุนี้ดอกเบ็ญจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือทาง นโยบายเพื่อดีรงเสถียรภาพราคา การจ้างงานเต็มที่ ความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ นโยบายที่ใช้ อัตราดอกเบ็ญเป็นเครื่องมือบรรลุเป้าหมาย คือ นโยบายการเงิน ทั้งนี้เพราะการใช้นโยบายการเงิน จะมีผลเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบ็ญ ซึ่งมีผลกระทบต่อการลงทุน รายได้ ผลผลิต และการจ้างงาน

นอกจากนี้ ดอกเบ็ญยังใช้เป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อื่นได้อีก เช่น เป็น เครื่องมือจัดสรรสินเชือให้แก่อากเศรษฐกิจที่อำนวยการโยชน์ให้แก่เศรษฐกิจของประเทศชาติ ป้องกันมิให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศ โดยปรับอัตราดอกเบ็ญในประเทศไม่ให้ แตกต่างจากอัตราดอกเบ็ญในตลาดต่างประเทศ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้อัตราดอกเบ็ญจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือแก้ปัญหาได้หลายประการ แต่ดอกเบ็ญก็เหมือนกับเครื่องมือแห่งนโยบายอื่น ๆ คือ เมื่อก่อให้เกิดผลดีทางหนึ่ง ก็อาจก่อให้เกิด ผลเสียทางอื่น ตัวอย่างเช่น การเพิ่มอัตราดอกเบ็ญในประเทศอาจป้องกันมิให้เงินทุนไหลออกนอก ประเทศ แต่ขณะเดียวกันก็อาจจะขัดขวางการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้ เพราะการขึ้นสูง ของอัตราดอกเบ็ญทำให้การลงทุนลดต่ำ ความสามารถในการผลิตของประเทศจึงไม่สามารถเพิ่มได้ เท่าที่ควร ดังนั้น การใช้ดอกเบ็ญเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึง ผลดีผลเสียที่จะเกิดตามมา และพยายามหลีกเลี่ยงหรือหาทางป้องกันผลเสีย นั้น ซึ่งบางครั้งก็เป็น สิ่งที่ยากจะเป็นไปได้ จำเป็นที่จะต้องเลือกเอาอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำเป็นมากกว่า

2. อัตราดอกเบ็ญหลายอัตรา และโครงสร้างของอัตราดอกเบ็ญ

ในทางทฤษฎี อัตราดอกเบ็ญควรมีเพียงอัตราเดียว ด้วยเหตุผลที่ว่า การแตกต่างในอัตรา ดอกเบ็ญ จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากแหล่งที่มีดอกเบ็ญต่ำไปสู่แหล่งที่มีดอกเบ็ญสูงจนกว่า อัตราดอกเบ็ญในที่ต่าง ๆ จะเท่ากัน แต่ความเป็นจริงอัตราดอกเบ็ญในตลาดยังคงมีหลายอัตราแตก ต่างกันตลอดไป สาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างในอัตราดอกเบ็ญ เกิดจาก 2 ประการ คือ

2.1 ความไม่สมบูรณ์ของตลาดเงินกู้ ซึ่งขัดขวางการเคลื่อนย้ายเงินทุนไปสู่แหล่งต่าง ๆ ที่ จ่ายดอกเบ็ญดีกว่า ปัจจัยขัดขวางการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่สำคัญ ได้แก่ ผู้กู้และผู้ให้กู้ขาดความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไปในแหล่งเงินกู้แห่งอื่น การออกกฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ประเภทต่าง ๆ และความแตกต่างในอำนาจผูกขาดของผู้ให้กู้และแหล่งเงินกู้ เป็นต้น

2.2. ความแตกต่างในลักษณะของหนี้แต่ละราย แม้ว่าตลาดเงินกู้จะมีการแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition) การแตกต่างในอัตราดอกเบี้ยก็ยังคงดำรงอยู่ตลอดไป ทั้งนี้เพราะหนี้แต่ละรายแต่ละประเภทมีลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อชดเชยความแตกต่างนี้ เจ้าหนี้จำเป็นต้องเรียกร้องค่าใช้จ่ายเป็นดอกเบี้ยจากลูกหนี้แต่ละประเภทที่แตกต่างกัน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีลักษณะแตกต่างกัน คือ

2.2.1 ค่าใช้จ่ายในการบริหารเงินกู้ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบฐานะเครดิตของลูกหนี้ ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาบัญชีลูกหนี้ ค่าใช้จ่ายในการเรียกเก็บดอกเบี้ยและเงินต้น ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ แตกต่างกันสำหรับหนี้แต่ละรายแต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบฐานะเครดิตของลูกหนี้ต่อเงินกู้ 1 หน่วยต่อ 1 ปี จะแตกต่างกันมากระหว่างลูกหนี้รายใหญ่ที่เป็นบริษัทใหญ่โตมีชื่อเสียงฐานะการเงินมั่นคง และลูกหนี้รายเล็กที่เป็นผู้บริโภค

2.2.2 การเสี่ยง ค่าใช้จ่ายสำคัญอีกประการหนึ่งที่เจ้าหนี้คิดรวมอยู่ในดอกเบี้ย คือค่าใช้จ่ายเพื่อชดเชยการที่เจ้าหนี้ที่ต้องเสี่ยงต่อการที่ลูกหนี้จะบิดพลิ้วไม่ชำระหนี้ ยิ่งหนี้รายได้ต้องเสี่ยงมากก็ยิ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายชนิดนี้มาก อัตราดอกเบี้ยจึงสูง เรื่องการเสี่ยงนี้มีทั้งการเสี่ยงอันเกิดจากการไม่ยอมคืนเงินกู้ของผู้กู้ และเสี่ยงต่อการขาดทุน หากผู้ถือสินทรัพย์ทางการเงินต้องการเปลี่ยนสินทรัพย์นั้นให้เป็นเงินสดก่อนครบกำหนด ถ้าหากเงินกู้หรือหลักทรัพย์ใดไม่ก่อให้เกิดการเสี่ยงในเรื่องการฉ้อฉลของผู้กู้ยืม และผู้ให้กู้สามารถเปลี่ยนเงินกู้หรือหลักทรัพย์นั้นให้เป็นเงินสดเมื่อใดก็ตามที่ต้องการโดยไม่ขาดทุน ดอกเบี้ยของเงินกู้นั้นจะอนุโลมให้เรียกว่า อัตราดอกเบี้ยแท้ได้ รัฐบาลเป็นผู้ที่รายหนึ่งที่มีการเสี่ยงกับการฉ้อฉลเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยากมาก ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่เขาถือว่าเป็นอัตราดอกเบี้ยปกติมักจะใช้อัตราดอกเบี้ยของพันธบัตรรัฐบาล ผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยของหลักทรัพย์ที่ไม่มีการเสี่ยงกับหลักทรัพย์ประเภทเดียวกันแต่มีการเสี่ยงนั้น เราเรียกว่า Risk Premium ยิ่งเสี่ยงมาก Risk Premium ก็ยิ่งสูง

2.2.3 สภาพคล่องของเครื่องมือสินเชื่อ เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องรวมอยู่ในดอกเบี้ย เพราะเครื่องมือสินเชื่อแต่ละชนิดมีความสามารถที่จะเปลี่ยนคืนเป็นเงินสดแตกต่างกัน เครื่องมือสินเชื่อบางชนิดแลกคืนเป็นเงินสดได้ทันทีและไม่ขาดทุน บางชนิดต้องขาดทุนมาก ดังนั้น เพื่อชดเชยการ

ขาดทุนอันอาจเกิดขึ้น ได้จากการขายเครื่องมือสินค้าเชื่อ เจ้าหนี้จึงต้องคิดค่าใช้จ่ายมากขึ้นสำหรับเครื่องมือสินค้าเชื่อที่มีสภาพคล่องน้อยกว่า

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอัตราดอกเบี้ย

3.1 การคาดคะเนเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยในอนาคต จะมีผลต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ถือหลักทรัพย์คาดคะเนว่า อัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะเพิ่มขึ้นมูลค่าของพันธบัตรระยะยาวจะลดลงมากกว่ามูลค่าของพันธบัตรระยะสั้น ผลก็คืออัตราผลตอบแทน (Yield) ของหลักทรัพย์ระยะสั้นจะลดลงมากกว่ากรณีไม่มีการคาดคะเน แต่ถ้ามีการคาดคะเนว่าอัตราดอกเบี้ยจะลดลง ราคาของหลักทรัพย์ระยะยาวจะเพิ่มขึ้นมากกว่าหลักทรัพย์ระยะสั้น อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ระยะยาวจึงลดลง ในขณะที่อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ระยะสั้นจะเพิ่มขึ้น

3.2 การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของอัตราดอกเบี้ยอาจเกิดขึ้นได้ ถ้าเงินทุนจากตลาดหนึ่งไม่สามารถไหลไปสู่อีกตลาดหนึ่งได้คล่องตัว ตัวอย่างเช่น ถ้าความต้องการเงินกู้สำหรับซื้อบ้านและที่ดินเพิ่มขึ้น แต่เงินทุนไหลไปสู่ตลาดซื้อขายบ้านและที่ดินไม่เพียงพอ ผลต่างของอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ (Risk Premium) เพื่อซื้อบ้านที่ดินระยะยาวจะต้องสูงขึ้นไปอีก

3.3 การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินหรือปริมาณสินทรัพย์ทางการเงินจะมีผลต่อโครงสร้างของอัตราดอกเบี้ย ตัวอย่างเช่น ถ้ารายได้เพิ่มขึ้น แต่ปริมาณเงินไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้จ่ายใช้สอยที่เพิ่มขึ้น คนจะนำหลักทรัพย์ระยะสั้นออกขายเพื่อขยายเงินทุนส่วนที่ต้องการ ผลก็คืออัตราดอกเบี้ยจะสูงขึ้นเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยระยะยาว ถ้าหากมีการเพิ่มปริมาณเงินโดยรายได้ยังคงเท่าเดิม ก็จะมีผลในทางตรงข้าม

4. ความสำคัญของโครงสร้างของอัตราดอกเบี้ยต่อนโยบายการเงิน

การใช้นโยบายการเงินโดยการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน นอกจากจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับอัตราดอกเบี้ยโดยทั่วไปแล้ว ยังอาจมีผลต่อโครงสร้างของอัตราดอกเบี้ยด้วย แต่ผลนั้นจะมีเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

- 4.1 สินทรัพย์ในตลาดต่าง ๆ นั้น ผู้ถือหลักทรัพย์คิดว่าสามารถทดแทน (Substitute) ซึ่งกันและกันมากน้อยเพียงใด
- 4.2 เงินทุนจะไหลจากตลาดการเงินแห่งหนึ่งไปสู่แหล่งอื่น ๆ ได้คล่องตัวเพียงใด
- 4.3 หลักทรัพย์นั้นเป็นหลักทรัพย์ระยะสั้นหรือระยะยาว

สำหรับในด้านความสามารถในการทดแทนของหลักทรัพย์ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปนั้น จะทำให้มาตรการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินมีผลกระทบต่อโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น สมมติว่ามีสินทรัพย์ทางการเงินเพียง 4 ชนิด คือ เงิน หลักทรัพย์ระยะสั้นของรัฐบาล หลักทรัพย์ระยะยาวของรัฐบาล และหลักทรัพย์เอกชน อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์เหล่านี้มีค่าเป็นบวกแต่มีค่าลดหลั่นกันไปตามสภาพคล่อง โดยที่เงินสดถือกันว่ามีอัตราผลตอบแทนเป็นศูนย์ ถ้าเราสมมติต่อไปว่า หลักทรัพย์ระยะสั้นของรัฐบาลเป็นตัวแทนที่ใกล้เคียงเงินมาก และหลักทรัพย์ระยะยาวของรัฐบาลเป็นตัวแทนที่ใกล้เคียงของหลักทรัพย์เอกชน และถ้าเจ้าหน้าที่ซื้อหลักทรัพย์ระยะสั้นของรัฐบาลเพิ่มปริมาณเงินก็จะมีผลในการลดอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นถ้าผู้ขายหลักทรัพย์เห็นว่า เงินสดเป็นตัวแทนที่ใกล้เคียงกับหลักทรัพย์ระยะสั้นของรัฐบาลที่ขายไปมากกว่าหลักทรัพย์ระยะยาว เงินที่ขายหลักทรัพย์ใดจะถูกใช้ถือไว้เฉย ๆ มีเพียงส่วนน้อยที่ใช้ซื้อหลักทรัพย์ระยะยาว ผลของการซื้อหลักทรัพย์ของทางการต่ออัตราดอกเบี้ยในภาคเอกชนจึงมีน้อย เพราะหลักทรัพย์เอกชนมีฐานะเป็นตัวแทนที่ใกล้เคียงกับหลักทรัพย์ระยะยาวของรัฐบาลมากกว่าหลักทรัพย์ระยะสั้น

5. อัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย

เป็นที่ทราบแล้วว่า ดอกเบี้ย ตลอดจนโครงสร้าง ของอัตราดอกเบี้ยมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจแบบเสรี ดอกเบี้ยถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการควบคุมและอำนวยประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ ผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศดังกล่าว จะมีผลกระทบต่อดอกเบี้ยในประเทศ ดังนั้นควรพิจารณาถึงระดับโครงสร้างของอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย และความสำคัญของอัตราดอกเบี้ยต่อเศรษฐกิจไทยในด้านต่าง ๆ

6. ระดับโครงสร้างของอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย

6.1 โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับอำนาจจากพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และต่อมา แก้ไขเป็นพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2522 ให้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์จะจ่ายให้แก่เงินฝากประเภทต่าง ๆ และที่จะเรียกเก็บจากเงินกู้ ในด้านอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Real Interest Rate) ได้มีเสถียรภาพพอสมควร ในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2505-2515 ทั้งนี้เพราะนอกจากอัตราดอกเบี้ยเป็นตัวเงิน (Money Interest Rate) จะไม่เปลี่ยนแปลงมากแล้ว สภาพทางราคาก็ค่อนข้างที่จะมีเสถียรภาพด้วย นอกจากนี้ รายได้จากดอกเบี้ยเงินฝากประจำยังได้รับการยกเว้นจากการเสียภาษี ดังนั้น ผลตอบแทนที่แท้จริงของเงินฝาก ประจำในประเทศจึงนับว่าสูงกว่าอีกหลายประเทศ อัตราการขยายตัวของเงินฝาก ประจำในช่วงนี้จึงนับว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา ระดับราคาได้สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับในปี พ.ศ. 2521 มีการยกเลิกการยกเว้นจากการเสียภาษีเงินได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก ถึงแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะได้เพิ่มเป็นร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. 2517 แล้วก็ตาม อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงในยามที่เกิดภาวะราคาขึ้นได้ลดลง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การขยายตัวของเงินประจำของธนาคารพาณิชย์ลดลง และทำให้เกิดภาวะเงินตึง อย่างรุนแรงในช่วงปี พ.ศ. 2521-2522 จนในที่สุดทำให้เจ้าหน้าที่ทางการเงินต้องประกาศเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากอย่างเป็นทางการ

ในด้าน โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำแยกตามอายุครบกำหนดได้ถ่อน แม้จะมีการแยกความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากในระยะเวลาที่แตกต่างกัน แต่ในทางปฏิบัติเท่าที่มีมาในอดีตไม่สู้จะมีความหมายเท่าใดนัก ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีการปรับ โทษถ้าหากถ่อนเงินฝากนั้นก่อนครบกำหนด เงินฝากประจำจึงมีลักษณะคล้ายเงินฝากเพื่อเรียกชดเชยให้ดอกเบี้ย ใครจะถ่อนเงินเมื่อใดก็ได้ไม่มีการขาดทุน จึงเป็นที่นิยมมากกว่าที่จะถือบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน นอกจากอัตราผลตอบแทนของเงินฝากประจำในอดีต มิได้แตกต่างจากผลตอบแทนจากพันธบัตรรัฐบาล จึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเงินฝากประจำนี้ว่า ควรให้อยู่ในรูปตัวเงินฝาก (Certificate of Deposits) ซึ่งมีระยะเวลาครบกำหนดที่แน่นอน ถ้าหากได้ถ่อนเงินฝากก่อนกำหนดจะต้องถูกปรับแต่ในขณะเดียวกัน ควรมีตลาดรับซื้อลดตัวเงินนี้เช่นเดียวกับหลักทรัพย์ระยะสั้นอื่น ๆ ส่วนอัตราผลตอบแทนของเงินฝากประจำเช่นนี้ ควรให้มีความแตกต่างจากพันธบัตรรัฐบาล เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างใน Risk Premium แต่ถ้าจะให้ดีควรเป็นอัตราลอยตัวที่กำหนดโดยตลาด การขยายตลาดเพื่อ

ตัวสัญญาใช้เงิน ตลอดจนตัวเงินฝากประจำ จะช่วยให้อัตราผลตอบแทนที่ได้มาตรงกับสภาพความเป็นจริงของตลาดมากยิ่งขึ้น อัตราดอกเบี้ยเหล่านี้จะช่วยทำหน้าที่เป็นแนวทางในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตัวเงินคลังและพันธบัตรรัฐบาล

6.1.1 โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ (Deposit Rate)

1) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพื่อเรียก (Current Deposit) ซึ่งปัจจุบันตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ฝากเงินประเภทนี้ เนื่องจากเงินฝากประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นเงินฝากที่ใช้หมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจการค้าโดยใช้เช็คเป็นสื่อกลางในการส่งจ่ายเงิน

2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ (Saving Deposit) ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารคำนวณอัตราดอกเบี้ยเป็นรายวัน และนำมารวมกับเงินคงเหลือในบัญชีทบต้น ในปลายเดือนมิถุนายน และธันวาคม ปกติธนาคารพาณิชย์จะคิดดอกเบี้ยเงินฝากให้กับผู้ฝากเงินปีละ 2 ครั้งซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยกเลิกเพดานดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์แล้วเมื่อปี 2535 โดยปล่อยให้เป็นอัตราลอยตัวเปลี่ยนแปลง ขึ้น ลง ได้ตามภาวะตลาด

3) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา (Time Deposit) ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่กำหนดระยะเวลาชำระคืนแน่นอน ซึ่งแบ่งเป็น 3 เดือน, 6 เดือน และ 12 เดือน แต่เดิมอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจะถูกกำหนดเพดานอัตราสูงสุดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ต่อมาได้มีการยกเลิกเพดานและปล่อยให้ลอยตัวเมื่อปี 2533

สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ เดิมกำหนดไว้สูงสุดร้อยละ 15 ต่อปี และได้เพิ่มเป็นร้อยละ 18 เมื่อต้นปี พ.ศ. 2523 อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ที่ถือว่าเป็นบรรทัดฐานของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ทั้งหลายก็มีอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานสำหรับเงินกู้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้แก่ธนาคารพาณิชย์ ที่เราเรียกว่าอัตราธนาคาร (Bank Rate) นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยต่ำสุดซึ่งคิดจากลูกค้านั่งหนึ่งที่ตกลงกันระหว่างนายธนาคาร โดยผ่านทางสมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย (Thai Bankers Association หรือ TBA) หรือที่เรียกว่า Prime Rate ก็ถือว่าเป็นบรรทัดฐานในการศึกษาอัตราดอกเบี้ยของทั้งระบบ

อัตราธนาคารมิได้เปลี่ยนแปลงมากนักในระยะก่อนหน้าปี พ.ศ. 2515 แต่หลังจากปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา ก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปี พ.ศ. 2521 มีการเพิ่ม 2 ครั้ง คือเพิ่มจากร้อยละ 9 เป็น 10.5 เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 และเพิ่มเป็นร้อยละ 12.5 เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2521 ส่วน Prime Rate ก็เช่นเดียวกัน ได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามอัตรา Prime Rate ในต่างประเทศก่อนหน้านี้ Prime Rate มักจะอยู่ระหว่างร้อยละ 10-11 แต่มาตรการแก้ภาวะเงินเฟ้อ และดุลการชำระเงินของสหรัฐ ฯ ทำให้อัตราเงินกู้ขึ้นต่ำ ซึ่งเคยอยู่ระหว่างร้อยละ 9-10 ต้องเพิ่มขึ้นไปเกือบถึง 20 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่เขียนอยู่นี้ มาตรการดังกล่าวมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยโดยทั่วไปในตลาดเงินกู้ต่างประเทศมีอัตราสูงขึ้น แหล่งเงินทุนที่เราจะนำมาให้กู้ในประเทศส่วนหนึ่งจะลดลง และในที่สุดอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดนี้คงจะต้องเพิ่มขึ้นอีกอย่างไม่ต้องสงสัย ทั้ง ๆ ที่ในปัจจุบันก็สูงมากคือร้อยละ 13-14 อยู่แล้ว

อย่างไรก็ดี อัตรา Prime Rate นี้ใช้ได้แต่เฉพาะลูกค้าชั้นหนึ่งในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ในต่างจังหวัด ลูกค้าที่มีเครดิตก็ยังคงเสียดอกเบี้ยสูงกว่านี้มาก อัตราดอกเบี้ยที่เก็บจริงส่วนใหญ่จะสูงกว่าที่ระบุไว้ แต่จะแฝงอยู่ในรูปของค่าคอมปาดอร์ ค่าธรรมเนียม การที่ทำเช่นนี้ได้เพราะดีมานด์สำหรับเงินกู้ยังมีมากกว่าซัพพลาย ถึงอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวจะสูงกว่าที่กำหนดไว้ก็ยังดีกว่าไปกู้จากตลาดมืด ซึ่งเสียดอกเบี้ยสูงกว่า อีกทั้งบริการของธนาคารก็ทำให้รู้สึกว่าคุณเป็นที่น่าประหลาดใจว่า ผู้ที่อยู่ต่างจังหวัดมักจะไม่ว่า สามารถนำตัวเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยคิดอัตราส่วนลดต่ำเป็นพิเศษ มาขายลดกับธนาคารพาณิชย์ได้ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้โดยทั่วไปโดยเฉพาะในต่างจังหวัดจึงสูงมาก กล่าวได้ว่าการกำหนดอัตราดอกเบี้ยทั้งเงินฝากและเงินกู้ขึ้นได้ก่อให้เกิดการบิดเบือนกลไกการทำงานของตลาดเงิน

6.1.2 โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

- 1) อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่สถาบันการเงิน ได้แก่อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมระหว่างธนาคาร (Interbank Rate)
- 2) อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่ลูกค้าของธนาคาร ได้แก่
 - 2.1) อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมลูกค้าชั้นดี (Prime Rate)
 - 2.2) อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมต่ำแก่ลูกค้ารายใหญ่ขั้นต่ำ (Minimum Loan Rate: MLR)

2.3) อัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำสำหรับการเบิกเงินเกินบัญชี (Minimum Overdraft Rate: MOR)

2.4) อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ขั้นต่ำแก่ลูกค้ารายย่อยขั้นต่ำ (Minimum Retail Rate: MRR)

6.1.3 ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์จะขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 5 ประการด้วยกัน คือ

1) อุปสงค์และอุปทานของเงินฝาก

1.1) อุปสงค์ของเงินฝาก หมายถึง ความต้องการเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวน และต้นทุนเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งสามารถระดมได้ เช่น ในช่วงที่ธนาคารพาณิชย์สามารถระดมเงินทุนได้จากการกู้ยืมต่างประเทศหรือจากตลาดทุนในประเทศเป็นจำนวนมาก การแข่งขันระหว่างธนาคารพาณิชย์ในการระดมเงินฝากก็จะไม่รุนแรง

1.2) อุปทานของเงินฝาก หมายถึง เงินฝากที่ไหลเข้าสู่ธนาคารพาณิชย์ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ความต้องการถือเงินฝากธนาคารพาณิชย์ของประชาชนซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนทางเลือกและผลตอบแทนจากการออในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชน ในกรณีที่ประชาชนสามารถลงทุนในตราสารหนี้ และตราสารทุนที่มีผลตอบแทนสูงคุ้มกับความเสี่ยงได้มากและสะดวกขึ้น ก็จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเร่งระดมเงินฝากมากขึ้น

2) อุปสงค์และอุปทานของสินเชื่อ

2.1) อุปสงค์ของสินเชื่อ หมายถึง ความต้องการสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ ของภาคเอกชนซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนทางเลือก และต้นทุนของการระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ในช่วงที่ภาคธุรกิจขนาดใหญ่สามารถระดมเงินทุนได้จากการกู้ยืมต่างประเทศ และจากตลาดทุนในประเทศ ความต้องการสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ของลูกค้ารายใหญ่ก็จะชะลอลง

2.2) อุปทานของสินเชื่อ หมายถึง สินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ปล่อยให้แก่ภาคเอกชน ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนทางเลือกและผลตอบแทนจากการลงทุนประเภทต่าง ๆ เช่น ในกรณีที่รัฐบาลมีการออกพันธบัตรจำนวนมากเพื่อชดเชยการขาดดุลก็จะเป็นการแย่งสินเชื่อไปจากภาคเอกชน เป็นต้น

3) ต้นทุนของการระดมเงินฝากและการปล่อยสินเชื่อที่เกิดจากนโยบายของทางการ

3.1) ต้นทุนระดมเงินฝาก ประกอบด้วย การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องร้อยละ 6 ของเงินฝาก และเงินสมทบกองทุนฟื้นฟูฯ ร้อยละ 0.4 ของเงินฝาก

3.2) ต้นทุนของการปล่อยสินเชื่อ ประกอบด้วย การกันสำรองสำหรับสินเชื่อปกติ ร้อยละ 1 ของสินเชื่อ และภาษีการค้า ร้อยละ 3.3 ของดอกเบี้ยรับ

4) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ธนาคารพาณิชย์ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และมีลูกค้ารายใหญ่ ทั้งด้านเงินฝากและเงินให้กู้ยืมเป็นสัดส่วนสูง จะมีค่าใช้จ่ายต่อการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ต่ำกว่า

5) ต้นทุนจากปัจจัยเสี่ยงเฉพาะอื่น ๆ นอกจากปัจจัยพื้นฐานที่กล่าวข้างต้น ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยยังอาจได้รับผลกระทบจากปัจจัยเฉพาะตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ในช่วงที่ประชาชนขาดความมั่นใจในความมั่นคงของระบบธนาคารพาณิชย์ ช่วงที่ธนาคารพาณิชย์มีปัญหาในเรื่องความเพียงพอของเงินกองทุน หรือความเสี่ยงของลูกค้า สินเชื่อสูงขึ้นมาจนทำให้ไม่คุ้มที่จะปล่อยสินเชื่อใหม่ เป็นต้น

6.2 อัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินอื่น ๆ

สถาบันการเงินที่สำคัญรองจากธนาคารพาณิชย์ก็คือ บริษัทเงินทุนต่าง ๆ ที่ระดมเงินออมโดยการขายตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ ตั้งแต่การลงทุน การรับแลกเช็คเพื่อการพาณิชย์ไปจนถึงการให้กู้เพื่อบริโภค หรือจัดการเครดิตการเช่าซื้อในด้านอัตราดอกเบี้ยของตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นก็มีการแข่งขันเพื่อดึงดูดเงินฝากกันมาก อัตราดอกเบี้ยจะแตกต่างกันไปตามอายุ

ครบกำหนดคณินั้นอัตราดอกเบี้ยเมื่อทวงถามก็มีตั้งแต่ ร้อยละ 6 - 9 อัตราดอกเบี้ยสำหรับช่วงเวลา 1 เดือน ก็มีตั้งแต่ร้อยละ 6.5 - 10.8 อัตราสำหรับช่วงเวลา 3 เดือน ก็มีตั้งแต่ร้อยละ 7 - 11 สำหรับ 6 เดือน ก็มีการเสนอให้ตั้งแต่อัตรา 8.5 - 12 ส่วน 1 ปี ก็มีการเสนอให้อัตราดอกเบี้ยตั้งแต่อัตรา 9 - 12.5 อย่างไรก็ตาม หลังจากที่มีการประกาศขึ้นอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ เมื่อต้นปี พ.ศ. 2523 แล้ว คาดว่าทำให้อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวได้เลื่อนขึ้นไปไม่มากนักน้อย ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของบริษัทเงินทุนก็เช่นเดียวกัน คงจะเคลื่อนขึ้นไปตามอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ เป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้เพื่อการบริโภคนั้นมักอยู่ในอัตราที่สูงมาก หากได้มีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยที่เป็นผลตามความเป็นจริง (Effective Rate) อาจสูงถึง 30 เปอร์เซ็นต์ต่อปี

6.3 อัตราดอกเบี้ยของหลักทรัพย์รัฐบาล

อัตราดอกเบี้ยของพันธบัตรรัฐบาลนั้นมักจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยอื่น ๆ ในประเทศ ทั้งนี้เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้ซื้อแหล่งสุดท้ายทุก ๆ สัปดาห์ อัตราผลตอบแทนที่ต่ำเช่นนี้ทำให้การซื้อพันธบัตรไม่เป็นที่นิยมในหมู่มหาชน ผู้ซื้อพันธบัตรรัฐบาลส่วนใหญ่จะเป็นธนาคารออมสินและสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่สามารถถือพันธบัตรเพื่อดำรงฐานะของเงินสดสำรอง ปัจจุบันรัฐบาลก็ได้พยายามที่จะออกพันธบัตรไปขายในต่างประเทศ เช่น เยอรมัน และญี่ปุ่น นอกจากนี้คงจะต้องเพิ่มอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรให้สูงขึ้น เพื่อดึงดูดผู้ซื้อซึ่งเป็นมหาชน

6.4 อัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินนอกระบบ

ตลาดการเงินนอกระบบหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่าตลาดมืด คือ ภาคการเงินที่มีการโอนเงินทุนจากผู้ให้กู้คนสุดท้ายหรือผู้ออมไปยังผู้กู้คนสุดท้ายโดยไม่มีสถาบันการเงินใดเป็นตัวกลางหรือไม่มีการควบคุมจากรัฐบาล จากการสำรวจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2514 พบว่า ร้อยละ 80 ของเครดิตการเกษตรได้มาจากตลาดนอกระบบ การศึกษาตลาดการเงินนอกระบบยังมีน้อยมาก จากการสำรวจของธนาคารกรุงเทพพบว่า ถ้านับจำนวนพ่อค้ารายย่อยโดยทั่วไป จะมีอยู่ร้อยละ 6 ที่หันไปใช้ตลาดการเงินนอกระบบ เช่น เล่นแชร์ และกู้เงินจากญาติพี่น้องเพื่อนฝูง เพื่อนำเงินมาใช้เป็นหลักในการดำเนินธุรกิจของตน ที่เหลืออีกร้อยละ 40 จะใช้บริการของสถาบันการเงินเป็นหลัก แต่ถ้าจะวิเคราะห์จากจำนวนเงินที่กู้ยืมแล้ว ตลาดมืดมีขนาดประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณเงินที่ธุรกิจและเอกชนต้องการใช้ทั้งหมด ส่วนอีกร้อยละ 70 เป็นแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน สรุปได้ว่า ผู้ที่ต้องการเงินทุนจากตลาดนอกระบบ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่สามารถจะ

ขอกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากข้อแม้ต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์ตั้งไว้อาจจะสูงเกินไป เช่น ต้องมีหลักทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจสั่งหาหลักทรัพย์เป็นเครื่องค้ำประกันเงินกู้ หรือจะต้องเป็นกิจการที่ได้กำไรดีมาตลอด ธุรกิจใหม่บางแห่งจึงอาจหมดโอกาสที่จะหาเงินกู้จากแหล่งการเงินในระบบได้

6.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยของตลาดในระบบกับนอกระบบ นั้น อาจจะไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลประการต่าง ๆ ดังนี้ คือ

6.5.1 อัตราดอกเบี้ยในตลาดนอกระบบเกือบทั้งหมดเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และแทบจะไม่มีใครรับฝากเงินฝากโดยให้ผู้กู้เลย ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของตลาดนอกระบบจึงไม่อาจเปรียบเทียบกับตลาดในระบบได้ ทั้งนี้เพราะไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเหมือนตลาดในระบบ

6.5.2 การกู้ในตลาดนอกระบบมักไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันพอเพียง ถ้ามีหลักทรัพย์ก็เป็นเพียงบางส่วนของมูลค่าเงินกู้ ในขณะที่ตลาดในระบบมักจะมีหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าเหนือกว่าจำนวนเงินกู้ค้ำประกันอยู่

อัตราดอกเบี้ยที่สูงในตลาดนอกระบบเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1) Risk Premium นั้นสูงมากในตลาดนอกระบบ
- 2) ผู้ที่อยู่ธุรกิจเงินกู้มักอยู่ในฐานะผูกขาดในตลาดเงิน เพราะเงินทุนเป็นสิ่งหายากใครก็อยากได้
- 3) ผู้ให้กู้ในตลาดนอกระบบมักมีโอกาสที่จะเป็นเบี้ยบนได้ โดยผู้ขอกู้มักจะไม่ไปติดต่อผู้อื่น เนื่องจากผู้กู้ที่ให้กู้ทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางไปด้วย

ดังนั้น ปัจจัยที่ทำให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดนอกระบบสูงกว่าในระบบ ส่วนใหญ่เป็นเพราะปัจจัยด้านการเสี่ยงและการผูกขาดมากกว่าความแตกต่างในด้านสภาพคล่อง

ผลของการมีตลาดเงินนอกระบบ คือ เจ้าหน้าที่ทางการเงินจะควบคุมอัตราดอกเบี้ยในภาคเอกชนได้ยาก ถ้าจะต้องใช้อัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือทางการเงินแล้ว ก็คงจะใช้ในประเทศ

ไทย ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังนั้น จึงควรมีมาตรการที่จะเคลื่อนย้ายเงินทุนให้เข้ามาอยู่ในระบบ มากยิ่งขึ้นและลดตลาดนอกระบบลง แต่จะทำเช่นนี้ได้ก็ต่อเมื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้ตลาดนอกระบบเจริญงอกงามอย่างเช่นในปัจจุบัน

1) การกำหนดอัตราสูงสุดของเงินฝากที่ต่ำกว่าที่ควร ทำให้ผู้ออมบางส่วนหันไปให้กู้ในตลาดนอกระบบที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่ามากถึงแม้จะมีความเสี่ยงสูง การควบคุมอัตราดอกเบี้ยนี้เป็นการบิดเบือนกลไกของราคาอย่างหนึ่ง จึงทำให้การไหลของเงินทุนออกจากระบบส่วนนอกระบบมีมาก

2) เมื่อมีการกำหนดอัตราเงินกู้ในระบบไว้ไม่เกินร้อยละ 18 ซึ่งอาจจะต่ำกว่าระดับที่แท้จริง โดยทั่วไปในเศรษฐกิจที่ขาดแคลนเงินทุน ผู้ที่สามารถได้เครดิตที่ถูกเช่นนี้ก็มักมีแต่เฉพาะธุรกิจที่มั่นคงหรือมีหลักทรัพย์มั่นคง ในขณะที่มีมาตรฐานสำหรับเงินกู้รายอื่น ๆ ก็ต้องผิดหวังกลับไป และถ้ายังต้องการลงทุนหรือใช้จ่ายก็ต้องหันหน้าไปพึ่งตลาดนอกระบบ และในขณะเดียวกันในตลาดนอกระบบก็มีความเสี่ยงในการให้กู้สูง การอยู่ในฐานะผูกขาดอาจเป็นผลให้อัตราดอกเบี้ยสูงมากจนเกินไป

3) ตลาดเงินที่มีการซื้อขายตัวเงินเพื่อการพาณิชย์ปัจจุบันยังไม่พัฒนาเพียงพอ อีกทั้งในตลาดทุนก็มีอุปสรรคมากมายที่ทำให้ไม่เจริญเท่าที่ควร ผู้ที่ต้องการใช้เงินทุนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จึงต้องหันหน้าไปพึ่งตลาดนอกระบบอยู่มาก

4) เงินออมที่ธนาคารพาณิชย์ระดมจากชนบทมักจะถูกโอนเข้ามาใช้ในกรุงเทพฯ มากกว่าที่จะใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น เกษตรกรซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้เงินบ่อยครั้ง ต้องพึ่งพ่อค้าคนกลางซึ่งเอาเปรียบในเรื่องดอกเบี้ยอย่างมาก ประกอบกับรายได้ของเกษตรกรไม่เพียงพอที่จะปลดหนี้ การให้เงินกู้แก่เกษตรกรจึงตามมาด้วยอัตราดอกเบี้ยที่สูงลิบลิว เพราะผู้ให้กู้ก็ต้องเสี่ยงอยู่มาก

5) มีผู้อ้างถึงผลของพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้เช็ค ที่ให้โอกาสผู้รับเช็ค ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ ที่จะดำเนินคดีทางอาญากับผู้เขียนเช็ค มูลค่าตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป ถ้าหากชำระเงินไม่ได้ว่าทำให้เจ้าหนี้เงินกู้ในตลาดมีคสามารถให้เช็คลงวันที่ล่วงหน้าเป็นเครื่องมือชำระเงินและเป็นหลักประกันได้ ซึ่งเป็นการทำให้ตลาดนอกระบบขยายตัวได้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีวิธีการแก้ไขหลายประการ วิธีที่หนึ่งคือให้อัตราดอกเบี้ยทั้งเงินฝากและเงินกู้ของสถาบันการเงินต่าง ๆ นั้นมีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อให้โอกาสอัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องดึงดูดเงินทุนเข้ามาในระบบ ขณะเดียวกันสนับสนุนให้สถาบันการเงินที่มีอยู่ปล่อยเงินกู้ให้กว้างขวางไปจากเดิม โดยให้อัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันไปเป็นเครื่องสะท้อนถึงความเสี่ยง นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการตั้งหรือขยายสถาบันการเงินใหม่ เพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้ลงทุนรายย่อยให้มากกว่านี้ ในด้านภาคการเกษตรก็อนุญาตให้ใช้พืชผลเป็นหลักค้ำประกันเงินกู้เพื่อขยายเงินให้กู้ไปสู่ชาวไร่ชาวนา สนับสนุนหรือออกกฎหมายบังคับให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้ในท้องถิ่นที่ตนระดมเงินฝากให้มากกว่านี้ ทางด้านพระราชบัญญัติการใช้เช็ค ซึ่งมีบางท่านเรียกร้องให้ยกเลิก เพื่อให้เจ้าหนี้เงินกู้ไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือ อันเป็นการส่งเสริมตลาดนอกระบบให้ขยายตัวออกไป นั้น ผู้เขียนคิดว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง เพราะจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น คือ ปัญหาการใช้เช็คโดยเจตนาฉ้อฉล ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนมีพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้น สิ่งที่ต้องทำ คือ น่าจะมีการศึกษาปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมตลาดเงินทุน เพื่อหามาตรการแก้ไขต่อไป

ดอกเบี้ยกับการบรรลุเป้าหมายทางนโยบายการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะผู้ดำเนินนโยบายการเงินของประเทศ ได้ใช้ดอกเบี้ยเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเงิน

1. เครื่องมือสำหรับบรรลุเป้าหมายทางการเงิน

1.1 เป็นเครื่องชักจูงและยับยั้งการกู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินจากธนาคารกลาง ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านความกดดันของเงินเพื่อ และเศรษฐกิจชบเซาในประเทศ และบางครั้งก็เพื่อเปลี่ยนแปลงกระแสเงินทุนเข้าออกระหว่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจจะเพิ่มอัตราดอกเบี้ย เพื่อยับยั้งการกู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์จากธนาคาร เพื่อต่อต้านความกดดันจากเงินเพื่อ หรืออาจจะขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อยับยั้งการไหลออกของเงินทุนไปสู่ต่างประเทศ ในทางตรงข้ามก็อาจลดอัตราธนาคารเพื่อชักจูงให้ธนาคารพาณิชย์กู้ยืมเงินมากขึ้น เพื่อต่อต้านภาวะเศรษฐกิจชบเซา อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่าก่อนหน้าปี พ.ศ. 2515 ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้ใช้มาตรการนี้บ่อยนัก ดังจะเห็นว่า ในระยะ 10 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2505-2515 มีการเปลี่ยนแปลงอัตราธนาคารเพียง 2 ครั้ง แต่ในระหว่างปี พ.ศ. 2516 จนถึงปัจจุบัน มีการใช้อัตราธนาคารเป็นเครื่องมือบ่อยครั้งขึ้น เช่น ในปี พ.ศ. 2516-2517 มีภาวะเงินเพื่อเกิดขึ้น ธนาคารแห่ง

ประเทศไทยภายใต้ข้อสันนิษฐานว่าเป็นภาวะเงินเฟ้อที่มีสาเหตุทางด้านปริมาณ ได้เพิ่มอัตราธนาคารจากร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. 2515 เป็นร้อยละ 10 และร้อยละ 11 ในปี พ.ศ. 2516 และ พ.ศ. 2517 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวมีผลให้เกิดภาวะเงินตึง และเศรษฐกิจชะงักในช่วงปี พ.ศ. 2517 อัตราเงินเฟ้อได้ลดลงเป็นร้อยละ 10 และ 9 ในปี พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2519 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามภาวะเงินเฟ้อที่เริ่มกระหน่ำอีกครั้งหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2520 ตลอดจนดุลการชำระเงินที่ขาดดุลมากขึ้น ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องประกาศเพิ่มอัตราธนาคาร 2 ครั้งในปีเดียวกัน คือ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2521 ปรับอัตราจากร้อยละ 9 เป็นร้อยละ 10.5 และครั้งที่สองเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2521 ปรับเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 12.5 การปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นในครั้งนี้ได้กระทำภายหลังจากที่อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมในต่างประเทศได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และสูงเกินกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศมาก การขึ้นอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานครั้งนี้จึงเป็นมาตรการเพื่อยับยั้งการไหลออกของเงินทุน นอกจากนี้ ภาวะเงินตึงที่เกิดขึ้นตลอดปี พ.ศ. 2522 ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องประกาศเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

1.2 เป็นเครื่องมือในการจัดสรรเงินเชื่อให้แก่ ภาคเศรษฐกิจที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งมีวิธีการ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินบางประเภท โดยเรียกดอกเบี้ยในอัตราต่ำพิเศษ ตั๋วเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลดอยู่ขณะนี้ (พ.ศ. 2523) มี 4 ประเภท คือ

- 1) ตั๋วเงินอันเกิดจากการส่งสินค้าออก โดยเฉพาะของผู้ส่งออกรายย่อย
- 2) ตั๋วเงินอันเกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรม
- 3) ตั๋วเงินอันเกิดจากการผลิตทางเกษตรกรรม
- 4) ตั๋วเงินอันเกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อม

ตัวทั้ง 4 ชนิดนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยรับซื้อในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี และกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ซื้อลดตั๋วเงิน อันเกิดจากการส่งออกในอัตราไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี ตั๋วเงินอันเกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมไม่เกินร้อยละ 10.5 และตั๋วเงินอันเกิดจากการผลิตทางเกษตรกรรม ไม่เกินร้อยละ 10 ส่วนตั๋วเงินอันเกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยมีวงเงินรับช่วงซื้อลดสำหรับแต่ละรายเป็นจำนวน 1 ล้านบาทต่อปี ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี โดยให้ธนาคารพาณิชย์ซื้อลดไว้ในอัตราไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี

สำหรับตั๋วเงินประเภทสุดท้ายนี้เป็นมาตรการที่เพิ่งประกาศพร้อมกับการอนุเคราะห์ผู้ส่งออกรายย่อยเมื่อปี พ.ศ. 2521

1.3 คิงคูการลงทุนของเอกชนในหลักทรัพย์รัฐบาล ซึ่งได้แก่ ตั๋วเงินคลัง (Treasury Bills) และพันธบัตรรัฐบาล (Government Bonds) เพื่อให้หลักทรัพย์รัฐบาลจำหน่ายได้หมดตามที่ต้องการ กระทรวงการคลังได้กำหนดอัตราผลตอบแทนแก่ผู้ถือหลักทรัพย์รัฐบาล มิให้แตกต่างจากดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์มากนัก เช่น เดิมอัตราผลตอบแทนของตั๋วเงินคลังกำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากระยะสั้นของธนาคารพาณิชย์ และเมื่อมีการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ จากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 8 เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2517 กระทรวงการคลังก็ได้ปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลให้สูงขึ้นอีกร้อยละ 1 เช่นเดียวกัน คือ เพิ่มจากร้อยละ 8.5 สำหรับพันธบัตรเงินกู้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2517 อายุ 15 ปี เป็นร้อยละ 9.5 สำหรับพันธบัตรรุ่นต่อมา การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำเมื่อต้นปี พ.ศ. 2523 ทำให้ต้องปรับอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรอีกครั้ง

1.4 ป้องกันมิให้ธนาคารพาณิชย์ใช้ดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือแข่งขันแย่งลูกค้าเงินฝาก และเงินกู้ ซึ่งอาจมีผลทำลายซึ่งกัน และกันธนาคารแห่งประเทศไทย อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2521 กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารพึงจ่ายแก่ผู้ฝากเงินประเภทต่าง ๆ และกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุด สำหรับการให้กู้ยืมประเภทต่างๆ ดังนี้

- 1) อัตราดอกเบี้ยสูงสุดสำหรับการให้กู้ยืมเบิกเงินบัญชีและซื้อลดไม่เกินร้อยละ 18 ต่อปี
- 2) อัตราซื้อลดตั๋วเงินอันเกิดจากการส่งสินค้าออกที่ธนาคารแห่งประเทศไทย รับซื้อไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี
- 3) อัตราซื้อลดตั๋วเงินอันเกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับซื้อไม่เกินร้อยละ 10.5 ต่อปี
- 4) อัตราซื้อลดตั๋วเงินอันเกิดจากการผลิตทางเกษตรกรรมไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปี
- 5) อัตราซื้อลดตั๋วเงินอันเกิดจากการกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อม 60 ประเภท และเป็นกิจการที่ตั้งนอกกรุงเทพมหานคร หรือตั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรมไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี

2. การดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยของประเทศไทย

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในฐานะที่เป็นแหล่งระดมเงินทุน และจัดสรรทรัพยากรทางการเงินให้กับภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ดังนั้นนโยบายการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ ทางการเงินจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์อย่างใกล้ชิด มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวมสูงสุด โดยกระทรวงการคลังได้ออกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2480 เป็นกฎหมายฉบับแรกต่อมาจึงได้มีการปรับปรุงกฎหมายควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์มาเป็นลำดับ คือพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2488 พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2522 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมสูงสุดของธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ย ที่ธนาคารพาณิชย์ใช้เป็นฐานในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมแก่ประชาชนตลอดมา จนกระทั่งธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการพัฒนาระบบการเงินไทย ทำการผ่อนคลายกฎเกณฑ์ทางการเงิน เพื่อให้กลไกตลาดในระบบการเงินทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเริ่มทำการผ่อนคลายการควบคุมด้านอัตราดอกเบี้ยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2529 ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 จึงทำการยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาเกินกว่า 12 เดือน, 12 เดือน, 6 เดือน, 3 เดือน, อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมตามลำดับ ทั้งนี้การดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยในช่วงเวลาที่ผ่านมานี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้คำนึงถึงปัจจัยทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศในขณะนั้นตลอดจนคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจการเงินภายในประเทศและต่างประเทศ โดยสามารถสรุปนโยบายด้านอัตราดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ผ่านมานี้ในแต่ละช่วงได้ดังนี้

2.1 นโยบายช่วงปี พ.ศ. 2524- พ.ศ. 2532

ในปี พ.ศ. 2525 เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยครั้งสำคัญ กล่าวคือเป็นครั้งแรกที่ธนาคารพาณิชย์ได้ริเริ่มและสมัครใจลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากลงต่ำกว่าอัตราสูงสุดตามกฎหมาย ทั้งนี้เดิมการปรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ในช่วงที่ผ่านมาส่วนใหญ่ก่อนปี พ.ศ. 2525 เป็นการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยสูงสุดซึ่งประกาศโดยธนาคารแห่งประเทศไทย และที่ผ่านมานี้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ตามอัตราสูงสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมาตลอด โดยการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยในครั้งนี้มีข้อสังเกตที่สำคัญ

3 ประการคือ ประการแรกมิใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยสูงสุดตามกฎหมาย ประการที่ 2 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่กำหนดโดยธนาคารพาณิชย์เอง และประการสุดท้ายเป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะธนาคารพาณิชย์บางแห่ง

สาเหตุหลักที่ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องทำการปรับอัตราดอกเบี้ยครั้งนี้เนื่องมาจากการที่อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศลดลงนับตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2525 อัตราดอกเบี้ยเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมในตลาดเงินยูโรดอลลาร์ เริ่มลดต่ำลงโดยมีแนวโน้มต่ำลงประมาณร้อยละ 3.0 – 4.0 ต่อปี เมื่อเทียบกับช่วงระยะเดียวกันในปีก่อน ทำให้ธุรกิจเอกชนสามารถกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ ในอัตราดอกเบี้ยรวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 12.0 - 12.5 ต่อปี ซึ่งต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ภายในประเทศซึ่งมีค่าอยู่ที่ประมาณร้อยละ 16.0 - 17.0 ต่อปี ถึงร้อยละ 4.0-5.0 ต่อปี ขณะเดียวกันสถาบันการเงินในประเทศก็มีโอกาสในการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนในต่างประเทศมาปล่อยสินเชื่อในประเทศด้วย ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจในประเทศพบหาความต้องการสินเชื่อในประเทศชะลอตัวลง ในขณะที่เงินฝากยังคงเพิ่มขึ้น ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์ ประสบปัญหาสภาพคล่องส่วนเกิน ด้วยเหตุนี้กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่จึงได้ทำการลดสภาพคล่องส่วนเกินโดยการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากลงเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2525 ธนาคารพาณิชย์กลุ่มดังกล่าว ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารไทยท努 และธนาคารกรุงไทย ได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมลงร้อยละ 1.0 ต่อปี และในขณะ เดียวกันก็ลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำประเภท 1 ปี และ 2 ปี ลงร้อยละ 0.5 และร้อยละ 1.0 ต่อปีตามลำดับ นับเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของธนาคารพาณิชย์ ที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ต่ำกว่าเพดานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ นับ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ธนาคารพาณิชย์ได้ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์กันเอง โดยหลายครั้งต่ำกว่าเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

เป็นช่วงที่อัตราดอกเบี้ยมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากและบ่อยครั้งขึ้น โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปล่อยให้ธนาคารพาณิชย์ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกันเองเพื่อต้องการให้อัตราดอกเบี้ย มีความยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับ สภาพคล่องทางการเงินในประเทศ และต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งมีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมทั้ง เพิ่มขึ้นและลดลงภายใต้เพดานอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจการเงินในขณะนั้น เริ่มแสดงให้เห็นถึงการแข่งขันทางด้านอัตรา

ดอกเบี้ยระหว่างธนาคารพาณิชย์มากขึ้น ได้มีการทำสงครามชนิดใหม่ซึ่งเปรียบเทียบถึงสงครามดอกเบี้ยเกิดขึ้น ธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็กบางแห่งได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่ากลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ แต่ก็มีการธนาคารขนาดเล็กบางแห่งได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่ากลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็กมีความสามารถในการแสวงหาเงินฝากอย่างจำกัด เพราะมีจำนวนสาขา และจำนวนพนักงานน้อยกว่าธนาคารขนาดใหญ่ ประกอบกับทัศนคติของประชาชนมีความนิยมและเชื่อถือธนาคารขนาดใหญ่มากกว่าธนาคารกลาง และเล็ก จึงทำให้ธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็กบางแห่งต้องเสนอผลตอบแทนให้แก่ผู้ฝากเงินในอัตราที่สูงกว่าธนาคารขนาดใหญ่ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้มีผู้นำเงินมาฝากเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2528 - 2529 ซึ่งเป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจซบเซา ทำให้ความต้องการสินเชื่อเพื่อการลงทุนชะลอตัวลง สภาพคล่องทางการเงินอยู่ในเกณฑ์สูง ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากลง อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์หลายแห่งที่ต้องการรักษาส่วนแบ่งตลาดไว้ ได้กำหนดรูปแบบการออมทรัพย์พิเศษโดยผู้ออมที่สามารถฝากเงินได้ตามวงเงินที่กำหนดและภายในระยะเวลาที่ตกลงไว้กับธนาคารจะได้รับอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยออมทรัพย์ และไม่ต้องเสียภาษีอัตราดอกเบี้ยเงินฝากอีกด้วย และในปี พ.ศ. 2531 ธนาคารพาณิชย์ยังได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันสำหรับเงินฝากประจำ 1 ปีที่มีวงเงินแตกต่างกัน โดยบัญชีที่มียอดเงินฝากสูงจะได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่สูงกว่า

สำหรับนโยบายที่สำคัญของทางการในช่วงนี้ คือ มีการส่งเสริมการให้สินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยในปี พ.ศ. 2527 มีการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมสำหรับภาคเศรษฐกิจที่สำคัญไว้ที่ร้อยละ 17.5 ต่อปี ในขณะที่เพดานอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อทั่วไปเท่ากับร้อยละ 19.0 ต่อปี อย่างไรก็ตามต่อมาในปี พ.ศ. 2528 เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศลดต่ำลงและเพื่อเป็นการกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจให้ฟื้นตัว ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ประกาศลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่ลูกค้าทั่วไปลงเหลือร้อยละ 17.5 ต่อปี เท่ากับเพดานอัตราดอกเบี้ยที่คิดกับภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ

2.2 นโยบายช่วงปี พ.ศ. 2533 – พ.ศ. 2538

ในช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ผ่อนคลายข้อจำกัดต่าง ๆ ทางการเงิน เพื่อให้สถาบันการเงินภายในประเทศดำเนินงานมีประสิทธิภาพขึ้น และสามารถแข่งขัน

ในการระดมเงินทุนจากต่างประเทศเข้าเพื่อสนับสนุนการลงทุนภายในประเทศ โดยดำเนินการ มาตรการต่าง ๆ ทางด้านอัตราดอกเบี้ยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยเริ่มตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2532 ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศยกเลิกเพดานดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีอายุเกินกว่า 1 ปี พร้อมทั้งอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำได้ตามความ เหมาะสม ต่อมาในวันที่ 16 มีนาคม 2533 ประกาศยกเลิกเพดานสูงสุดสำหรับเงินฝากประจำทุก ประเภท เมื่อเดือนมิถุนายน 2535 ได้มีการประกาศยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ทุกประเภท

การยกเลิกเพดานดอกเบี้ยดังกล่าว ทำให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินสามารถสะท้อนถึง อุปสงค์ และอุปทานของเงินตามกลไกตลาดอย่างแท้จริง โดยการศึกษาครั้งนี้จะพิจารณาถึงความ จำเป็นในการดำเนินนโยบายยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยและหลังจากยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ย แล้วมีผลอย่างไรต่อโครงสร้างอัตราดอกเบี้ย

ความจำเป็นในการดำเนินนโยบายยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ย

สถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศที่เป็นแรงผลักดันให้ประเทศไทยมี ความจำเป็นต้องดำเนินนโยบายยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยมีดังนี้

1) ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า และบริการของโลก การเจรจาทางการค้า และ บริการรอบอุรัควัย กำหนดให้มีการเปิดเสรีให้สถาบันการเงินต่างชาติสามารถเข้ามาแข่งขันได้ บน พื้นฐานของการปฏิบัติเหมือนคนของชาติ และความเท่าเทียมกัน ระหว่างประเทศสมาชิกองค์การ การค้าโลก ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องเปิดตลาดทั้งในด้านสินค้าอุตสาหกรรม เกษตรกรรมทรัพย์สิน ทางปัญญา และบริการต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงบริการด้านการเงิน โดยกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ใน การนี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมพร้อมรับการแข่งขัน โดยการพัฒนาระบบการเงินให้มี ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงิน และระบบโดยรวม

2) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการรวมยุโรป การที่ยุโรปมีนโยบายที่จะรวมตัวกัน เป็นตลาดเดียวและเป็นสหภาพยุโรป จะส่งผลกระทบต่อไทยทั้งด้านการค้า การผลิต และการเงิน เนื่องจากการรวมเป็นตลาดเดียวจะให้สิทธิพิเศษแก่สถาบันการเงินที่จดทะเบียนในประเทศสมาชิก สำหรับด้านการเงิน โดยเฉพาะด้านธนาคารพาณิชย์ หากประเทศไทยไม่ปรับปรุงประสิทธิภาพของ

ธนาคารพาณิชย์ให้มีความคล่องตัว ดำเนินธุรกิจที่กว้างขวางขึ้น และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

3) การเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคอินโดจีน ประเทศในกลุ่มอินโดจีนได้แก่ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ได้มีการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจจากการทำงานแผนส่วนกลางมาเป็นแบบอิงกลไกของตลาดมากขึ้นตั้งตลาปลายทศวรรษที่ 1980 ซึ่งประเทศเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง และในฐานะที่ไทยมีพรมแดนใกล้ชิดกับประเทศกลุ่มนี้ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูประบบการเงินให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับความต้องการของนักธุรกิจไทยในการค้าและการลงทุน และการให้บริการทางการเงินต่อประเทศอินโดจีน

4) การขาดแคลนเงินออม แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมา ระดับการออมของประเทศไทยจะอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง แต่จากการที่ภาวะเศรษฐกิจทั้งภายในและต่างประเทศเริ่มฟื้นตัว โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2530 – 2532 ที่เศรษฐกิจไทยมีอัตราการเติบโตที่รวดเร็ว ทำให้ภาคการเงินมีบทบาทต่อภาคเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากดัชนีบ่งชี้ความลึกทางการเงิน (Financial Deepening) คือสัดส่วนของปริมาณเงินต่อรายได้ประชาชาติได้เพิ่มสูงขึ้นจากระดับร้อยละ 38.2 ในปี พ.ศ. 2523 เป็นร้อยละ 61.3 ในปี พ.ศ. 2531 ซึ่งเป็นระดับที่สูงเทียบเท่ากับประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ ขณะเดียวกัน ปริมาณเงินฝากของสถาบันการเงิน และสินทรัพย์รวมของสถาบันการเงินเมื่อเทียบเป็นสัดส่วนกับรายได้ประชาชาติมีแนวโน้มสูงขึ้น และเป็นกลไกสำคัญที่ผลักดันให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว การที่เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็วนี้เองทำให้เกิดความต้องการเงินทุนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ประกอบกับทางรัฐบาลยังมีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทำให้ประเทศไทยมีการขาดเงินออมมาโดยตลอด ต้องอาศัยเงินออมจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามทางการจำเป็นต้องแก้ไขและหามาตรการในการระดมเงินออมทั้งจากต่างประเทศ และในประเทศผ่านตลาดการเงินให้มากขึ้น และเพียงพอที่จะรองรับกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งการที่จะระดมเงินทุนจากต่างประเทศได้จะต้องให้อัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะจากเดิมที่มีการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ควรจะเป็น จะเป็นการทำให้การจัดการเงินทุนไม่เพียงพอต่อความต้องการเงินทุน และจากระบบเศรษฐกิจการเงินในต่างประเทศมีแนวโน้มเปิดเสรีมากขึ้น ทำให้สามารถให้บริการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ และมีต้นทุนต่ำกว่า การยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยจะช่วยให้เกิดการพัฒนาการใช้ทรัพยากรทั้งภาครัฐบาลและเอกชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้นด้วย

ในอดีตอัตราดอกเบี้ยจะถูกกำหนดจากนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย แต่หลังจากประเทศไทยดำเนินนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน อัตราดอกเบี้ยก็จะถูกกำหนดจากสภาพอุปสงค์และอุปทานในตลาด เพื่อให้ได้ภาวะอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบันจึงเป็นตัวสะท้อนสภาพตลาดเงินเชื่อได้ชัดเจนมากขึ้น

2.3 นโยบายปี พ.ศ.2539

รัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายการเงินอย่างเข้มงวดต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2538 เพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชะลอความรุนแรงของอัตราเงินเฟ้อ และปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด รวมทั้งเพื่อสกัดกั้นการไหลเข้าของเงินทุนระยะสั้นจากต่างประเทศจนส่งผลให้สภาพคล่องทางการเงินของระบบโดยรวมซึ่งทรงตัวอยู่ในระดับสูงในช่วงครึ่งแรกของปีกลับตึงตัวขึ้นในช่วงหลังของปี ทั้งนี้ เพราะการไหลเข้าในอัตราที่ชะลอลงของเงินทุนจากต่างประเทศ อันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายทางการเงินที่เข้มงวดมากขึ้นของรัฐบาล นอกจากนี้ ระบบการเงินของประเทศในปี พ.ศ.2539 ยังได้รับผลกระทบจากวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและนอกประเทศ อาทิ การที่ทางมูดีส์ อินเวสเตอร์ เซอร์วิส ซึ่งเป็นสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือสำหรับเงินฝากและตราสารหนี้ระยะสั้นของไทยจาก Prime-1 เป็น Prime-2 จนทำให้ต้นทุนในการระดมเงินทุนจากต่างประเทศของไทยปรับตัวสูงขึ้น รวมทั้งข่าวลือต่าง ๆ ที่บั่นทอนความเชื่อมั่นในเสถียรภาพของค่าเงินบาทและสถาบันการเงินของประเทศ ตลอดจนความไม่แน่นอนในสถานการณ์ทางการเมือง ส่งผลให้สภาพคล่องทางการเงินของระบบกลับตึงตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ต้องประสบความยากลำบากยิ่งขึ้น

2.4 นโยบายปี พ.ศ.2540

ในปี พ.ศ.2540 นับเป็นปีแห่งการชะลอตัวอย่างเห็นได้ชัดของภาวะเศรษฐกิจไทยโดยรวม ซึ่งนอกจากจะเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายการเงินเข้มงวดต่อเนื่องของทางการในช่วง 1-2 ปี เพื่อแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อ และการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด จนส่งผลให้ภาคการผลิต การลงทุน และการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชนชะลอลงแล้ว ในรอบปีประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤติการณ์สถาบันการเงิน วิกฤติการณ์อสังหาริมทรัพย์ ความตกต่ำของตลาดหลักทรัพย์ ความชบเซาของภาวะการส่งออก รวมทั้งปัญหาสภาพคล่องทางการเงินของระบบจากการไหลออกอย่างต่อเนื่องของเงินทุนต่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีอาจหลุดพ้นจาก

การพึ่งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ภายใต้อความคาดหวังที่ว่า การขอรับการช่วยเหลือจาก IMF จะเป็นหนทางในการพลิกฟื้นฐานะเศรษฐกิจ และการเงินของไทยให้รอดพ้นจากภาวะแห่งการล้มละลายได้ อีกทั้งจะช่วยกอบกู้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งใน และต่างประเทศให้กลับคืนสู่ภาวะปกติโดยเร็ว อันจะนำไปสู่ความมีเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ ความมั่นคงของสถาบันการเงิน ตลอดจนความสมดุลของค่าเงินบาทในเวลาที่ไม่มากนัก

ในปี พ.ศ.2540 ภาพรวมการขยายตัวด้านสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ (ไม่รวมกิจการวิเทศธนกิจ) มีอัตราชะลอตัวลงมาก ทั้งนี้ เป็นผลมาจากความซบเซาทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของธุรกิจต่าง ๆ ลดน้อยลง ในขณะที่เดียวกันธนาคารพาณิชย์ต้องบริหารสินเชื่อด้วยความระมัดระวัง เพื่อป้องกันมิให้เกิดหนี้ด้อยคุณภาพตามมาในภายหลัง ประกอบกับความเข้มงวดของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกันสำรองเพิ่มขึ้นในส่วนของหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับระบบสถาบันการเงินโดยรวม ขณะที่ ระบบประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จึงชะลอการปล่อยสินเชื่อ และหันมามุ่งเน้นด้านการเร่งรัด และติดตามหนี้สินมากขึ้น ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้อัตราการขยายตัวด้านสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ชะลอตัวลง

2.5 นโยบายปี พ.ศ.2541

เศรษฐกิจไทยในรอบปี พ.ศ.2541 ยังคงอยู่ในช่วงวัฏจักรตกต่ำต่อเนื่องจากปี พ.ศ.2540 โดยมีการขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัวลงมาก การหดตัวของภาวะเศรษฐกิจนอกจากจะเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายเข้มงวดทางการเงินของทางการตามกรอบนโยบายของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) แล้ว ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ (Non-Performing Loans : NPL) ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ที่สำคัญได้แก่ ปัญหาขาดสภาพคล่องในภาคการผลิตที่แท้จริง ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการเติบโตของเศรษฐกิจไทยจนส่งผลกระทบต่อ การส่งออก ทำให้การส่งออกไม่ขยายตัวอย่างที่คาดไว้ทั้ง ๆ ที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงไปมาก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการดำเนินมาตรการการเงิน/การคลังที่เข้มงวดของรัฐบาลได้ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยหดตัวลงอย่างมาก แต่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจกลับเริ่มมีทิศทางดีขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี พิจารณาได้จากแรงกดดันด้านภาวะเงินเฟ้อที่ผ่อนคลายลง เงินบาทมีเสถียรภาพขึ้นดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศเกินดุล ภาวะหนี้ต่างประเทศระยะสั้นปรับลดลงจากเดิมร้อยละ 50 เหลือร้อยละ 30 ของภาวะหนี้ต่างประเทศทั้งหมด การดำเนินนโยบายการเงินและการคลังของ

ภาครัฐเริ่มผ่อนคลายลงหลังจากได้มีการเข้มงวดอย่างจริงจังมาในช่วงเวลาหนึ่ง ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกมีทิศทางปรับลดลง โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยในสหรัฐอเมริกา และในสหภาพยุโรป ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว นับว่ามีส่วนสำคัญในการเอื้ออำนวยต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของไทยในระยะต่อไป

ปี พ.ศ. 2541 เป็นปีที่สถาบันการเงินประสบความยากลำบากในการประกอบธุรกิจ เนื่องจากภาวะความถดถอยทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากปี พ.ศ. 2540 อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากรัฐบาลได้ออกมาตรการหลายประการเพื่อเร่งแก้ไขและฟื้นฟูเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นต่อสถาบันการเงินเริ่มกลับคืนมาในครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2541 สภาพคล่องในระบบการเงินเพิ่มสูงขึ้น ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้น และอัตราดอกเบี้ยลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่กฎเกณฑ์การกันสำรองสินทรัพย์จัดชั้นที่เข้มงวดขึ้น ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบมีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิ เนื่องจากต้องตั้งสำรองสำหรับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมาก

2.6 นโยบายปี พ.ศ.2542

ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ยังคงต้องเผชิญหน้ากับความยากลำบากในการดำเนินธุรกิจต่อไปอีก โดยเฉพาะปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะอยู่ในทิศทางที่ปรับตัวลดลง ทำให้ศักยภาพการชำระหนี้ของลูกค้ามีมากขึ้นก็ตาม แต่ผลของการปรับโครงสร้างหนี้กลับเป็นไปอย่างล่าช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านกฎหมาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเข้ามาลงทุนในสถาบันการเงินของนักลงทุนต่างชาติ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังภาระการกันสำรองหนี้มากขึ้น และต้องเข้าสู่เกณฑ์การหยุดรับรายได้ดอกเบี้ยค้างรับมาเป็น 3 เดือน จาก 6 เดือน นับตั้งแต่ 1 มกราคม 2542 ขณะเดียวกันยังมีภาระต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการฟื้นฟู และพัฒนาระบบสถาบันการเงินร้อยละ 0.4 ของยอดเงินฝาก ซึ่งจะถูกนับรวมเป็นค่าใช้จ่าย ที่สำคัญธนาคารพาณิชย์ต้องเร่งเพิ่มเงินกองทุนให้มีความแข็งแกร่ง ขณะที่ในส่วนของการสร้างรายได้ของธนาคารพาณิชย์นั้น แม้ว่าธนาคารพาณิชย์จะพยายามออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ และให้ความสำคัญต่อการสร้างรายได้จากค่าธรรมเนียม และการให้บริการ แต่รายได้หลักยังคงต้องพึ่งพาการปล่อยสินเชื่อเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ชะลอการปล่อยสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงลง เนื่องจากห่วงกรงกับปัญหาสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงรวมทั้งปัญหาการเพิ่มขึ้นของหนี้จัดชั้น แต่เงินฝากกลับไหลทะลักเข้ามาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในระบบจะปรับลดลงเหลือเพียงร้อยละ 6 – 7 ก็ตาม ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงต้องพยายามระบายนี้อัตราดอกเบี้ยดังกล่าว

ออกมาด้วยการปล่อยสินเชื่อให้มากขึ้น ประกอบกับธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มเข้ามากดดันการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ด้วยการกำหนดอัตราการขยายตัวของสินเชื่อไว้ที่ระดับร้อยละ 4 - 8 ตามความเหมาะสมของฐานเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง ซึ่งอย่างน้อยที่สุดน่าจะรับ ประกันได้ว่าธุรกิจในระบบคงได้รับผลจากสินเชื่อใหม่ของธนาคารบ้าง โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและเล็ก

ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบมีการสำรองสินทรัพย์จัดชั้นให้เข้มงวดยิ่งขึ้นส่งผลให้ธนาคารต่าง ๆ มีผลขาดทุนเนื่องจากต้องตั้งสำรองสำหรับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.7 นโยบายปี พ.ศ.2543

มาตรการใหม่ของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่สำคัญ และควรจะกล่าวถึงก็คือระเบียบการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ที่ได้ประกาศใช้เมื่อเดือนสิงหาคม 2543 โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับระบบการจัดอันดับความเสี่ยง การแยกระบบการอำนวยสินเชื่อและการอนุมัติออกจากกัน การปรับปรุงกระบวนการอนุมัติสินเชื่อ และระบบการรายงานสถานภาพความเสี่ยงของธนาคาร ต่อคณะกรรมการธนาคารตามระยะเวลาที่กำหนดในขณะเดียวกันธนาคารแห่งประเทศไทยมีการปรับปรุงและยกระดับกฎเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงตามหลักเกณฑ์ของธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (BIS) เพื่อให้สามารถควบคุมความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจของธนาคารอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและยังมีพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ฉบับใหม่มีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นความโปร่งใสของการบริหารธุรกิจธนาคารและการให้กรรมการธนาคารที่เป็นบุคคล ภายนอกมีบทบาท และหน้าที่มากยิ่งขึ้น ในอันที่จะต้องดูแลรับผิดชอบให้ธนาคารนั้น ๆ ปฏิบัติตามกฎหมาย พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยมีมาตรฐานสูงขึ้น

2.8 นโยบายปี พ.ศ. 2544

ในปี พ.ศ.2544 ระบบธนาคารพาณิชย์ มีการปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน แม้ว่าเศรษฐกิจไทยโดยรวมจะมีอัตราการเติบโตที่ชะลอตัวลง ธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง มีกำไรต่อเนื่องจากปี พ.ศ.2543 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ได้ตั้งสำรองหนี้สูญ ครบตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย และหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ได้ทยอยลดลงจากการปรับปรุงโครงสร้าง

หนี้ และการโอนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ไปไว้ที่ บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) รวมทั้ง การปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากอย่างต่อเนื่อง ตามภาวะสภาพคล่องส่วนเกินที่ยังคงมีสูงมาก

การที่เศรษฐกิจของประเทศยังไม่สามารถฟื้นตัวขึ้นได้ อันเนื่องมาจากปัจจัยเสี่ยงทั้ง ภายใน และภายนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่อยู่ในภาวะถดถอยจาก เหตุการณ์วินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา เมื่อ 11 กันยายน 2544 ที่ผ่านมา เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการ ฟื้นตัวของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ยังเป็นปัญหาสำคัญที่สถาบัน การเงินไทยต้องระมัดระวัง และเป็นอุปสรรคในการปล่อยสินเชื่อให้กับภาคธุรกิจต่าง ๆ ส่งผลให้ ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบไม่สามารถปล่อยสินเชื่อได้มากนัก ประกอบกับผลของการโอน NPL ไป ยัง บสท. ทำให้เงินให้สินเชื่อของระบบหดตัวลง แม้ว่าผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น นอกจากนี้การลงทุนภาคเอกชนก็ยังซบเซา นักลงทุนยังขาดความเชื่อมั่นที่จะ ลงทุนรวมทั้งความต้องการใช้จ่ายในประเทศชะลอตัวลง โดยภาคการบริโภคแม้จะขยายตัวได้บ้าง แต่เป็นไปในอัตราที่ชะลอลงทำให้การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสถาบันการเงินไม่เห็นผลชัดเจน

2.9 นโยบายปี พ.ศ.2545

นโยบายการเงิน ภาวะเศรษฐกิจและแนวโน้ม เพื่อกำหนดแนวนโยบายการเงินที่ เหมาะสม โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1) คณะกรรมการได้พิจารณาข้อมูลล่าสุดของภาวะเศรษฐกิจไทย และมีความเห็นว่า ในช่วง 10 เดือนแรกของปี เศรษฐกิจไทยขยายตัวในเกณฑ์ที่น่าพอใจ มีการขยายตัวต่อเนื่องทั้ง ทางด้านการผลิต การใช้จ่ายเพื่อการบริโภค การลงทุน และการส่งออก

2) สำหรับเสถียรภาพต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ใน ระดับสูง ในขณะที่ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลต่อเนื่องและฐานะหนี้ต่างประเทศปรับลดลง สำหรับ ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา มีเสถียรภาพ โดยปรับตัวตามภาวะตลาด และใน ทิศทางเดียวกับค่าเงินของประเทศอื่นในภูมิภาค

3) เสถียรภาพเศรษฐกิจภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.2 ในเดือนพฤศจิกายน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากราคาน้ำมัน และอาหารที่ปรับ

สูงขึ้นในขณะที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานซึ่งยังไม่ได้รับผลกระทบดังกล่าว เพิ่มขึ้นในเกณฑ์ต่ำ คือ ร้อยละ 0.2 ในเดือนพฤศจิกายนสำหรับแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานในระยะ 8 ไตรมาสข้างหน้า คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า จะยังคงอยู่ภายในเป้าหมายของการดำเนินนโยบาย

4) คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า ในภาพรวม ความไม่แน่นอนด้านต่างประเทศที่อาจมีผลต่อเศรษฐกิจไทยยังไม่ได้เพิ่มขึ้นจากการประชุมคราวก่อน ภาวะเศรษฐกิจสหรัฐฯ มีการปรับตัวดีขึ้นในบางด้าน แต่ก็ยังมีความไม่แน่นอนอยู่ในขณะที่ตลาดการเงินต่างประเทศเริ่มมีเสถียรภาพที่ดีขึ้น ในส่วนของความเสี่ยงทางด้านต่างประเทศจากการเกิดสงครามระหว่างสหรัฐฯ และอิรัก คณะกรรมการฯ ประเมินว่า ความไม่แน่นอนยังคงมีอยู่เช่นกัน และเป็นประเด็นที่ควรต้องติดตามต่อไป

5) คณะกรรมการฯ เห็นว่า เศรษฐกิจไทยในปีนี้จะขยายตัวในเกณฑ์ที่น่าพอใจ เสถียรภาพ ต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และจากที่ภาวะเศรษฐกิจแสดงการขยายตัวได้ต่อเนื่อง ในขณะที่ความไม่แน่นอนด้านต่างประเทศที่จะมีผลต่อเศรษฐกิจไม่ได้แตกต่างจากที่ประเมินไว้คราวก่อน

คณะกรรมการฯ จึงมีมติให้คงอัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วันไว้ที่ร้อยละ 1.75 ต่อปี

2.10 นโยบายปี พ.ศ.2546

นโยบายการเงิน ภาวะเศรษฐกิจและแนวโน้ม เพื่อกำหนดแนวนโยบายการเงินที่เหมาะสม โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1) คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อมูลล่าสุดของภาวะเศรษฐกิจไทย และมีความเห็นว่าเศรษฐกิจไทยในช่วง 10 เดือนแรกของปีขยายตัวได้ดี ทั้งด้านอุปสงค์ภายในและภายนอกประเทศ และความเข้มแข็งของการใช้จ่ายในประเทศ จะเป็นพื้นฐานที่ดีต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจในวงต่อไป โดยในเดือนตุลาคม ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน และดัชนีการอุปโภคบริโภคเร่งตัวขึ้นตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นที่ปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง

2) เสถียรภาพด้านต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ดีต่อเนื่อง โดยดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับสูง และฐานะหนี้ต่างประเทศทรงตัว ในขณะที่ค่าเงินบาทเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพ หลังจากมีการดำเนินมาตรการต่างๆ ไปแล้ว

3) เสถียรภาพเศรษฐกิจในประเทศยังอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจโดยในช่วง 11 เดือนแรกของปี อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.8 เป็นผลจากราคาสินค้าในหมวดอาหารสด และพลังงาน ที่เร่งตัวขึ้นเป็นสำคัญ อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเดือนพฤศจิกายนปรับเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย อยู่ที่ร้อยละ 0.1 ต่อปี หลังจากอยู่ที่ร้อยละ 0.0 ติดต่อกัน 3 เดือน ซึ่งเป็นผลจากค่าเช่าบ้านที่ยังคงลดลง

4) สำหรับแนวโน้มเศรษฐกิจในระยะต่อไปนั้น คณะกรรมการฯ ประเมินว่า เศรษฐกิจในประเทศมีแนวโน้มที่จะขยายตัวได้ต่อเนื่อง จากปัจจัยสนับสนุนทั้งจากการใช้จ่ายในประเทศและความเสี่ยงด้านต่างประเทศที่ลดลง ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อในประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และยังไม่มีความกดดันต่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ความผันผวนของค่าเงินสกุลหลัก และการปรับตัวราคาสินทรัพย์ในประเทศที่จะเกิดควบคู่กับการขยายตัวของเศรษฐกิจ เป็นเรื่องที่ต้องติดตาม

คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า นโยบายการเงินและระดับของอัตราดอกเบี้ยปัจจุบันเหมาะสม สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศในขณะนี้และแนวโน้มเศรษฐกิจในช่วงต่อไป จึงมีมติให้คงอัตรา ดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วัน ไว้ที่ร้อยละ 1.25 ต่อปี

2.11 นโยบายปี พ.ศ. 2547

นโยบายการเงิน ภาวะเศรษฐกิจและแนวโน้ม เพื่อกำหนดแนวนโยบายการเงินที่เหมาะสม โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1) เศรษฐกิจใน 9 เดือนแรกของปีขยายตัวในเกณฑ์ที่น่าพอใจ เฉลี่ยร้อยละ 6.4 ต่อปี ทั้งจากการส่งออกและการใช้จ่ายในประเทศ ข้อมูลล่าสุดในเดือนตุลาคม แม้การใช้จ่ายในประเทศเริ่มแสดงการขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง แต่แรงขับเคลื่อนของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในด้านอื่นยังคงดีอยู่ โดยเฉพาะการส่งออก คณะกรรมการฯ ประเมินว่ายังมีความเสี่ยงที่เศรษฐกิจโลกอาจจะขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงบ้าง แต่ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่โน้มต่ำลง ทำให้ความเสี่ยงดังกล่าวลดลงเมื่อเทียบกับการประชุมครั้งก่อน

2) ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเร่งตัวขึ้นต่อเนื่องในเดือนพฤศจิกายน แต่ในอัตราที่ลดลง คือ ร้อยละ 3.0 คณะกรรมการฯ ประเมินว่า การปรับลดของราคาน้ำมัน และการแข็งขึ้นของค่าเงินบาท จะช่วยทำให้แรงกดดันต่ออัตราเงินเฟ้อในช่วงต่อไปผ่อนคลายลงจากที่ประเมินไว้เดิม สำหรับเสถียรภาพต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี โดยดุลบัญชีเดินสะพัดจะเกินดุลในปี นี้ และมีแนวโน้มที่จะเกินดุลต่อเนื่องในปีหน้า อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนย้ายเงินทุนระยะสั้นเป็น สิ่งที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อดูแลไม่ให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนเกินไป

3) แม้แรงกดดันต่ออัตราเงินเฟ้อในระยะสั้นมีแนวโน้มผ่อนคลายลงจากราคาน้ำมันที่ปรับลดลง และค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น แต่อาจเป็นภาวะชั่วคราว และยังคงติดตามอย่างใกล้ชิด ดังนั้น เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ในภาวะที่เศรษฐกิจยังคงขยายตัวได้ต่อเนื่องคณะกรรมการฯ จึงมีความเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศควรปรับเข้าสู่ระดับที่สูงขึ้น เพื่อการดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป เพราะอัตราดอกเบี้ยที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำเช่นปัจจุบันจะส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อมีโอกาสเร่งตัวขึ้น และเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

คณะกรรมการฯ จึงเห็นควรปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วัน อีกร้อยละ 0.25 ต่อปี จากร้อยละ 1.75 เป็นร้อยละ 2 ต่อปี

2.12 นโยบายปี พ.ศ. 2548

นโยบายการเงิน ภาวะเศรษฐกิจและแนวโน้ม เพื่อกำหนดแนวนโยบายการเงินที่เหมาะสม โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1) ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2548 เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าอุปสงค์ในประเทศอาจจะลดตัวบ้างในไตรมาสที่ 4 แต่อุปสงค์ต่างประเทศยังอยู่ในเกณฑ์ดี และมีแนวโน้มที่จะดีต่อเนื่องในปี 2549 คณะกรรมการฯ ประเมินว่ายังคงมีแรงส่งให้เศรษฐกิจขยายตัวได้ต่อไป จากแนวโน้มการส่งออก และการลงทุนภาคเอกชนที่น่าจะอยู่ในเกณฑ์ดี

2) แรงกดดันต่อเสถียรภาพภายในประเทศยังคงมีอยู่ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปชะลอลงจากร้อยละ 5.9 ในเดือนพฤศจิกายนมาอยู่ที่ร้อยละ 5.8 ในเดือนธันวาคม แต่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานปรับสูงขึ้นจากร้อยละ 2.4 มาอยู่ที่ร้อยละ 2.6 สำหรับเสถียรภาพต่างประเทศปรับตัวดีขึ้น โดยดุลบัญชี

เดินสะพัดที่ขาดดุลในช่วงครึ่งแรกของปี 2548 ได้ปรับตัวดีขึ้นและเกินดุลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคมเป็นต้นมา

3) คณะกรรมการฯ เห็นว่า เศรษฐกิจไทยยังคงมีแรงขับเคลื่อนที่จะขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง และอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเริ่มชะลอลง แต่แรงกดดันด้านราคายังคงมีอยู่ และอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงยังคงติดลบ ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงเห็นว่า ควรขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอีกเพื่อรักษาอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานในระยะต่อไปให้อยู่ในเป้าหมาย

คณะกรรมการฯ จึงมีมติให้ขึ้นอัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วัน ร้อยละ 0.25 ต่อปี จากร้อยละ 4.00 เป็นร้อยละ 4.25 ต่อปี

บทที่ 4

ผลของการศึกษา

ในบทนี้จะเป็นการแสดงผลการศึกษาถึง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ (MLR) และ ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T) โดยใช้แบบจำลองที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 ในสมการที่ (4) และ (5) ในรูปแบบสมการลดรูป (Reduced Form Equations) ซึ่งเป็นสมการที่แสดงเงื่อนไขดุลยภาพในตลาดสินเชื่อ โดยทำการประมาณค่าสถิติของสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีการทางเศรษฐมิติ Two Stages Least Squares (2SLS) ซึ่งวิธีการดังกล่าวใช้ระบบสมการที่เป็น Simultaneous Equation โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสตั้งแต่ มีนาคม พ.ศ. 2538 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 44 ไตรมาส เพื่อให้ได้ผลการศึกษาเป็นที่น่าสนใจทางสถิติ จึงได้มีการพัฒนาแบบจำลองตามลำดับ ก่อนที่จะได้แบบจำลองที่เหมาะสม

การประมาณค่าแบบจำลอง

1. การประมาณค่าแบบจำลอง ครั้งที่ 1

จากสมการที่ (4) และ (5) ในบทที่ 2 เป็นแบบจำลองที่อธิบายปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทั้งปัจจัยภายในประเทศ และปัจจัยภายนอกประเทศที่มีอิทธิพลต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T) แบบเป็นระบบสมการ ซึ่งถูกกำหนดจากอัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ (INF) อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา: USRATE) สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก (CD) ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (BOF) ปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาล (Bg) ปริมาณเงิน (M2a) การลงทุนจากต่างประเทศ (INV) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการค้า (GDP_T) ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (G) และนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ ดังสมการ

$$MLR = C(1) + C(2)INF + C(3)USRATE + C(4)CD + C(5)BOF + C(6)BG$$

$$+ C(7)M2a + C(8)INV + C(9)GDP_T + C(10)G + C(11)D1$$

$$Q_T = C(12) + C(13)INF + C(14)USRATE + C(15)CD + C(16)BOF + C(17)BG \\ + C(18)M2a + C(19)INV + C(20)GDP_T + C(21)G + C(22)D1$$

ผลการศึกษาของแบบจำลอง เป็นดังตารางผนวกที่ 1 ซึ่งเมื่อนำค่าทางสถิติที่ได้จากการทดสอบมาเขียนให้อยู่ในรูปของสมการจะได้

สมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR)

$$MLR = -83.7585459314 - 0.926246557487 INF - 3.91730975689 USRATE \\ (-0.06954) \quad (-0.04690) \quad (-0.09683) \\ + 0.392337915916 CD - 1.67706166394e-05 BOF - 2.43167603341e-05 BG \\ (0.08487) \quad (-0.07426) \quad (-0.10895) \\ - 5.19908148355e-06 M2a + 0.000765244876511 INV \\ (-0.05157) \quad (0.08036) \\ + 0.00081489234532 GDP_T + 8.11118240982e-05 G + 10.3184475571 D1 \\ (0.07586) \quad (0.08435) \quad (0.08244)$$

$$R^2 = -5.907 \quad S.E = 10.607$$

$$\overline{R^2} = -8.066 \quad D.W. = 1.982$$

สมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T)

$$Q_T = -2732904.11712 - 14820.3243993 INF - 48224.4389946 USRATE \\ (-0.21973) \quad (-0.07267) \quad (-0.11543)$$

$$+ 17461.9728701 \text{ CD} - 0.0557948630261 \text{ BOF} - 0.0467936299923 \text{ BG}$$

$$(0.36580) \quad (-0.02392) \quad (-0.02030)$$

$$+ 0.0645484444192 \text{ M2a} + 6.04114428063 \text{ INV} + 8.3814491466 \text{ GDP}_T$$

$$(0.06200) \quad (0.06143) \quad (0.07555)$$

$$+ 2.0599553065 \text{ G} + 237086.616 \text{ D1}$$

$$(0.20745) \quad (0.18343)$$

$$R^2 = -0.4519 \quad \text{S.E} = 109521.321$$

$$\overline{R}^2 = 0.2806 \quad \text{D.W.} = 1.7377$$

กำหนดให้ t -statistic คือค่าที่อยู่ในวงเล็บ

จะพบว่าตัวแปรอิสระทั้งสมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) และสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T) ไม่สามารถอธิบายแบบจำลองอย่างเป็นระบบได้ เนื่องจากค่า Adjusted R - Square ของสมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้มีค่าติดลบ และค่า Adjusted R - Square ของสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย มีค่าน้อยมากทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณไม่น่าเชื่อถือ และตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้สรุปได้ว่าควรตัดตัวแปรดังกล่าวบางตัวออกจากสมการซึ่งได้เป็นสมการในแบบจำลองในขั้นต่อไป

2. การประมาณค่าแบบจำลองครั้งที่ 2

ได้พัฒนาแบบจำลอง ในลักษณะเป็นสมการที่ตัดตัวแปรอิสระบางตัวออก รูปแบบที่ได้ คือ

$$\text{MLR} = C(1) + C(2)\text{BG} + C(3)\text{BOF} + C(4)\text{CD} + C(5)\text{INF} + C(6)\text{M2A} + C(7)\text{USRATE}$$

$$\text{QT} = C(1) + C(2)\text{USRATE} + C(3)\text{CD} + C(4)\text{M2A} + C(5)\text{D1}$$

ผลการศึกษาของแบบจำลองนี้ เป็นดังตารางผนวกที่ 2 จะพบว่า ตัวแปรอิสระทั้งสมการ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) และสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่ง และการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T) สามารถอธิบายอัตราดอกเบี้ยให้กู้ และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 99 (จากค่าสถิติทดสอบ F_{test} เป็น 442.5081 และ 72.47482 ตามลำดับ) และมีความเชื่อมั่นในค่าประมาณการได้ ร้อยละ 98.68 และ 87.57 ตามลำดับ (Adjusted R- Square เป็น 0.9868 และ 0.8757 ตามลำดับ) ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในระดับสูงแสดงว่าตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจสำหรับสมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ซึ่งได้แก่ อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา) สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาล และปริมาณเงิน มีอิทธิพลต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ในตลาดสินเชื่อมาก และตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจสำหรับสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ซึ่งได้แก่ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา) สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก ปริมาณเงิน และนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ มีอิทธิพลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก มาก

ตัวแปรทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ยกเว้น ปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาล และนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ มีระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ค่า Dubin-Watson ที่ได้จากสมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ และสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก มีค่าเท่ากับ 1.554 และ 0.873 ตามลำดับซึ่งค่าที่ได้มีค่าต่ำกว่า D_L แสดงว่าสมการทั้งสองสมการที่ได้มีสหสัมพันธ์ต่อเนื่องหรือกล่าวได้ว่าแบบจำลองดังกล่าวเกิดปัญหา Autocorrelation หมายความว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กัน ไม่ได้เป็นอิสระต่อกัน

ด้วยเหตุที่แบบจำลองดังกล่าวเกิดปัญหา Autocorrelation จึงได้ทำการพัฒนาแบบจำลองขึ้นมาใหม่โดยใส่ Lag ของเวลาของตัวแปรตาม ซึ่งได้เป็นสมการในขั้นต่อไป

3. การประมาณค่าแบบจำลอง ครั้งที่ 3

ได้พัฒนามาจากแบบจำลองในลักษณะเป็นการเพิ่ม Time Lag ของตัวแปรตามของทั้งสองสมการ รูปแบบที่ได้ คือ

$$\begin{aligned} \text{MLR} = & C(1) + C(2)\text{BG} + C(3)\text{BOF} + C(4)\text{CD} + C(5)\text{INF} + C(6)\text{M2A} \\ & + C(7)\text{USRATE} + [\text{AR}(1)=C(8)] \end{aligned}$$

$$\text{QT} = C(1) + C(2)\text{USRATE} + C(3)\text{CD} + C(4)\text{M2A} + C(5)\text{D1} + [\text{AR}(1)=C(6)]$$

โดยที่ AR(1)=C8 คือ Time Lag ของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์
AR(1)=C6 คือ Time Lag ของปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก
ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ผลการศึกษาของแบบจำลอง เป็นดังตารางผนวกที่ 3 จะพบว่า ตัวแปรอิสระทั้งสมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) และสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (QT) สามารถอธิบายอัตราดอกเบี้ยให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 99 (จากค่าสถิติทดสอบ F_{test} เป็น 338.927 และ 66.521 ตามลำดับ) และมีความเชื่อมั่นในค่าประมาณการได้ ร้อยละ 98.28 และ 87.80 ตามลำดับ (Adjusted R-Square เป็น 0.9828 และ 0.8780 ตามลำดับ) ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในระดับสูง แสดงว่าตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ สำหรับสมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ซึ่งได้แก่ อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา) สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาล และปริมาณเงิน มีอิทธิพลต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ในตลาดสินเชื่อมาก และตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจสำหรับ สมการปริมาณสินเชื่อเพื่อการค้าส่ง และค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา) สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก ปริมาณเงิน และนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ มีอิทธิพลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกมาก และตัวแปรทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ยกเว้นปริมาณการกู้ยืมของ

รัฐบาล ในแบบจำลองอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ และนโยบายของ รัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ ในแบบจำลองปริมาณสินเชื่อ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การพัฒนาแบบจำลองโดยการเพิ่ม Time lag ของตัวแปรตามของทั้งสองสมการ ทำให้ สามารถแก้ปัญหา Autocorrelation ได้ แสดงว่าสมการทั้งสองสมการที่ได้ไม่มีสหสัมพันธ์ต่อเนื่อง หรือกล่าวได้ว่าแบบจำลองดังกล่าวไม่เกิดปัญหา Autocorrelation หมายความว่าค่าความ คลาดเคลื่อนไม่มีความ สัมพันธ์กัน เป็นอิสระต่อกัน

แต่เมื่อพิจารณาจากแบบจำลองดังกล่าว จะเห็นว่ายังมีตัวแปรบางตัวที่ไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ คือปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาล ในแบบจำลองอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ และ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ และนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ ในแบบจำลอง ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จึงได้ทำการ พัฒนาแบบจำลองขึ้นมาใหม่โดยตัดตัวแปรดังกล่าวออกจากแบบจำลอง ซึ่งได้เป็นสมการใน แบบจำลองในขั้นต่อไป

4. การประมาณค่าแบบจำลอง ครั้งที่ 4

ได้พัฒนามาจากแบบจำลองโดยตัดตัวแปรปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาล ในแบบจำลองอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ และนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ ในแบบจำลองปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ออกจากแบบจำลอง ซึ่งได้เป็น สมการในแบบจำลองดังนี้

$$\begin{aligned} \text{MLR} &= \text{C}(1) + \text{C}(2)\text{BOF} + \text{C}(3)\text{CD} + \text{C}(4)\text{INF} + \text{C}(5)\text{M2A} + \text{C}(6)\text{USRATE} \\ &+ [\text{AR}(1)=\text{C}(7)] \end{aligned}$$

$$\text{QT} = \text{C}(1) + \text{C}(2)\text{CD} + \text{C}(3)\text{M2A} + [\text{AR}(1)=\text{C}(4)]$$

ผลการศึกษาของแบบจำลองเป็นดังตารางผนวกที่ 4 ซึ่งเมื่อนำค่าทางสถิติที่ได้จากการ ทดสอบมาเขียนให้อยู่ในรูปของสมการจะได้

สมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR)

$$\text{MLR} = 13.0328289 + 2.861420296\text{e-}06 \text{ BOF} + 0.04675121782 \text{ CD}$$

(4.9157) (7.0192) (3.04651)

$$+ 0.4143447988 \text{ INF} - 2.03773373\text{e-}06 \text{ M2A} - 0.362167719 \text{ USRATE}$$

(7.0939) (-7.3023) (-4.4510)

$$+ [\text{AR}(1)=0.002557118989]$$

(0.014289)

$$R^2 = 0.981335 \quad \text{S.E} = 0.519854$$

$$\bar{R}^2 = 0.978224 \quad \text{D.W.} = 1.637868$$

$$F_{\text{test}} = 312.3045^{***}$$

กำหนดให้ t – statistic คือค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 99

สมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (QT)

$$\text{QT} = -2154089.196 + 12276.50857 \text{ CD} + 0.313245652 \text{ M2A} + [\text{AR}(1)=0.6294137556]$$

(-5.0272) (7.3286) (6.2497) (4.7334)

$$R^2 = 0.9261 \quad \text{S.E} = 36439.44$$

$$\bar{R}^2 = 0.9204 \quad \text{D.W.} = 1.5244$$

$$F_{\text{test}} = 164.2284^{***}$$

กำหนดให้ t – statistic คือค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 99

จะพบว่าตัวแปรอิสระทั้งสมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ (MLR) และสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T) สามารถอธิบายอัตราดอกเบี้ยให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 99 (จากค่า สถิติทดสอบ F_{test} เป็น 312.3045 และ 164.2284 ตามลำดับ) และมีความเชื่อมั่นในค่าประมาณการได้ ร้อยละ 97.82 และ 92.04 ตามลำดับ (Adjusted R-Square เป็น 0.9782 และ 0.9204 ตามลำดับ) ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในระดับสูง แสดงว่าตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ สำหรับสมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ซึ่งได้แก่ อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา) สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ และปริมาณเงิน มีอิทธิพลต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ในตลาดสินเชื่อมาก และตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจสำหรับสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ซึ่งได้แก่ สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก และปริมาณเงิน มีอิทธิพลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกมาก และตัวแปรทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 99

จากแบบจำลองนี้จะพบว่า ตัวแปรอิสระทั้งสมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ (MLR) และสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T) สามารถอธิบายอัตราดอกเบี้ยให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 99 (จากค่าสถิติทดสอบ F_{test} เป็น 312.3045 และ 164.2284 ตามลำดับ) และตัวแปรทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 99 (จากค่าสถิติทดสอบ T_{test})

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงนำแบบจำลองที่ได้นี้ เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

การอธิบายผลการศึกษาที่ได้จากแบบจำลอง

จากผลการศึกษาพบว่าผลของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายนอกทางเศรษฐกิจต่าง ๆ มีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และ ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกดังนี้

1. สมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR) ที่กะประมาณคือ

$$\text{MLR} = 13.0328289 + 2.861420296\text{e-}06 \text{ BOF} + 0.04675121782 \text{ CD}$$

(4.9157)*** (7.0192)*** (3.04651)***

$$+ 0.4143447988 \text{ INF} - 2.03773373\text{e-}06 \text{ M2A} - 0.362167719 \text{ USRATE}$$

(7.0939)*** (-7.3023)*** (-4.4510)***

$$+ [\text{AR}(1)=0.002557118989]$$

(0.014289)

$$R^2 = 0.981335 \quad \text{S.E} = 0.519854$$

$$\bar{R}^2 = 0.978224 \quad \text{D.W.} = 1.637868$$

$$F_{\text{test}} = 312.3045^{***}$$

กำหนดให้ t – statistic คือ ค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 99

จากสมการสามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ (MLR) ของธนาคารพาณิชย์ มีดังนี้

1.1 อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา: USRATE) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.36 และมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้าม กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่ออัตราดอกเบี้ยต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ (MLR) ของธนาคารพาณิชย์ ลดลงร้อยละ 0.36 ในทางตรงข้ามหากอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.36 โดยการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (t-statistic = -4.451) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.2 สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก (CD) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.0467 และมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อสัดส่วนสินเชื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0467 ในทางตรงข้าม หากสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ลดลงร้อยละ 0.0467 โดยการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (t-statistic = 3.04651) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.3 ปริมาณเงิน (M2a) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 2.04 และมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ หากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อปริมาณเงิน เพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ลดลงร้อยละ 2.04 ในทางตรงข้ามหากปริมาณเงินลดลง 1 ล้านบาท จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.04 โดยการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (t-statistic = -7.3023) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.4 อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ (INF) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.4143 และมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้วเมื่ออัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4143 ในทางตรงข้าม หากอัตราเงินเฟ้อภายในประเทศลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ลดลงร้อยละ 0.4143 โดยการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อภายในประเทศสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ได้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (t-statistic = 7.0939) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.5 ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (BOF) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 2.86 และมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาทจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.86 ในทางตรงข้ามหากปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศลดลง 1 ล้านบาทจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ลดลงร้อยละ 2.86 โดยการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินกู้ยืมจาก

ต่างประเทศ สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (t-statistic = 7.0192) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. สมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T)

$$QT = -2154089.196 + 12276.50857 CD + 0.313245652 M2A + [AR(1)=0.6294137556]$$

(-5.0272)*** (7.3286)*** (6.2497)*** (4.7334)***

$$R^2 = 0.9261 \quad S.E = 36439.44$$

$$\bar{R}^2 = 0.9204 \quad D.W. = 1.5244$$

$$F_{tes t} = 164.2284^{***}$$

กำหนดให้ t – statistic คือค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 99

จากสมการสามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย มีดังนี้

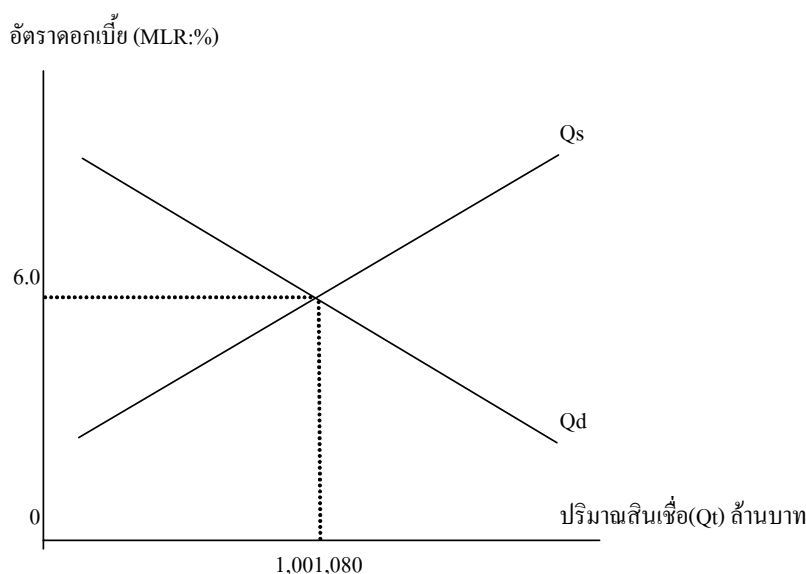
2.1 สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก (CD) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 12276.51 และมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อสัดส่วนสินเชื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เพิ่มขึ้น 12,276.51 ล้านบาท ในทางตรงข้าม หากสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากลดลงร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยลดลง 12,276.51 ล้านบาท โดยการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (t-statistic = 7.3286) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ปริมาณเงิน (M2a) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.31324 และมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อการค้าส่ง และค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น 0.313246 ล้านบาท ในทางตรงข้ามหากปริมาณเงินลดลง 1 ล้านบาท จะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อการค้าส่ง และค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ลดลง 0.313246 ล้านบาท โดยการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (t-statistic = 6.2497) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. คุณภาพของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จากแบบจำลองที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้

เมื่อแทนค่าตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ในสมการข้างต้น โดยใช้ข้อมูล ณ. ธันวาคม พ.ศ. 2548 เป็นข้อมูลปัจจุบัน จะได้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่ลูกค้ารายใหญ่ขึ้นดีเท่ากับร้อยละ 6.0 และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกเท่ากับ 1,001,080 ล้านบาท

ดังนั้นจากแบบจำลอง ณ. จุดดุลยภาพในตลาดสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก จะได้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมเป็นร้อยละ 6.00 และปริมาณสินเชื่อเพื่อการค้าส่ง และค้าปลีกเป็น 1,001,080 ล้านบาท ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกในปัจจุบันซึ่งมีค่าเท่ากับร้อยละ 6.5 และ 922,162 ล้านบาท

ภาพที่ 11 คลุยกภาพในตลาดสินเชื่อจากแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา : USRATE), สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก (CD), อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ (INF), ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (BOF) และ ปริมาณเงิน (M2a) ตามลำดับ

สำหรับปัจจัยอื่น ๆ คือ ปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาล (Bg) การลงทุนจากต่างประเทศ (INV) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการค้า (GDP_T) ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (G) และนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ ไม่สามารถอธิบายผลกระทบที่มีต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ได้แก่ สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก (CD) และปริมาณเงิน (M2a)

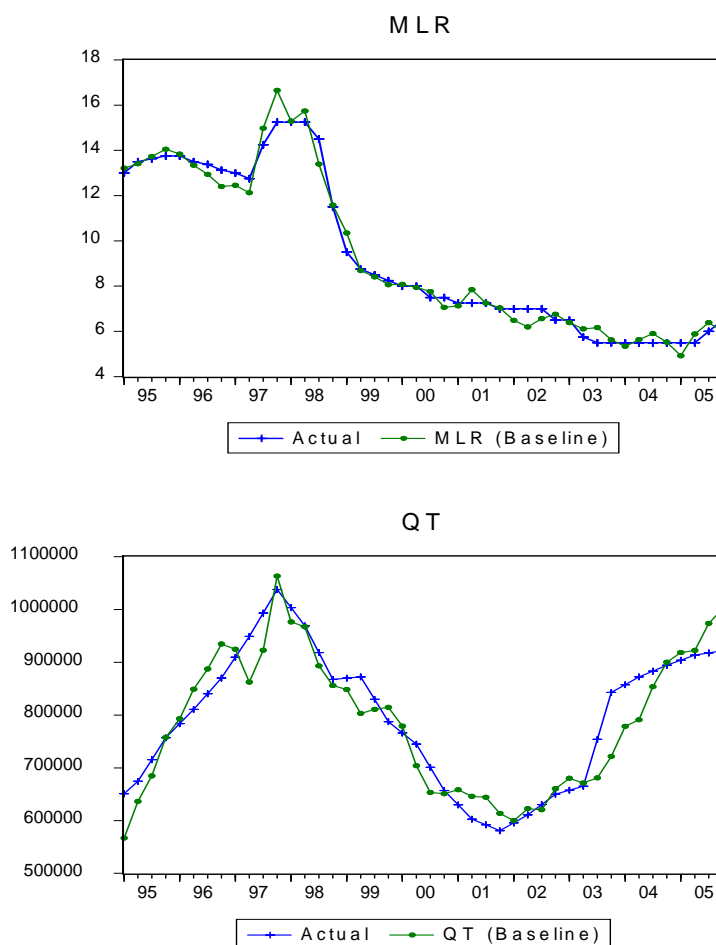
สำหรับปัจจัยอื่น ๆ คือ อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ (INF) อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา : USRATE) ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (BOF) ปริมาณการกู้ยืมของรัฐบาล (Bg) การลงทุนจากต่างประเทศ (INV) ผลิตภัณฑ์

มวลรวมภายในประเทศของภาคการค้า (GDP_T) ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (G) และนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินเชื่อ ไม่สามารถอธิบายผลกระทบที่มีต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การทดสอบแบบจำลอง

การทดสอบความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลองโดยวิธีการ Simulation ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2548 (รายไตรมาส) สามารถพยากรณ์ ตัวแปรภายในได้ค่อนข้างดี ทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และ ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ด้วยค่า Theil Inequality Coefficient เพียง 0.024 และ 0.028 ตามลำดับ แสดงได้ดังภาพที่ 12

1. การเปรียบเทียบข้อมูลจริงกับค่าที่ได้จากการพยากรณ์อดีตจากแบบจำลอง

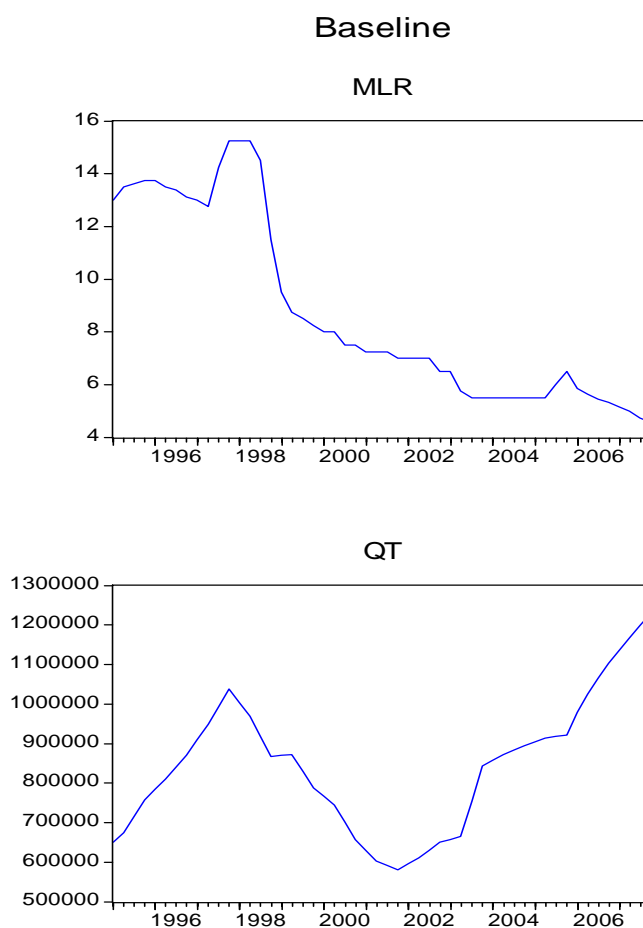

ภาพที่ 12 การเปรียบเทียบข้อมูลจริงกับค่าที่ได้จากการพยากรณ์อดีตจากแบบจำลอง

การนำแบบจำลองไปใช้

นอกจากนี้จากแบบจำลองที่ได้ สามารถนำไปพยากรณ์ค่าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ด้วย เช่นกัน จากภาพที่ 13 แสดงถึงการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจ การค้าส่งและการค้าปลีกโดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสเริ่มเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ.2550 กรณีที่ไม่มี Shock เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ หรือ เรียกว่าเป็นกรณีเหตุการณ์ปกติ (Baseline)

1 กรณีเหตุการณ์ปกติ (Baseline)

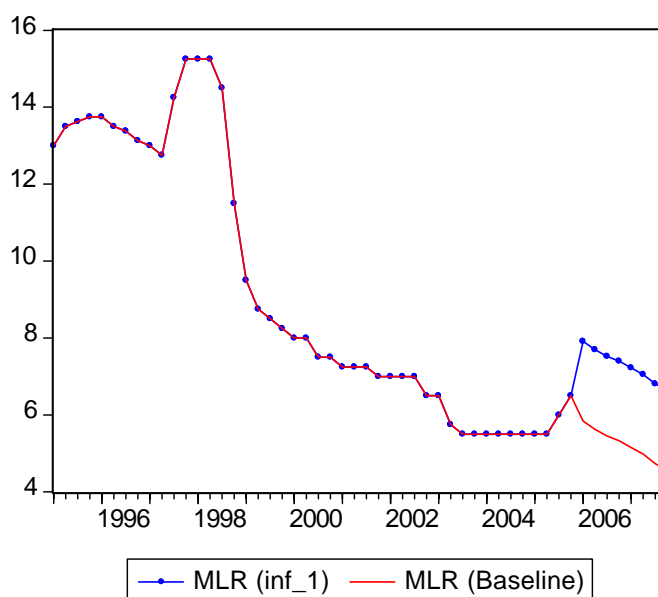

ภาพที่ 13 การพยากรณ์อนาคตจากแบบจำลอง กรณีเหตุการณ์ปกติ

2 กรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติไปจากปกติ (Shock : Scenario)

นอกจากนี้จากแบบจำลองที่ได้ สามารถนำไปพยากรณ์ค่าที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตได้ในทางเศรษฐกิจ ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติ (Shock) ซึ่งส่งผลให้ปัจจัยภายนอกเปลี่ยนแปลงไปจากที่ควรจะเป็น และทำให้ดุลยภาพเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น

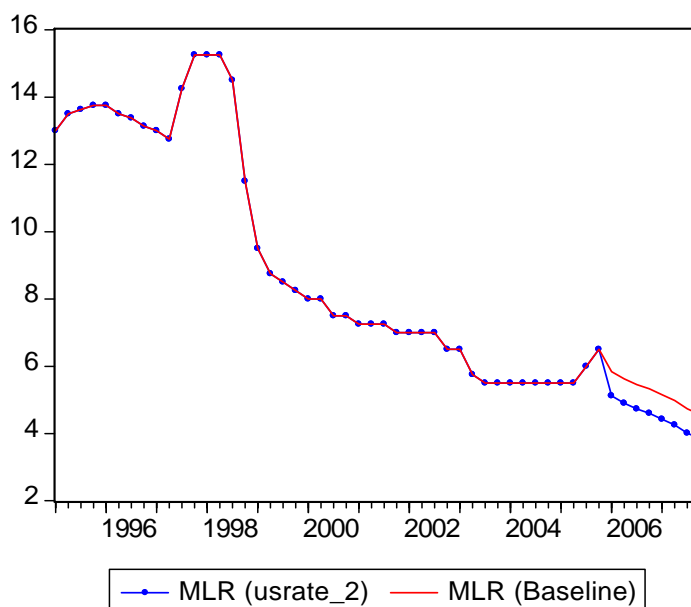
2.1 ราคาน้ำมันเพิ่มขึ้น ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากกรณีเหตุการณ์ปกติโดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสเริ่มเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ.2550 ในการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกที่เกิดผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว จากภาพที่ 14 แสดงถึงการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ผลที่ได้คืออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้สูงขึ้น

ภาพที่ 14 ผลกระทบดุลยภาพเนื่องจากราคาน้ำมันเพิ่มขึ้น ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากกรณีเหตุการณ์ปกติ

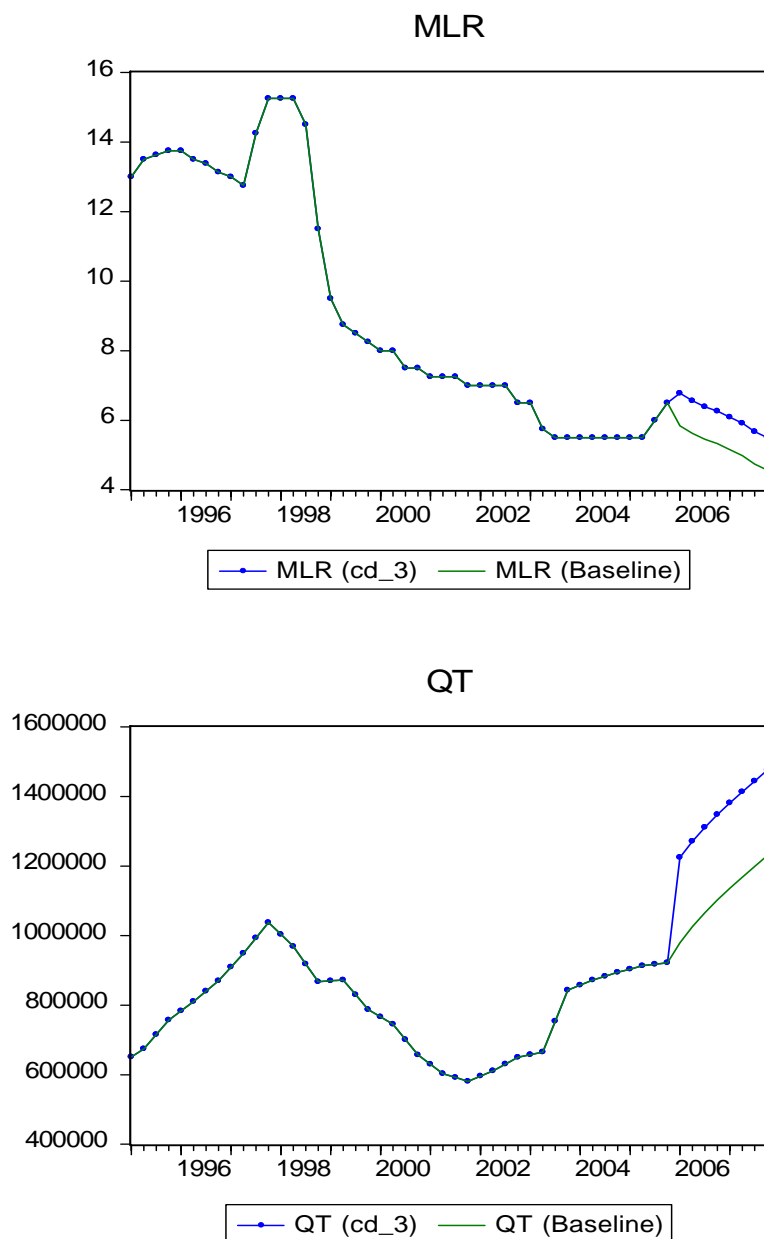
2.2. ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ร้อยละ 2 จาก กรณีเหตุการณ์ปกติ โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสเริ่มเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 ในการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยและปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ที่เกิดผล

กระทบ จากเหตุการณ์ดังกล่าว จากภาพที่ 15 แสดงถึงการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ผลที่ได้คืออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ลดลง

ภาพที่ 15 ผลกระทบคุณภาพเนื่องจากธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 จากกรณีเหตุการณ์ปกติ

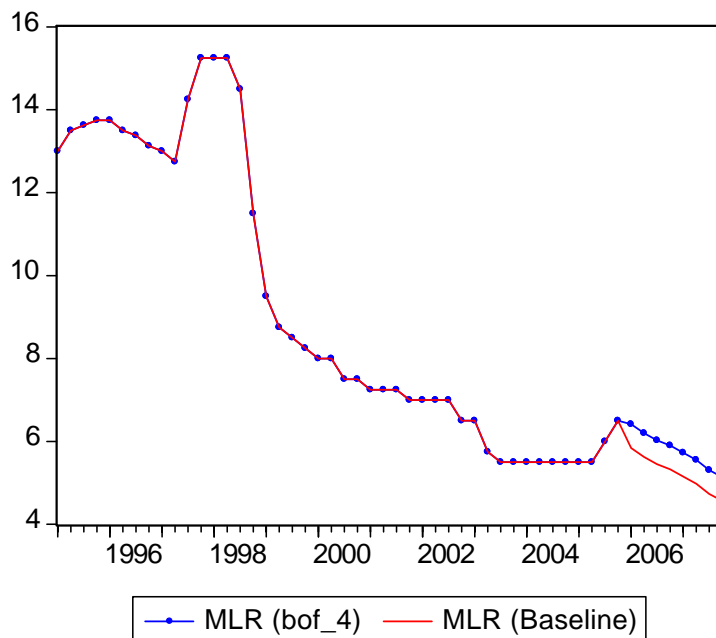
2.3. สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากกรณีเหตุการณ์ปกติโดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสเริ่มเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 ในการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยและปริมาณเงินให้กู้ยืมที่เกิดผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว จากภาพที่ 16 แสดงถึงการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ผลที่ได้คืออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก เพิ่มขึ้น

ภาพที่ 16 ผลกระทบคุณภาพเนื่องจากสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากกรณีเหตุการณ์ปกติ

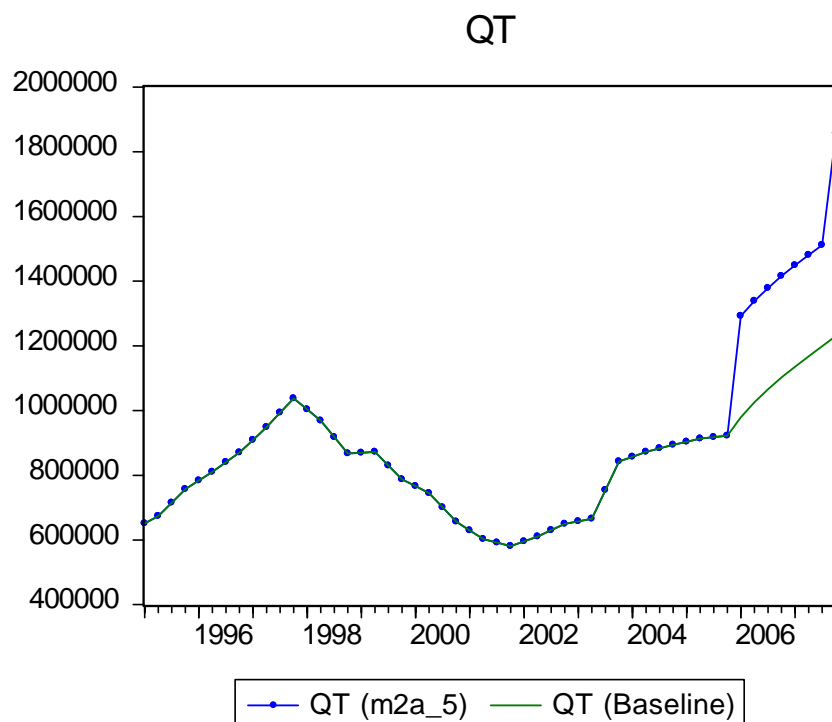
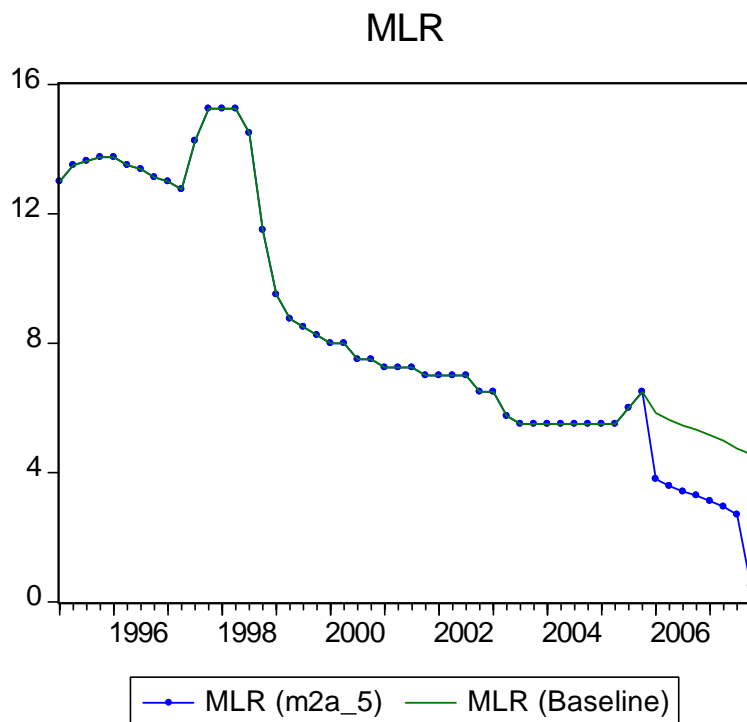
2.4. เมื่อมีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 2.0 แสนล้านบาท จากกรณีเหตุการณ์ปกติ โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสเริ่มเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 ในการพยากรณ์ อัตราดอกเบี้ยและปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกที่เกิดผลกระทบจากเหตุการณ์

ดังกล่าว จากภาพที่ 17 แสดงถึงการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ผลที่ได้คืออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้เพิ่มสูงขึ้น

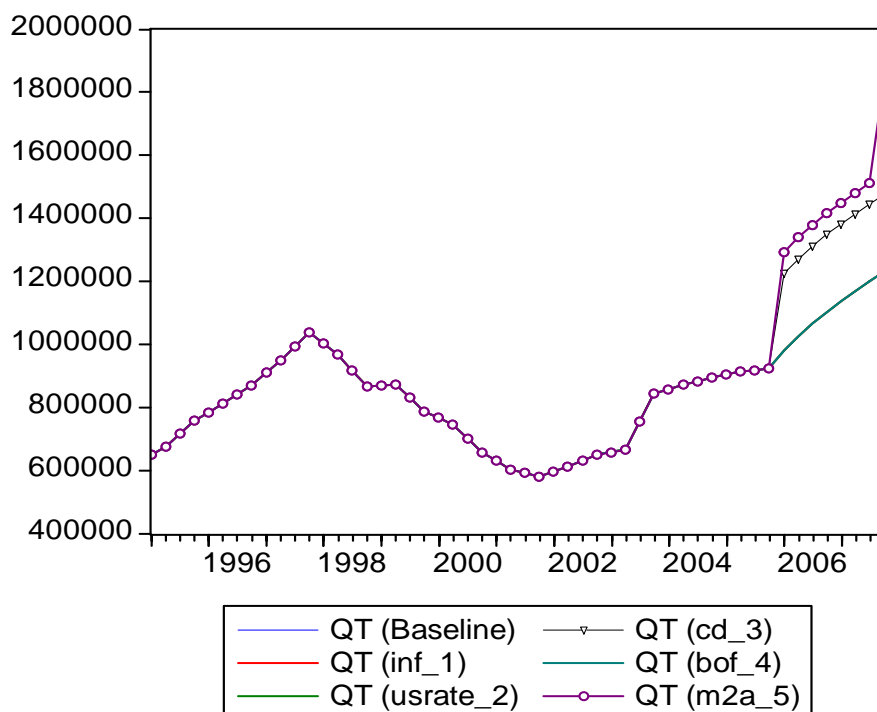
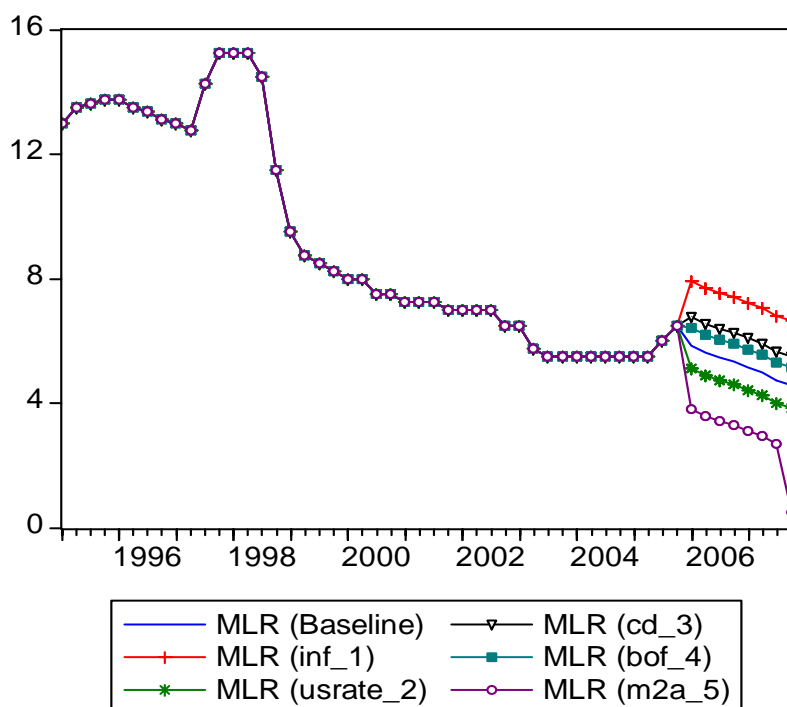
ภาพที่ 17 ผลกระทบดุลยภาพเนื่องจากการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 2.0 แสนล้านบาท จากกรณีเหตุการณ์ปกติ

2.5. เมื่อมีการเพิ่มปริมาณเงิน (M2a) 1.0 ล้านล้านบาท จากกรณีเหตุการณ์ปกติ โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสเริ่มเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ.2550 ในการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยและปริมาณเงินให้กู้ยืมที่เกิดผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว จากภาพที่18 แสดงถึงการพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ผลที่ได้คืออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ลดลง แต่ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก เพิ่มขึ้น

ภาพที่ 18 ผลกระทบดุลยภาพเนื่องจากการเพิ่มปริมาณเงิน (M2a) 1.0 ล้านล้านบาทจากกรณีเหตุการณ์ปกติ

2.6 เมื่อนำกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติทั้ง 5 กรณีข้างต้น มาเปรียบเทียบจะได้ผลดังภาพที่ 19

ภาพที่ 19 กรณีเปรียบเทียบทั้ง 5 เหตุการณ์

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่ใช้ในการลงทุนสำหรับกิจการการค้าส่งและการค้าปลีก ดังนั้นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจเนื่องจากผลของการศึกษาทำให้สามารถนำไปใช้คาดการณ์ระดับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และปริมาณสินเชื่อได้ ทำให้ทั้งผู้กู้ และผู้ให้กู้ สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปบริหารเงินทุน และธุรกิจของตนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำหรับ ผู้วางนโยบายสินเชื่อ สามารถนำผลที่ได้จากการพยากรณ์ไปใช้ให้เหมาะสมกับ นโยบายของรัฐบาลเพื่อที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีการพัฒนาและมีความเจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยศึกษาผ่านปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่ง และค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์

1.1 อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ มีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่ออัตราดอกเบี้ยต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ลดลงร้อยละ 0.36 และถ้าสมมติให้เกิดเหตุการณ์ผิดไปจากปกติ เช่น ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ร้อยละ 2 จาก กรณีเหตุการณ์ปกติ จะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ลดต่ำลงไปจากเดิม

1.2 สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากมีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อสัดส่วนสินเชื่อเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0467 และถ้าสมมติให้เกิดเหตุการณ์ผิดไปจากปกติ เช่นสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จาก กรณีเหตุการณ์ปกติ จะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้เพิ่มตามไปด้วย

1.3 ปริมาณเงิน(M2a)มีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ หากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ลดลงร้อยละ 2.04 และถ้าสมมติให้เกิดเหตุการณ์ผิดไปจากปกติ เช่นปริมาณเงิน(M2a) เพิ่มขึ้น1.0 ล้านล้านบาท จากกรณีเหตุการณ์ปกติ จะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ลดต่ำลงไปจากเดิม

1.4 อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ มีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้วเมื่ออัตราเงินเฟ้อภายในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4143 และถ้าสมมติให้เกิดเหตุการณ์ผิดไปจากปกติ เช่นราคาน้ำมันเพิ่มขึ้น ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากกรณีเหตุการณ์ปกติ จะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้เพิ่มสูงขึ้น ตามไปด้วย

1.5 ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ มีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีความ สัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาทจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.86 และถ้าสมมติให้เกิดเหตุการณ์ผิดไปจากปกติ เช่น เมื่อมีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 2.0 แสนล้านบาท จากกรณีเหตุการณ์ปกติ จะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

2.1 สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ

หากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อสัดส่วนสินเชื่อเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เพิ่มขึ้น 12,276.51 ล้านบาท และถ้าสมมติให้เกิดเหตุการณ์ผิดไปจากปกติ เช่นสัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากกรณีเหตุการณ์ปกติ จะส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นไปด้วย

2.2 ปริมาณเงิน (M2a) มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือหากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อปริมาณเงิน เพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อการค้าส่งและค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น 0.313246 ล้านบาท และถ้าสมมติให้เกิดเหตุการณ์ผิดไปจากปกติ เช่นปริมาณเงินเพิ่มขึ้น 1.0 ล้านล้านบาท จากกรณีเหตุการณ์ปกติ จะส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สามารถสรุปได้ว่า การดำเนินนโยบายการเงินที่เหมาะสม จากที่กำหนดสมมติฐานสำหรับตัวแปรภายนอกแล้วจะได้ผลพยากรณ์ในแต่ละไตรมาสจากนี้จนถึงอีก 2 ปีข้างหน้า ทำให้ทราบถึงแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีก ในอนาคต และหากอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และปริมาณสินเชื่อมีโอกาสที่จะเบี่ยงเบนออกไปจากเป้าหมายแล้ว การดำเนินนโยบายการเงินในลักษณะมองไปข้างหน้าจะต้องมีความพร้อมที่จะดำเนินการในลักษณะป้องกันล่วงหน้าเพื่อไม่ให้เกิดแรงกดดันด้านอัตราดอกเบี้ยในอนาคต หากธนาคารกลางมีเป้าหมายในการดำเนินนโยบายการเงิน คือ การรักษาเสถียรภาพทางด้านอัตราดอกเบี้ยเป็นสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันก็อาจจะคำนึงถึงเป้าหมายอื่น เช่น การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการรักษาความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยให้อยู่ในระดับต่ำด้วย กล่าวคือ เน้นเป้าหมายอัตราดอกเบี้ยเป็นหลักแต่มีให้กระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากเกินไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาพบว่าทำให้การสนับสนุนด้านสินเชื่อจากภาครัฐบาล ไม่สามารถอธิบายแบบจำลองที่อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ และ ปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกได้ แต่ในความเป็นจริง การวางแผนในด้านนโยบายทางด้านสินเชื่อมีผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ โดยตรง เนื่องจากการวางแผนนโยบายสินเชื่อจะต้องสอดคล้องกับ นโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย จึงจะทำให้สามารถพัฒนาประเทศไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเสนอแนะให้ผู้สนใจศึกษาในครั้งต่อไปนโยบายการสนับสนุนทางด้านสินเชื่อของรัฐบาลเข้ามาศึกษาดูด้วย

2.2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี และปริมาณสินเชื่อการค้าส่งและการค้าปลีกในครั้งนี้ ไม่ได้นำปัจจัยภายนอกทางเศรษฐกิจที่สำคัญอีกหลายตัวมาศึกษา เช่น ภาวะการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อยอดขาย และกำไรในธุรกิจการค้าส่งและค้าปลีกอันเป็นผลต่อปริมาณสินเชื่อที่อาจจะลดลง ผลตอบแทนจากการลงทุนเมื่อเปรียบเทียบกับหลักทรัพย์ตัวอื่น ความเสี่ยงจากการออมเงินกับธนาคารพาณิชย์เมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในหลักทรัพย์ตัวอื่น ต้นทุนการดำเนินงานและขนาดของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง ดังนั้นจึงเสนอแนะสำหรับการศึกษารายครั้งต่อไปว่าควรจะนำตัวแปรดังกล่าวมาพิจารณาในแบบจำลองที่จะศึกษาดูด้วย

2.3 การนำแบบจำลองมาใช้ในการพยากรณ์ครั้งนี้ ใช้วิธีการ Deterministic Simulation กล่าวคือ มีข้อสมมติพื้นฐาน คือ สามารถประเมินปัจจัยภายนอก (Exogenous Variable) ในช่วงเวลาของการพยากรณ์เป็นค่าที่แน่นอนได้ , กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term) ในแต่ละสมการเป็นศูนย์ และ กำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ในแต่ละสมการไม่มีความผันแปร (Non-Stochastic) ในความเป็นจริงแล้ว ข้อสมมติดังกล่าวมักจะไม่มีความไม่แน่นอนสูง โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การพยากรณ์อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้และปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกในครั้งนี้ไม่ได้คำนึงถึงความไม่แน่นอนดังกล่าว ดังนั้นสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ผู้ศึกษาขอแนะนำให้ใช้วิธีการพยากรณ์แบบ Stochastic Simulation ซึ่งเป็นการพยากรณ์ที่คำนึงถึงความไม่แน่นอนดังกล่าว

เอกสารและอ้างอิง

กันยรัตน์ เลียงพงษ์พิพัฒน์. 2538. ผลกระทบของเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศต่อการออมและผลิตภัณฑืประชาชาติในประเทศ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กิตติชัย เล้าสกุล. 2541. ความสัมพันธ์ระหว่างสินเชือของธนาคารพาณิชย์ไทยกับการออม การลงทุน และผลิตภัณฑืประชาชาติ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจนตา จุลนวล. 2541. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการปล่อยสินเชือของธนาคารพาณิชย์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภูมิภาคในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทยากร ชานิกประดิษฐ์. 2545. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการให้สินเชือ: กรณีศึกษา ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด(มหาชน). กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานเศรษฐกิจการเงิน ระหว่างปี พ.ศ. 2538 – 2548.

บุญรอด สามารถ. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินให้สินเชือเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปัญญาภรณ์ เสียงเจริญ. 2535. ปัจจัยที่กำหนดความต้องการสินเชือภาคอุตสาหกรรมจากสถาบันการเงินภายในประเทศ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิ์. 2538. การศึกษาการกระจายสินเชือของธนาคารพาณิชย์. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วเรศ อุปปาติก. 2544. **เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร**. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมตำรา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุขสวัสดิ์ ชื่นสมบัติ. 2541. **การให้สินเชื่ออุตสาหกรรมการผลิตของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรภัย์ บุญนาค และ วณิ น้อยเกียรติกุล. 2541. **การเงินและการธนาคาร**. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สมชาย มะลิ. 2535. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อสาขาก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ของสถาบันการเงินในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **รายงานเศรษฐกิจมหภาค ระหว่างปี 2538 – 2548**.
- อมร จิระชัยประสิทธิ์. 2545. **ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์และอุปทานในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- R.G. Hubbard. 2000. **Money, the Financial System, and the Economy**. 4th ed. Boston: Addison-Wesley.

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ผลการทดลองจากแบบจำลองครั้งที่ 1

System: ER1				
Estimation Method: Two-Stage Least Squares				
Date: 04/02/06 Time: 13:31				
Sample: 1995:2 2005:4				
Included observations: 43				
Total system (balanced) observations 86				
	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C(1)	-83.75855	1204.361	-0.069546	0.9448
C(2)	-0.926247	19.74893	-0.046901	0.9627
C(3)	-3.917310	40.45446	-0.096833	0.9232
C(4)	0.392338	4.622557	0.084875	0.9326
C(5)	-1.68E-05	0.000226	-0.074257	0.9410
C(6)	-2.43E-05	0.000223	-0.108955	0.9136
C(7)	-5.20E-06	0.000101	-0.051571	0.9590
C(8)	0.000765	0.009523	0.080358	0.9362
C(9)	0.000815	0.010742	0.075858	0.9398
C(10)	8.11E-05	0.000962	0.084353	0.9330
C(11)	10.31845	125.1584	0.082443	0.9346
C(12)	-2732904.	12437281	-0.219735	0.8268
C(13)	-14820.32	203939.1	-0.072670	0.9423
C(14)	-48224.44	417771.2	-0.115433	0.9085
C(15)	17461.97	47736.04	0.365803	0.7157
C(16)	-0.055795	2.332241	-0.023923	0.9810
C(17)	-0.046794	2.304761	-0.020303	0.9839
C(18)	0.064548	1.041036	0.062004	0.9508
C(19)	6.041144	98.34171	0.061430	0.9512
C(20)	8.381449	110.9355	0.075552	0.9400
C(21)	2.059955	9.930039	0.207447	0.8363
C(22)	237086.6	1292522.	0.183430	0.8550
Determinant residual covariance		2.54E+11		
Equation: MLR = C(1) + C(2)*INF + C(3)*USRATE + C(4)*CD + C(5)*BOF + C(6)*BG + C(7)*M2A + C(8)*INV + C(9)*GDPT + C(10)*G + C(11)*D1				
Instruments: INF(-1) USRATE(-1) CD(-1) BOF(-1) BG(-1) M2A(-1) INV(-1) GDPT(-1) G(-1) D1(-1) C				
Observations: 43				
R-squared	-5.907696	Mean dependent var	9.241628	
Adjusted R-squared	-8.066350	S.D. dependent var	3.522817	
S.E. of regression	10.60734	Sum squared resid	3600.499	
Durbin-Watson stat	1.982590			
Equation: QT = C(12) + C(13)*INF + C(14)*USRATE + C(15)*CD + C(16)*BOF + C(17)*BG + C(18)*M2A + C(19)*INV + C(20)*GDPT + C(21)*G + C(22)*D1				
Instruments: INF(-1) USRATE(-1) CD(-1) BOF(-1) BG(-1) M2A(-1) INV(-1) GDPT(-1) G(-1) D1(-1) C				
Observations: 43				
R-squared	0.451906	Mean dependent var	797765.6	
Adjusted R-squared	0.280627	S.D. dependent var	129128.4	
S.E. of regression	109521.3	Sum squared resid	3.84E+11	
Durbin-Watson stat	1.737667			

ตารางผนวกที่ 2 ผลการทดลองแบบจำลองครั้งที่ 2

Dependent Variable: MLR				
Method: Two-Stage Least Squares				
Date: 03/24/06 Time: 19:02				
Sample(adjusted): 1995:2 2005:4				
Included observations: 43 after adjusting endpoints				
Instrument list: INF(-1) USRATE(-1) CD(-1) BOF(-1) BG(-1) M2A(-1)				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	11.19354	2.543491	4.400856	0.0001
BG	-1.69E-06	1.19E-06	-1.412711	0.1663
BOF	2.01E-06	7.09E-07	2.829322	0.0076
CD	0.041650	0.013290	3.133872	0.0034
INF	0.410579	0.046612	8.808397	0.0000
M2A	-1.21E-06	6.25E-07	-1.936360	0.0607
USRATE	-0.336382	0.071112	-4.730292	0.0000
R-squared	0.986809	Mean dependent var		9.241628
Adjusted R-squared	0.984610	S.D. dependent var		3.522817
S.E. of regression	0.437021	Sum squared resid		6.875554
F-statistic	442.5081	Durbin-Watson stat		1.554310
Prob(F-statistic)	0.000000			

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

Dependent Variable: QT				
Method: Two-Stage Least Squares				
Date: 04/01/06 Time: 04:33				
Sample(adjusted): 1995:2 2005:4				
Included observations: 43 after adjusting endpoints				
Instrument list: USRATE(-1) CD(-1) M2A(-1) D1(-1)				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2147395.	200303.7	-10.72070	0.0000
USRATE	-15615.17	7379.141	-2.116123	0.0409
CD	14152.59	1406.163	10.06468	0.0000
M2A	0.287648	0.022305	12.89622	0.0000
D1	65607.83	48475.59	1.353420	0.1839
R-squared	0.887542	Mean dependent var		797765.6
Adjusted R-squared	0.875705	S.D. dependent var		129128.4
S.E. of regression	45524.92	Sum squared resid		7.88E+10
F-statistic	72.47482	Durbin-Watson stat		0.873437
Prob(F-statistic)	0.000000			

สมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR)

$$\begin{aligned}
 \text{MLR} = & 11.19353929 - 1.687653169\text{e-}06*\text{BG} + 2.006967826\text{e-}06*\text{BOF} \\
 & (4.400856) \quad (-1.412711) \quad (2.829322) \\
 & + 0.04164977766*\text{CD} + 0.4105793104*\text{INF} - 1.210409385\text{e-}06*\text{M2A} \\
 & (3.133872) \quad (8.808397) \quad (-1.936360) \\
 & - 0.3363818972*\text{USRATE} \\
 & (-4.730292)
 \end{aligned}$$

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

$$\begin{array}{ll}
 R^2 = 0.986809 & \text{S.E} = 0.437021 \\
 \bar{R}^2 = 0.984610 & \text{D.W.} = 1.554310 \\
 F_{\text{test}} = 442.5081^{***} & \text{White Test} = 13.56
 \end{array}$$

สมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T)

$$\begin{aligned}
 Q_T = & -2147395.4 - 15615.17342*USRATE + 14152.58738*CD + 0.2876480786*M2A \\
 & \quad (-10.72070) \quad (-2.116123) \quad (10.06468) \quad (12.89622) \\
 & + 65607.83307*D1 \\
 & \quad (1.353420)
 \end{aligned}$$

$$\begin{array}{ll}
 R^2 = 0.887542 & \text{S.E} = 45524.92 \\
 \bar{R}^2 = 0.875705 & \text{D.W.} = 0.873437 \\
 F_{\text{test}} = 72.47482^{***} & \text{White Test} = 10.70
 \end{array}$$

กำหนดให้ t – statistic คือค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 99

ตารางผนวกที่ 3 ผลการทดลองแบบจำลองครั้งที่ 3

Dependent Variable: MLR				
Method: Two-Stage Least Squares				
Date: 04/04/06 Time: 22:50				
Sample(adjusted): 1995:2 2005:4				
Included observations: 43 after adjusting endpoints				
Convergence achieved after 11 iterations				
Instrument list: INF(-1) BG(-1) USRATE(-1) CD(-1) BOF(-1) M2A(-1)				
Lagged dependent variable & regressors added to instrument list				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	11.76519	3.526231	3.336478	0.0020
BG	-1.25E-06	1.72E-06	-0.727870	0.4715
BOF	2.33E-06	9.82E-07	2.376717	0.0231
CD	0.040916	0.018632	2.196038	0.0348
INF	0.424528	0.067671	6.273410	0.0000
M2A	-1.41E-06	9.04E-07	-1.564093	0.1268
USRATE	-0.357036	0.092953	-3.841051	0.0005
AR(1)	0.199758	0.201981	0.988993	0.3295
R-squared	0.985636	Mean dependent var		9.241628
Adjusted R-squared	0.982764	S.D. dependent var		3.522817
S.E. of regression	0.462501	Sum squared resid		7.486753
F-statistic	338.9268	Durbin-Watson stat		1.864570
Prob(F-statistic)	0.000000			
Inverted AR Roots	.20			

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

Dependent Variable: QT				
Method: Two-Stage Least Squares				
Date: 04/04/06 Time: 23:04				
Sample(adjusted): 1995:2 2005:4				
Included observations: 43 after adjusting endpoints				
Convergence achieved after 10 iterations				
Instrument list: CD(-1) M2A(-1) USRATE(-1) D1(-1)				
Lagged dependent variable & regressors added to instrument list				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2458006.	438701.2	-5.602914	0.0000
USRATE	-25960.41	18408.24	-1.410260	0.1668
CD	17021.48	3787.646	4.493947	0.0001
M2A	0.289103	0.052098	5.549271	0.0000
D1	164928.6	154784.6	1.065536	0.2935
AR(1)	0.529419	0.140512	3.767796	0.0006
R-squared	0.892483	Mean dependent var		797765.6
Adjusted R-squared	0.877954	S.D. dependent var		129128.4
S.E. of regression	45111.16	Sum squared resid		7.53E+10
F-statistic	66.52097	Durbin-Watson stat		1.539867
Prob(F-statistic)	0.000000			
Inverted AR Roots	.53			

สมการอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (MLR)

$$\text{MLR} = 11.76519198 - 1.249109527\text{e-}06 \cdot \text{BG} + 2.334455938\text{e-}06 \cdot \text{BOF}$$

(3.3365) (-0.7279) (2.3767)

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

$$+ 0.04091577231*CD + 0.4245284221*INF - 1.413195136e-06*M2A$$

(2.1960) (6.2734) (-1.5641)

$$- 0.3570355453*USRATE + [AR(1)=0.1997578141]$$

(-3.8411) (0.9890)

$$R^2 = 0.9856 \quad S.E = 0.4625$$

$$\bar{R}^2 = 0.9828 \quad D.W = 1.86457$$

$$F_{test} = 338.9268^{***}$$

กำหนดให้ t – statistic คือค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 99

สมการปริมาณสินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (Q_T)

$$QT = -2458005.505 - 25960.41006*USRATE + 17021.47943*CD + 0.2891033688*M2A$$

(-5.6029) (-1.4102) (4.4939) (5.549271)

$$+ 164928.6032*D1 + [AR(1)=0.5294191578]$$

(1.0655) (3.7678)

$$R^2 = 0.892483 \quad S.E = 45111.16$$

$$\bar{R}^2 = 0.877954 \quad D.W. = 1.539867$$

$$F_{test} = 66.52097^{***}$$

กำหนดให้ t – statistic คือค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 99

ตารางผนวกที่ 4 ผลการทดลองจากแบบครั้งที่ 4

Dependent Variable: MLR				
Method: Two-Stage Least Squares				
Date: 04/04/06 Time: 23:23				
Sample(adjusted): 1995:2 2005:4				
Included observations: 43 after adjusting endpoints				
Convergence achieved after 1 iteration				
Instrument list: INF(-1) USRATE(-1) CD(-1) BOF(-1) M2A(-1)				
Lagged dependent variable & regressors added to instrument list				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	13.03283	2.651241	4.915746	0.0000
BOF	2.86E-06	4.08E-07	7.019154	0.0000
CD	0.046751	0.015346	3.046507	0.0043
INF	0.414345	0.058409	7.093874	0.0000
M2A	-2.04E-06	2.79E-07	-7.302318	0.0000
USRATE	-0.362168	0.081367	-4.451013	0.0001
AR(1)	0.002557	0.178954	0.014289	0.9887
R-squared	0.981335	Mean dependent var	9.241628	
Adjusted R-squared	0.978224	S.D. dependent var	3.522817	
S.E. of regression	0.519854	Sum squared resid	9.728946	
F-statistic	312.3045	Durbin-Watson stat	1.637868	
Prob(F-statistic)	0.000000			
Inverted AR Roots	.00			

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

Dependent Variable: QT				
Method: Two-Stage Least Squares				
Date: 04/04/06 Time: 23:26				
Sample(adjusted): 1995:2 2005:4				
Included observations: 43 after adjusting endpoints				
Convergence achieved after 5 iterations				
Instrument list: CD(-1) M2A(-1)				
Lagged dependent variable & regressors added to instrument list				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2154089.	428489.0	-5.027175	0.0000
CD	12276.51	1675.151	7.328598	0.0000
M2A	0.313246	0.050122	6.249706	0.0000
AR(1)	0.629414	0.132973	4.733402	0.0000
R-squared	0.926054	Mean dependent var		797765.6
Adjusted R-squared	0.920366	S.D. dependent var		129128.4
S.E. of regression	36439.44	Sum squared resid		5.18E+10
F-statistic	164.2284	Durbin-Watson stat		1.524406
Prob(F-statistic)	0.000000			
Inverted AR Roots	.63			

ตารางผนวกที่ 5 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

(หน่วย: ล้านบาท)

	ปริมาณสินเชื่อ ค้าส่งและค้าปลีก	อัตราดอกเบี้ย เงินกู้(MLR:%)	อัตราเงินเฟ้อ (%)	อัตราดอกเบี้ย ของUSA(%)	สัดส่วนสินเชื่อ ต่อเงินฝาก(%)	เงินกู้ยืมจาก ต่างประเทศ
ไตรมาส 1/2538	651,033.96	13.00	4.9	9.00	129.77	936,592.1
ไตรมาส 2/2538	674,346.12	13.50	5.4	9.00	129.58	1,098,568.8
ไตรมาส 3/2538	715,572.53	13.63	5.9	8.75	129.95	1,199,402.6
ไตรมาส 4/2538	756,798.95	13.75	7.1	8.65	130.17	1,280,811.6
ไตรมาส 1/2539	783,716.22	13.75	7.4	8.25	127.77	1,299,180.1
ไตรมาส 2/2539	810,633.50	13.50	6.2	8.25	129.48	1,352,817.8
ไตรมาส 3/2539	840,429.25	13.38	5.2	8.25	131.73	1,344,056.4
ไตรมาส 4/2539	870,225.00	13.13	4.6	8.25	131.01	1,382,027.8
ไตรมาส 1/2540	909,441.28	13.00	4.4	8.50	130.38	1,465,965.4
ไตรมาส 2/2540	948,657.55	12.75	4.3	8.50	125.25	1,451,060.9
ไตรมาส 3/2540	993,234.88	14.25	6.2	8.50	134.56	1,897,336.5
ไตรมาส 4/2540	1,037,812.20	15.25	7.5	8.50	140.12	2,366,134.8
ไตรมาส 1/2541	1,003,359.61	15.25	9	8.50	130.31	1,910,928.0
ไตรมาส 2/2541	968,907.02	15.25	10.3	8.50	128.67	1,931,966.3
ไตรมาส 3/2541	918,204.05	14.50	8.1	8.49	119.12	1,684,566.2
ไตรมาส 4/2541	867,501.09	11.50	5	7.75	114.59	1,520,364.5
ไตรมาส 1/2542	869,890.59	9.50	2.6	7.75	113.77	1,457,996.9
ไตรมาส 2/2542	872,280.10	8.75	-0.5	7.75	111.38	1,329,677.8
ไตรมาส 3/2542	829,821.15	8.50	-1	8.25	111.33	1,388,232.5
ไตรมาส 4/2542	787,362.20	8.25	0.1	8.50	109.57	1,225,142.7
ไตรมาส 1/2543	766,200.10	8.00	0.9	8.83	107.68	1,159,584.6
ไตรมาส 2/2543	745,038.00	8.00	1.7	9.50	101.75	1,173,295.7
ไตรมาส 3/2543	700,947.70	7.50	2.2	9.50	95.92	1,179,574.6
ไตรมาส 4/2543	656,857.39	7.50	1.6	9.50	93.34	1,131,978.5

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

(หน่วย: ล้านบาท)

	ปริมาณสินเชื่อ ค้าส่งและค้าปลีก	อัตราดอกเบี้ย เงินกู้(MLR:%)	อัตราเงินเฟ้อ (%)	อัตราดอกเบี้ย ของUSA(%)	สัดส่วนสินเชื่อ ต่อเงินฝาก(%)	เงินกู้ยืมจาก ต่างประเทศ
ไตรมาส 1/2544	629,899.76	7.25	1.4	8.32	91.78	1,118,148.6
ไตรมาส 2/2544	602,942.13	7.25	2.5	6.98	90.47	1,070,680.1
ไตรมาส 3/2544	591,934.18	7.25	1.6	6.28	89.03	964,064.5
ไตรมาส 4/2544	580,926.22	7.00	1.1	4.84	84.13	927,223.3
ไตรมาส 1/2545	595,885.52	7.00	0.6	4.75	83.33	802,324.5
ไตรมาส 2/2545	610,844.82	7.00	0.2	4.75	85.03	734,075.4
ไตรมาส 3/2545	630,429.09	7.00	0.3	4.75	87.96	713,417.5
ไตรมาส 4/2545	650,013.36	6.50	1.4	4.25	88.15	641,810.6
ไตรมาส 1/2546	657,666.01	6.50	1.9	4.25	87.71	501,997.9
ไตรมาส 2/2546	665,318.66	5.75	1.7	4.22	86.21	476,532.9
ไตรมาส 3/2546	754,016.18	5.50	1.9	4.00	85.52	492,470.7
ไตรมาส 4/2546	842,713.69	5.50	1.6	4.00	85.91	422,033.0
ไตรมาส 1/2547	857,464.20	5.50	1.9	4.00	85.33	434,516.0
ไตรมาส 2/2547	872,214.70	5.50	2.6	4.00	86.16	427,942.8
ไตรมาส 3/2547	883,204.59	5.50	3.3	4.58	88.83	515,931.5
ไตรมาส 4/2547	894,194.48	5.50	3.1	5.14	91.06	489,780.9
ไตรมาส 1/2548	903,765.71	5.50	2.8	5.58	89.74	481,163.6
ไตรมาส 2/2548	913,336.93	5.50	3.7	6.01	91.53	668,826.2
ไตรมาส 3/2548	917,749.74	6.00	5.6	6.59	90.39	810,298.6
ไตรมาส 4/2548	922,162.55	6.50	6	7.00	90.90	708,028.1

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

(หน่วย: ล้านบาท)

	การกู้ยืมของรัฐบาล	ปริมาณเงิน (M2a)	การลงทุนจาก ต่างประเทศ	GDPt (ภาคการค้า)	การใช้จ่ายของ รัฐบาล	นโยบาย สินเชื่อ
ไตรมาส 1/2538	98,529.9	3,600,914.3	16,870.00	128,963	151,708.0	0
ไตรมาส 2/2538	95,568.6	3,829,594.7	17,623.00	129,520	156,683.0	0
ไตรมาส 3/2538	74,636.1	3,969,431.1	10,343.00	128,962	187,360.0	0
ไตรมาส 4/2538	72,696.2	4,193,439.5	11,237.00	129,144	146,973.0	0
ไตรมาส 1/2539	63,559.9	4,400,368.7	14,460.00	127,068	189,749.0	0
ไตรมาส 2/2539	56,073.6	4,511,428.8	5,393.00	137,272	186,507.0	0
ไตรมาส 3/2539	50,290.3	4,546,159.1	2,273.00	134,082	226,971.0	0
ไตรมาส 4/2539	44,254.3	4,725,197.3	6,311.00	128,155	215,856.0	0
ไตรมาส 1/2540	41,265.1	4,717,925.8	16,884.20	128,745	264,360.0	0
ไตรมาส 2/2540	40,980.6	4,720,785.6	20,184.61	131,573	222,002.0	0
ไตรมาส 3/2540	35,512.4	4,548,604.7	39,902.96	128,110	242,255.0	0
ไตรมาส 4/2540	31,755.0	4,779,228.8	40,724.52	122,158	203,088.0	0
ไตรมาส 1/2541	28,106.1	4,886,770.8	53,644.76	115,678	190,313.0	0
ไตรมาส 2/2541	177,235.0	4,921,831.5	55,968.11	110,226	194,299.0	0
ไตรมาส 3/2541	227,218.4	5,059,619.1	48,854.61	107,826	247,863.0	1
ไตรมาส 4/2541	426,927.9	5,118,057.6	51,420.79	109,349	210,386.0	1
ไตรมาส 1/2542	528,869.3	5,126,229.6	37,853.69	119,308	183,502.0	1
ไตรมาส 2/2542	580,652.1	5,074,141.7	31,930.80	111,744	212,187.0	1
ไตรมาส 3/2542	598,728.4	5,101,749.8	27,752.56	113,049	215,482.0	1
ไตรมาส 4/2542	642,370.7	5,182,512.3	37,054.64	114,162	221,893.2	1
ไตรมาส 1/2543	639,294.9	5,143,928.1	23,042.97	123,590	194,237.0	1
ไตรมาส 2/2543	671,232.5	5,135,984.4	14,598.52	118,298	217,888.0	1
ไตรมาส 3/2543	718,807.8	5,203,074.3	30,699.72	116,161	216,573.0	1
ไตรมาส 4/2543	740,935.0	5,296,939.8	46,944.95	116,740	224,495.0	1

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

(หน่วย: ล้านบาท)

	การกู้ยืมของรัฐบาล	ปริมาณเงิน (M2a)	การลงทุนจาก ต่างประเทศ	GDPt (ภาคการค้า)	การใช้จ่ายของ รัฐบาล	นโยบาย สินเชื่อ
ไตรมาส 1/2544	777,869.0	5,382,229.1	31,732.83	125,065	204,627.0	1
ไตรมาส 2/2544	768,779.0	5,392,469.1	52,087.85	117,665	219,783.0	1
ไตรมาส 3/2544	814,089.0	5,444,124.9	30,979.93	113,135	227,082.0	1
ไตรมาส 4/2544	845,688.7	5,538,396.3	57,839.21	113,704	257,121.0	1
ไตรมาส 1/2545	910,292.3	5,526,710.0	9,979.48	126,273	259,816.0	1
ไตรมาส 2/2545	950,684.0	5,531,957.2	14,673.62	118,586	220,838.0	1
ไตรมาส 3/2545	1,260,980.0	5,411,047.9	-	115,896	234,404.0	1
ไตรมาส 4/2545	1,293,881.0	5,530,241.9	29,682.15	117,647	240,446.0	1
ไตรมาส 1/2546	1,258,514.4	5,610,192.9	8,799.27	130,730	207,391.0	1
ไตรมาส 2/2546	1,253,865.0	5,640,420.6	24,652.80	123,228	249,966.0	1
ไตรมาส 3/2546	1,307,357.4	5,699,199.9	22,162.44	119,758	240,576.0	1
ไตรมาส 4/2546	1,279,282.0	5,813,227.2	21,914.67	121,651	298,265.0	1
ไตรมาส 1/2547	1,286,262.2	6,017,620.7	5,160.00	135,322	249,869.0	1
ไตรมาส 2/2547	1,325,007.6	6,025,147.3	8,938.00	126,515	272,509.0	1
ไตรมาส 3/2547	1,506,489.0	6,120,182.1	-	123,159	285,147.0	1
ไตรมาส 4/2547	1,508,576.0	6,180,384.3	33,350.00	125,177	301,807.0	1
ไตรมาส 1/2548	1,513,745.0	6,290,638.7	10,992.44	142,665	285,763.9	1
ไตรมาส 2/2548	1,485,157.0	6,233,476.4	49,120.81	132,939	310,613.0	1
ไตรมาส 3/2548	1,576,149.0	6,441,589.5	20,853.40	129,979	323,037.5	1
ไตรมาส 4/2548	1,614,649.0	6,510,017.4	28,081.47	132,381	335,462.0	1

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549)

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวสุชมาล ชาญวุธ
วัน เดือน ปีที่เกิด	20 กุมภาพันธ์ 2524
สถานที่เกิด	อำเภอ เมือง จังหวัด ตรัง
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 GPA. 3.08
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่สินเชื่อ (ฝ่ายธุรกิจขนาดเล็ก)
สถานที่ทำงาน	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ พระรามที่3 กทม.